

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200162

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕಾಕನ ಕೋಟೆ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಬೆಲೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರವಾಡ

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್
ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬
೧೯೩೮

All Rights Reserved

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕಾಕನಕೋಟೆ ಮೈಸೂರು ಡಿಪ್ಪಿಕ್ಟೇನ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳ. ಈ ಪ್ರಾಂತ ಮಲೆನಾಡು. ಇದರ ಸುತ್ತಿನ ಕಾಡನ್ನು ಕಾಕನಕೋಟೆ ಕಾಡು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಕುರುಬ ರೆಂಬ ಜನಕ್ಕೆ ಇದೂ ನೆರೆಯ ಕಾಡುಗಳೂ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು. ನಾನು ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವರುಷದ ಹಿಂದೆ ಸುತ್ತಿದಾಗ ಕಾಕ ಯಾರು ಕೋಟೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೇವಣ್ಣ ಯಾರು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತೋರಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಒಂದು ಕತೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆನು. ಆರು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮೂಲ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರಿಹೈದ ಎಂಬ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಆಮೇಲೆ ಈ ಜನರ ರೀತಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಲೇಖನ ಬರೆಯುವ ಯೋಚನೆಮಾಡಿದೆನು. ಇದೆಲ್ಲ ಕಲಿತು ಕಳೆದ ಫಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಈಗ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ನಾಟಕಕಾರನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಇತಿವೃತ್ತವನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಸೂತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಕತೆ ಹಾಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿವೃತ್ತವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಲ್ಪನೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಸಬಹುದು. ಈಗ ಕಾಡುಕುರುಬರೆಂದು ನಮಗೆ ಕಾಣುವ ಜನ ಹಿಂದೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯದಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಇವರದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿತ್ತೆಂದೂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಜನರಿಗೂ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೂ ಇವರು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕಪ್ಪದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಬಂದಿತೆಂದೂ ಈ ಜನರ ಮುಖಂಡನಾದ ಕಾಚನೆಂಬವನು ಮೈಸೂರಿ ನಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದು ರಾಜರನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರ ಸಹಾಯ ವನ್ನು ಬೇಡಿ ತನ್ನ ಜನವನ್ನು ಆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿಸಿದನೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿ

ಕಥಾವಸ್ತು. ಇದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಣಧೀರ ರಾಜರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಒಂದು ತಪ್ಪೆಂದಾಗಲಿ ಕೊಚ್ಚಿದ ಜಂಭ ವೆಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಎಣಿಸಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕತೆ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕ ಹೆಚ್ಚಾದುವೆಂದು ಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯರು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಧ್ವನಿ ಕಂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರೂ ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾರರೆಂದು ನಮ್ಮಂತವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ಒಂದೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ತಪ್ಪು ಎಂದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಎಲ್ಲ ಸಣ್ಣವು; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ಪುಟದಷ್ಟು ಇರುವವು ಅವೂರ್ವ. ಈ ಕಾರಣ ದಿಂದಲೂ ಇಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದುವೆಂಬವರು ಕೆಲವರಿರುವಂತೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಲವು ಎಂಬವರು ಕೆಲವರು ಇರಬಹುದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ನಾನು ಶಂಕೆಯುಳಿದು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಎಲ್ಲ ನಾಟಕದಂತೆ ಈ ನಾಟಕವಾದರೂ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಈಗಣ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕೃತಿ ಯನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸುವ ಬಗೆಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಕಡಮೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲಾರದು ಎಂಬ ಆಸೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ರಂಗದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ಓದಿ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸುಖಕಾಣಲೆಂದು ನಾನು ಬಹು ಆತುರ ದಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಶ್ವರ ಸಂ|| ಪುಷ್ಕ
ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶೀ ಶುಕ್ರವಾರ }

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಶ್ರೀ ನಿ ವಾ ಸ ರ ಚಿ ತ

ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ತಾವರೆ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಬಿನ್ನಹ (ಗೀತೆಗಳು)	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಶಾಂತಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ಜೆಲುವು (ಪದ್ಯಗಳು)
ಸಾವಿತ್ರಿ (, ,)	ಶಿವ ಭಕ್ತಪತಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ವಿಮರ್ಶೆ ೩ (ಲೇಖನಗಳು)
ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)	ಯಶೋಧರಾ (ನಾಟಕ)
ಅರುಣ (ಪದ್ಯಗಳು)	ಮಲಾರ (ಪದ್ಯಗಳು)
ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (ಲೇಖನಗಳು)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೪
ಉಷಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಕತೆ)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೫
ತಾಳೀಕೋಟೆ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)	ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)	ತಿರುಪಾಣಿ (ಗೀತ ಪ್ರಧಾನ ದೃಶ್ಯ)
ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ (ಭಾಷಣ)	Popular Culture in
ಮಂಜುಳಾ (ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯ)	“ Karnataka ” (ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ)

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು:—

ಸತ್ಯಶೋಧನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು
 ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಕಟನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು
 ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು
 ದಿ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಬುಕ್ ಸ್ಟಾಲ್, ಮೈಸೂರು
 ಮೋಹನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ

ಪಾತ್ರ, ಸ್ಥಳ, ಕಾಲ, ಇವುಗಳ ವಿವರ

ಕಾಚ	. . .	ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮುಖಂಡ. ಹುಡುಗನಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರುಷ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ಮರಳಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಜನವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿ ಅವರ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ದೇವರಗುಡ್ಡ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.
ಮಾಚನಾಯಕ	. . .	ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೇವನಕೋಟೆಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ದಲಾಯಿತ.
ಕರಣೀಕ	. . .	ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಮಂತ್ರಿ.
ಗೌಡ	. . .	ಕಾಡುಕುರುಬರ ಬೂಡು(ಹಳ್ಳಿ)ಗಳ ಹಿರಿಯ.
ತಮ್ಮಗೌಡ	. . .	ಗೌಡನಿಗೆ ಎರಡನೆಯವನಾದ ಕಾಡುಕುರುಬರ ಹಿರಿಯ.
ಹೆಗ್ಗಡೆ	. . .	ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೇವನಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯಿಂದ ಮೂರನೆಯ ತಲೆಯ ಹೆಗ್ಗಡೆ.
ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ	. . .	ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಮಗ.
ನಾಕ	. . .	ಕುರುಬರ ಪುಂಡ (ತರುಣ).
ಮೊಲ್ಲೆ	. . .	ಕಾಚನ ಮಗಳು.
ಮೋನಿ	. . .	ಕಾಚನ ತಂಗಿಯ ಮಗಳು. ನಾಕನ ಹೆಂಡತಿ.
ಮೋನ	. . .	ಮೋನಿಯ ಅಣ್ಣ.
ಮಾವ	. . .	ಕಾಚನಿಗೆ ಮೊದಲು ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ದೇವರಗುಡ್ಡ ಆಗಿದ್ದವನು. ಇವನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಚನು ಹರೆಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಕೂಡಿದ್ದನು. ಆ ಸಂಬಂಧದ ಮಗುವೇ ಮೊಲ್ಲೆ.
ರಣಧೀರ	. . .	ಮೈಸೂರ ಮಹಾರಾಜ ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರು.
ಶಿಂಗಾಜಿಟ್ಟಿ	. . .	ಅರಸನ ಮೈಗಾವಲ ಜಿಟ್ಟಿ.

ಕುರುಬ ಹುಡುಗಿಯರು ; ಹುಡುಗರು ; ಮುದುಕರು ;

ತಮಟೆಯ ಮುದುಕ ಒಬ್ಬ.

ಸ್ಥಳ.—ಕಾಕನಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬಂದು ಇಳಿದಿರುವ ಪಾಳ್ಯ ಒಂದು ; ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಬರ ಬೂಡು (ಹಳ್ಳಿ) ಒಂದು.

ಕಾಲ.—ಮಹಾರಾಜ ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ.

ಕಥಾ ವಸ್ತು ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಾ ಕ ನ ಕೊ ಳೆ ಟಿ

ಕಾಕನ ಕೋಟೆ

೧

[ಕಾಕನ ಕೋಟೆಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೇವಣ್ಣನ ಪಾಳೆಯದ ಮುಂದೆ.]

ಕಾಚ — (ಹಾಡುತ್ತಿದಾನೆ)

ಬೆಟ್ಟದಾ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ
ಕಪಿನೀಯ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಉಗುತಿರುವುದಲ್ಲಿ ;
ಎಲ್ಲಿ ನೋಡ ನೋಡ ಕರ್ಯ ಕಾರುವ ಮೋಡ
ಪಡೆಗೂಡುವುದು ಗಾಡ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ;
ಎಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಿನ ಸಲಗ ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಮರಿ ಬಳಗ
ಬೆಳುತಿಗಳಿನ ತಳಗ ನಡೆಯುವುದು ಅಲ್ಲಿ ;
ಯಾವಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗ ಕೆಚ್ಚು ಕೋಡಿನ ಸಿಂಗ
ನೋಡುತ ನಿಂತುಂಗ ನಿಲ್ಲುವುದು ಅಲ್ಲಿ ;
ಎಲ್ಲಿ ಎರಳೆಯ ಹಿಂಡು ಹುಲಿಯ ಕಣ್ಣನು ಕಂಡು
ಹೆದರಿ ಹಾರುವ ದಂಡು ಚೆಲ್ಲುವುದು ಅಲ್ಲಿ ;
ಗಿಳಿ ಗೊರವ ಕೋಗಿಲೆ ಹಾರು ಹಕ್ಕಿಯ ಮಾಲೆ
ಹಾಡುತಿದೆ ದನಿಮೇಲೆ ದನಿಯೇರಿ ಎಲ್ಲಿ ;
ಎಲ್ಲಿ ಏಕಾವಕಿ ಗಂಡು ನಮಿಲಿಯ ಕೇಕಿ
ಬೋರಗಲ್ಲಿಗೆ ತಾಕಿ ಗೆಲ್ಲುವುದು ಅಲ್ಲಿ ;
ಹೆಜ್ಜೇನು ಯಾವಲ್ಲಿ ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಹೂವಲ್ಲಿ
ಕದ್ದೊಂದು ಮೇವಲ್ಲಿ ತಣಿದಿರುವುದಲ್ಲಿ ;
ದಿನದಿನಾ ಸಂಪಂಗಿ ಇರುವಂತಿ ಮಲ್ಲಂಗಿ
ಮೊಲ್ಲೆ ಅದರ ತಂಗಿ ಆರಳುವುದು ಎಲ್ಲಿ ;
ಯಾವಲ್ಲಿ ಜಾಲಾರಿ ಎದೆಯ ಕಂಪನು ಕಾರಿ

೧

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ತನ್ನ ತಾಣವ ಸಾರಿ ಬಾ ಎಂಬುದಲ್ಲಿ ;
ಯಾವಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಲಸು ಕೈಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಗೊಲಸು
ಅಂತ ಹಣ್ಣನ್ನು ಹುಲುಸು ಹೊತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಿ ;
ಎಲ್ಲಿ ಕರಿ ಸಿರಿಗಂಧ ಮರ ಬೆಳೆದು ತಾಮುಂದ
ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಚೆಂದ ಮೆಚ್ಚುವುದು ಅಲ್ಲಿ

ಮಾಚಣ್ಣ — (ಬಂದು) ಎಲಾ ಯಾರೋ ನೀನು ?

ಕಾಚ — ಬುದ್ದಿ ನಾ ಕಾಚ.

ಮಾಚಣ್ಣ — ಏನೋ ಕಾಚ ಅಂದರೆ.

ಕಾಚ — ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಹೆಸರು ಬುದ್ದಿ, ಮಾಚ, ರಾಚ,
ಅನ್ನೋಹಂಗಿ.

ಮಾಚಣ್ಣ — ಎಲಾ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತು ? ನನ್ನ ಮಾಚ ಅಂತೀಯ ?

ಕಾಚ — ಬುದ್ದಿ ದಣೀ ಹೆಸರು ಮಾಚ ಒಡೇರು ಅಂತಲಾ ?

ಮಾಚಣ್ಣ — ಒಡೇರು ಅಂತ ಯಾರು ಹೇಳಿದರೊ ? ನಾ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ
ದಳಾಯಿತ ಮಾಚನಾಯಕ ಅಂತ ಕಾಣೆಯಾ ?

ಕಾಚ — ನಾಯಕರೆ ನಾ ಒಂದು ಕಾಡುಕೋಳಿ ; ಊರ ಹುಂಜನ
ನಾ ಏನು ಬಲ್ಲಿ ?

ಮಾಚಣ್ಣ — ಅಲ್ಲವೊ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಗೌಡರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರೆ
ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಪದಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಇದೀಯಲ್ಲೊ !

ಕಾಚ — ಇಲ್ಲಿ ನಾ ಹಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆವರಿಗೆ ಕೇಳಿಶ್ಯಾತ ನಾಯಕರೆ.

ಮಾಚಣ್ಣ — ಯಾಕೊ ಮಗನೆ ನೀ ಬಹಳ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ ಅಂತ
ತಿಳಿದ್ಯಾ ? ನಾ ಅಲ್ಲಿ ಬಾಗಲತಾವ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಏನೋ
ರಂಪ ಕೇಳಿಸಿತು. ಏನು ಇದು ಎಂತ ಬಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀ
ಹಾಡುತ್ತಿದೀಯಾ.

ಕಾಚ — ರಂಪ ಕೇಳಿಸಿದ್ದು ನಾ ಹಾಡಿದ್ದಲ್ಲವಾದೀತು, ನಾಯಕರೆ.

ಮಾಚಣ್ಣ — ಇನ್ನೇನು ?

ಕಾಚ — ಗೌಡುಗಳೊ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೊ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಮಾಚಣ್ಣ — ಎಲಾ ನೀನು ಏನು ಪೂರಾ ಬುದ್ದಿವಂತನ ಹಂಗಿದ್ದೀಯಾ !

ಕಾಚ — ಹೌದು ನಾಯಕರೆ, ನನ್ನ ಹಂಗೇ ಕರೀತಾರೆ.

ಮಾಚಣ್ಣ — ಏನು ಬುದ್ದಿವಂತಾ ಅಂತ ?

ಕಾಚ — ಹೌದು ನಾಯಕರೆ ನಮ್ಮ ಹಾಡೀಗೆ ನಾನೇ ಬುದ್ದಿವಂತ.
ನಿಮ್ಮ ಊರಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಬುದ್ದಿವಂತ ಇರಬೇಕಲ್ಲ.

ಮಾಚಣ್ಣ — ಇದಾನೆ ; ಅಂದರೆ ಅವನು ನಿನಗೆ ಸಮ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ಯಾಕ ನಾಯಕರೆ ಅವನಿಗೆ ಹಾಡೋಕೆ ಬರೋಲ್ಲ ?

ಮಾಚಣ್ಣ — ಎಲಯ್ಯ ಸುಮ್ಮನಾಗು. ಕರಣೀಕರು ಬಂದರು.

(ಕರಣೀಕ, ಗೌಡರು, ಬರುವರು)

ಕರಣೀಕ — ಏನಯ್ಯ, ಗೌಡರೆ, ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಅಪ್ಪಣೆ ತಿಳಿಯಿತೋ ?

ಗೌಡ — ತಿಳೀತು, ಒಡೆಯ.

ಕರಣೀಕ — ತಪ್ಪೀರಿ ಜೋಕೆ. ಎಂಟು ಊರಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವ
ಅರಮನೆ ಕಾಣಿಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕೋಟೆಗೆ ಬರಬೇಕು.
ಅದನ್ನು ತರುವುದು ನಿಮ್ಮ ಹೊಣೆ. ಕಾಣಿಕೆ ಸೇರದೆ ಇದ್ದರೆ
ದೊರೆಗಳು ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇನು ಕೊಂಚದವರಲ್ಲ.
ರಣಧೀರರು ಎಂತ ಹೆಸರಾಗಿದಾರೆ ತಿಳೀತೋ ?

ಗೌಡ — ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮಾತು ದೊರೆಗಳ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರ ಸರೈ.
ನಮ್ಮ ಮಾತೂ ಹೇಳಬೇಕೊ ಅಲ್ಲೊ ಕರಣೀಕರು.

ಕರಣೀಕ — ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಗೋಲ್ಲ. ಇದೇ ಕೊನೇ ಮಾತು.

ಕಾಚ — ಅದ್ಯಾಕ ನನ್ನೊಡೆಯ ಹಂಗಂತೀರ ? ಜೀವ ಇರಬೇಕಾದರೆ
ಇದನ್ಯಾಕ ಕೊನೇ ಮಾತು ಆಂತೀರ ?

ಕರಣೀಕ — ಯಾರಯ್ಯ, ಇವನು ?

ಗೌಡ — ಮಾಸೋಮಿ, ಅವನು ನಮ್ಮೂರ ಬುದ್ದಿವಂತ.

ಕರಣೀಕ — ಲೋ ಬುದ್ದಿವಂತ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಿಮ್ಮೂರಾಗೆ ಆಡು.
ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬರಬೇಡ.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕಾಚ — ಕೊನೇ ಮಾತಾಗ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿ ಬುದ್ದಿ. ಕೊನೇ ಮಾತಾ ಗೋದಿ ನಿಮಗೆ ಚಂದ ಅಂದರೆ ಹಂಗೆ ಆಗಲೇಳಿರ. ಅಮ್ಮಾವರ ತಾತಿಬಲ ಎಷ್ಟೊ ಅಷ್ಟೆ ಆಯಿತು.

ಕರಣೇಕ — ಯಾರೋ ಇವ ಬಂದಿರೋನು ಅಪಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ? ಎಲಯ್ಯ ಮಾಚಣ್ಣ ಇವನ್ನ ಅತ್ತ ಒಯ್ಯಬಾರದೇ?

ಮಾಚಣ್ಣ — ಲೋ ಬುದ್ದಿವಂತಣ್ಣ, ನಡೀ ಅತ್ತಲಾಗಿ (ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ದೂಡಲು ನೋಡುವನು).

ಕಾಚ — (ಅನಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು) ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬ್ಯಾಡಿರ, ಊರ ಕುರುಬರು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಾವು ಕಾಡಿನೋರು ಮಾಯಬೇಕಾ ಗುತ್ತದೆ. ಸಾಯೋದು ಬೇಡ ಅಂದರೆ ಕೋಪಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಕರಣೇಕರು. ಅವರಿಷ್ಟ ಇದ್ದಂಗೆ ಆಗಲಿ ಬಿಡಿರ (ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಕೈ ಅಡ್ಡ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾನು ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುವನು).

ಕರಣೇಕ — ಏನಯ್ಯ, ಗೌಡರೆ?

ಗೌಡ — ನನ್ನೊಡೆಯ.

ಕರಣೇಕ — ನಾವು ಹೇಳಿದಹಂಗೆ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು.

ಗೌಡ — ನಾವು ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಡ್ಯೇವು ಬುದ್ದಿ, ಆ ಕಾಕನಿಗೆ ಯಾರು ಸಮ್ಮತಿಪಡಿಸೋರು?

ಕರಣೇಕ — ಕಾಕ ಗೀಕ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಬರೋ ಕಾಣಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂದಾಯವಾಗಬೇಕು. ಇದು ನಿಮ್ಮ ಭಾರ.

ತಮ್ಮಗೌಡ — ಬಾರ ದಿಟ ನನ್ನೊಡೆಯ.

ಗೌಡ — ನೀವು ಬಂದು ನಮ್ಮೂರಾಗೆ ಸಂದಾಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರ, ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತೀವಿ.

ಕರಣೇಕ — ಅದೇನು ಮಾತು? ನೀವೇ ತಂದರೆ ಆಗದು ಯಾಕೆ?

ಗೌಡ — ನೀವು ಬಂದರೆ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಬಂದರು ಕೊಟ್ಟಿವಿ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಅಂತೀವಿ. ನಾವೇ ತಂದರೆ ಕಾಕ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ತವ್ವು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟ, ನೀವೇ ಕೊಟ್ಟಿರಿ, ನನಗೂ ಕೊಡಿ, ಅಂತಾನೆ. ಎರಡುಸಲ ಹೆಂಗಿ ಕೊಡೋಕಾಗತದೆ?

ಕರಣೀಕ — ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡಿ.

ತಮ್ಮಗೌಡ — ನನ್ನೊಡೆಯ ನಿಮಗಾದರೆ ನಾವು ಕೊಡೋದು ನೀವು ತಗೋಳೋದು ಉಂಟು. ಕಾಕನಿಗೆ ನಾವು ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನೇ ತಕೋತಾನೆ.

(ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬರುತ್ತಾನೆ; ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಮಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ)

ಕರಣೀಕ — ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಬಂದರು.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಏನು ಕರಣೀಕರೆ ಇನ್ನೂ ಮಾತನಾಡತಲೇ ಇದೀರಿ.

ಕರಣೀಕ — ಈ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಒಡೆಯರೆ. ಕಾಕನ್ನ ಒಪ್ಪಿಸೋಕೆ ಆಗೋಲ್ಲ. ನೀವೇ ಬಂದು ಕಂದಾಯ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಂತಾರೆ ಇವರು. ಇವರೇ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗೆ ತಿರಗಾ ಕೊಡಬೇಕಾಗತದೆ ಅಂತಾರೆ. ದ್ರಾವಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಕೋಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಅರವತ್ತು ವರುಷ ಆಯಿತು; ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತಾರೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಬಂದೇ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ?

ಕಾಚ — ಅದ ನೋಡೋಣ ಅಂತಾನೆ ಕಾಕ.

ಕರಣೀಕ — ಎಲಾ ಇವನ್ಯಾರೊ?

ಕಾಚ — ಬುದ್ದಿ ನಾ ಕಾಚ.

ಕರಣೀಕ — ಎಲಾ ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿಹಾಕಬೇಡ.

ಕಾಚ — ಮಾತು ಅಂತನ್ನೋದು ತನಿಗೆ ಹಿಟ್ಟಾಯಿತು ಗೌಡರೆ. ದೊಡ್ಡ ನಾಯಿ ತಿನ್ನ ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಚಿಕ್ಕದು ನೋಡತಾ ಇರಬೇಕು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಇವನ್ಯಾರು?
- ಗೌಡ — ಅವ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತ ನನ್ನೊಡೆಯ.
- ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಏನು?
- ಕರಣೀಕ — ಸರಿ ಅವ ಕೆಟ್ಟ.
- ಕಾಚ — ನನ್ನೊಡೆಯ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಕೆಟ್ಟ. ಕಾಕನಕೋಟಿಗೆ ಬಂದು ಕಂದಾಯ ತೆಗೆಯೋರು ಕೆಟ್ಟ.
- ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಯಾಕೊ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ತೆಗೆದರೇನಾಗತದೆ?
- ಕಾಚ — ನಿಮ್ಮವರು ಕಂದಾಯ ತೆಗೆದರೆ ಕಾಕ ಅವರ ಉಸುರು ತೆಗೀತಾನೆ.
- ಕರಣೀಕ — ಏನು ಗೌಡರೆ ಇವನ್ನೇ ಮಾತಾಡೋಕೆ ಬಿಟ್ಟಿದೀರಾ?
- ಗೌಡ — ನನ್ನೊಡೆಯ, ಅವ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಅವನು ಹೇಳೋದು ಕೇಳಿರ.
- ಕರಣೀಕ — ಯಾತರದಯ್ಯ ಕೇಳೋದು? ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಕಾಕ ಅಂತ ಯಾರನ್ನೋ ಅಡ್ಡ ಹಾಕುತ್ತಿದೀರಿ. ಕಾಕ ಅನ್ನೋನು ಇದ್ದರೆ ಕರತನ್ನಿ. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕೋಟೀಲಿಟ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತೀವಿ.
- ಕಾಚ — ಒಡೆಯ ಇದ್ಯಾತರ ಮಾತು? ಕಾಕನ್ನು ಕರತರೋದೇನಂತೆ. ನೀವು ಆಶೆಪಟ್ಟಿರಿ ಅಂತ ತಿಳಿದರೆ ಅವನೇ ಬರತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಬರೋಕೆ ಮೊದಲೇ ಕನಸಿನಾಗ ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚೀರ ಅಷ್ಟೆ.
- ಕರಣೀಕ — ಯಾಕೊ ಬೆಚ್ಚೋದು? ಏನು ಅಂತ ಭಯ?
- ಕಾಚ — ಹಂಗಾದರೆ ಅಕೋ ಕಾಕ (ಎಂದು ಕರಣೀಕನ ಹಿಂದುಗಡೆಗೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸುವನು. ಕರಣೀಕನು ಬೆಚ್ಚಿ ಇತ್ತ ಸರಿಯುವನು. ಹೆಗ್ಗಡೆಯೂ ಅವನ ಮಗನೂ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಚ್ಚುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ). ಏನು ನನ್ನೊಡೆಯ ಭಯ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀರ. ಬೆರಳು ತೋರಿದರೆ ಬಿದರುತ್ತೀರಿ! ಇದಕೇನು ಹೇಳೋದು?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಅಯ್ಯ, ಗೌಡರೆ, ಇದೇನು ಮಕ್ಕಳಾಟ ಆಯಿತು? ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಮಾತು ಸಾಕು. ಆ ಕಾಕನ್ನ ಕರತನ್ನ, ಅವನ ಸಂಗಡಲೇ ಮಾತನಾಡೋಣ.
- ಗೌಡ — ಏನು ಕಾಚ?
- ಕಾಚ — ಆಗಲಿ ಗೌಡರೆ, ಕಾಕ ಊರಾಗೆ ಇದಾನೋ ಇಲ್ಲೋ, ಎಂದು ಬರುತಾನೋ ನೋಡಿ ಹೇಳೋಣಂತೆ.
- ಗೌಡ — ಆಗಲಿ ಒಡೆಯ ನೋಡಿ ಹೇಳುತೀವಿ.
- ಕಾಚ — ಇವರು ಇಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇರಬೇಕಾದೀತು.
- ಗೌಡ — ಒಡೆಯರು ಇಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇರಬೇಕಾದೀತು.
- ಹೆಗ್ಗಡೆ — ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇರೋಕಾಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲೋ. ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದು ಇರತೀವಿ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿ ರಾಜಪಾಲು ಸಲ್ಲಿಸಿ.
- ಗೌಡ — ನೋಡತೀವಿ ಒಡೆಯರೆ.
- ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಹಾಗಾದರೆ ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ.
- ಗೌಡ — ಆಯಿತು ನನ್ನೊಡೆಯ.

(ಎಂದು ಇವರು ಇತ್ತ ಅವರು ಅತ್ತ ಹೊರಡುವರು. ತನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದನಲ್ಲ ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಕರಣೇಕನು ಕಾಚನ ಕಡೆಗೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾ ಮರೆಯಾಗುವನು. ಕಾಚನು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ಅಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವನು.)

[ಕಾಕನಕೋಟೆಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ. ಕುರುಬರ ಒಂದು ಹಾಡಿ. ಶರಣರ ಜಾವಡಿಯ ಮುಂದೆ. ದೊಡ್ಡವರು ಕೆಲವರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ; ಕಾಚ ಅಲ್ಲಿದಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ವರು ಕೋಲಾಟ ಆಡುತ್ತಾರೆ.]

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು — (ಹಾಡುತ್ತಾರೆ)

ಕರಿಹೈದ ಹುಟ್ಟಿದಾ ತಿಂಗಳು ದಿನದಮ್ಯಾಲೆ
ಅವರವ್ವ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡೀಗೆ ಹೊಂಟಾಳೆ;
ಗುಡಲಲ್ಲಿ ಕಂದನ್ನ ಒಬ್ಬನ್ನ ಬಿಟ್ಟಾಳೆ,
ಹಸುಳೇನ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕೈಲಿ ಇಟ್ಟಾಳೆ;
ಹಾಡೀಯ ದೇವರೇ ಬೂಡೀನ ಬಗವಂತ
ನಿನ್ನ ಈ ಕಂದನ್ನ ನೀನೆ ನೋಡಿಕೊ ಅಂತ,
ಗೆಣಸನ್ನ ತಿರಿಯಾಕೆ ಕಾಡೀಗೆ ನಡದಾಳೆ;
ಎಳಗೂಸು ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾಗದೇ ಆವ್ಯಾಳೆ;
ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಗ ಹಸುಗೂಸು ಕರಿಹೈದ
ಗುಡಲಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗದ್ದ ಜೆಲುವ ಮೈದ.

ಕರಿಹೈದನೆಂಬೋರು ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು
ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು, ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು ||

ಗುಡಲಲ್ಲಿ ಕರಿಹೈದ ಮಲಗಿರಲು ಒಬ್ಬೊಂಟಿ
ಕಾಡಿನಲಿ ಹುಲಿರಾಯ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿಯಲು ಹೊಂಟಿ.
ಕಾಡಿನಾ ದಣಿಯವನು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗಂಡು,
ಅವನೆದುರು ಯಾರದೂ ಇಲ್ಲ ಇಷ್ಟೂ ಪುಂಡು.
ಹಾಡೀಗೆ ಒಂದು ಹುಲಿರಾಯ ಬೂಡನು ಹೊಕ್ಕು,
ಮನೆ ಕಾಯುತಿರುವಂತ ಮಗನ ನೋಡಿದನಕ್ಕ;
ಕೂಸು ಮಲಗಿದ ಬದಿಗೆ ಒಂದು ಮೂತಿಯ ಮೂಸಿ
ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಊಟ ಏನ ಎಳೆಯ ಹಸುಳೆಯ ವಾಸಿ,
ಈವತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ದೊರಕಿತ್ತು ಒಳ್ಳೇ ಆಯ,

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಅಂತ ಬಾಯನ್ನ ಚಪ್ಪರಿಸಿದನು ಹುಲಿರಾಯ.

ಕರಿಹೈದನೆಂಬೋರು ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು
ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು, ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು ||

ಹುಲಿರಾಯ ಮೊಗವಿಡಲು ಕರಿಹೈದ ಹಸುಗೂಸೆ,
ಪುಟ್ಟ ಎಡದಾ ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಾ ಅವನ ವಾಸೆ;
ನನ್ನ ವಾಸೆಯ ಮುಟ್ಟತಾನೆ ಎನಿದು ಕೆಚ್ಚು,
ಅನ್ನುತ ಹುಲಿರಾಯ ಮುನಿದ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚು;
ಮುನಿಯುತ ಹುಲಿರಾಯ ಕೆರಳಿ ಬಾಯನು ಬಿಟ್ಟ;
ಕರಿಹೈದ ಬಾಯೊಳಗೆ ಬಲದ ಕೈಯನು ಇಟ್ಟ;
ವಾಸೇನ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣೆ ಅದು ಬಾರದು
ಪುಟ್ಟಾನ್ನ ಕೈಯ ಕಡಿವನೆ ಬಾಯಿ ಬಾರದು;
ಯಾವ ದೇವರ ಮೆಚ್ಚು ಮಗನೊ ಈ ಕೂಸಂತ
ಹುಲಿರಾಯ ಎನೇನು ತೋಚದಲ್ಲೇ ನಿಂತ.

ಕರಿಹೈದನೆಂಬೋರು ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು
ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು, ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು ||

ಎಡಗೈಗೆ ವಾಸೇನು ಬಲದಕೈಗೆ ಬಾಯ
ತೆತ್ತವನು ಬೆಚ್ಚಂತೆ ನಿಂತಿರಲು ಹುಲಿರಾಯ,
ಕರಿಹೈದನವ್ವಯ್ಯ ಗೆಣಸನ್ನ ತಿರಿದೋಳಿ
ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತು ಅಂತ ಬೂಡೀಗೆ ಬರುತಾಳೆ;
ಬೂಡೀನ ಒಳಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕಿ
ಹತ್ತಿಜ್ಜೆ ಹುಲಿರಾಯನನ್ನ ಕಂಡಳು ಸೊಕ್ಕಿ;
ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಕಾಯಿಕೊ ಅಂತ
ಹುಯಿಲಿಟ್ಟಳೋ ಅಪ್ಪ ಬಗವಂತ ಬಗವಂತ;
ಹುಯಿಲು ಕೇಳಿದ ಕೂಸು ವಾಸೆ ಬಾಯನ ಬಿಟ್ಟ
ಹುಲಿರಾಯ ನಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದ ಕಾಡಿಗೆ ನೆಟ್ಟ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕರಿಹೈದನೆಂಬೋರು ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು
ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು, ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು ||

ಕರಿಹೈದನವನಾ ಹೆಸರೆಂದು ನಿಲ್ಲಲಿ,
ಅವನ ಬಳಿಯೆಂದೆಂದು ಒಳ್ಳಿದನು ಮೆಲ್ಲಲಿ;
ಅವನ ಹೆತ್ತಾ ಕಾಡು ಎಂದೆಂದು ಚಿಗುರಲಿ,
ಅವನ ಬಳಿ ಎಂದೆಂದು ಮಿಕ್ಕಿರಲಿ ಹೊಗರಲಿ;
ಅವನ ಹಾಡಿಗಳಿರಲಿ ಎಂದೆಂದು ಸೊಗದಲಿ,
ಅವನ ಬಳಿಗೆಂದೆಂದು ನಗೆಯಿರಲಿ ಮೊಗದಲಿ;
ಅವನ ಹೊಗಳು ವ ಹಾಡು ಎಂದೆಂದು ಹಾಡಲಿ,
ಅವನ ಬಳಿ ಎಂದೆಂದು ಹಬ್ಬವನು ಮಾಡಲಿ;
ಕರಿಹೈದನವ್ವಾಜಿ ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು.

ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು.

ಕರಿಹೈದನೆಂಬೋರು ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು
ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು, ಮಾದೇಶ್ವರಗೆ ಶರಣು ||

ಗೌಡ — ಬಂದು ಕಾಕನಿಗೆ ಮೊಕ್ಕಿ ನಡೀರ ಇನ್ನು. ನಮಗೆ ಬೇರೆ
ಕೆಲಸ ಅದೆ.

ಹುಡುಗರು — ನಾವಾಡೋದು ಬ್ಯಾಡಾ ಈ ಹೊತ್ತು?

ಗೌಡ — ಏನು, ಕಾಚ?

ಕಾಚ — ಈವೊತ್ತು ಬೇಡೇಳು, ಹಂಗಾದರೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.)

ಓಹೊ ಮೋನಿ ಬಂದಾಳೆ.

ಏನವ್ವಾ, ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ? ನಾಕ ಎಲ್ಲಿ?

(ಹುಡುಗರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಒಬ್ಬನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.
ಅವನು ನಾಕ)

ನಾಕ — ಇಕೊ ಇಲ್ಲಿದೀನಿ ಮಾವಯ್ಯ.

ಕಾಚ — ಗುಡಲು ಮಾಡಿದಾರೊ ಹೈಕಳು?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಗೌಡ — ಸರೈ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಟದಾಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೇನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊಂಡತಾರೆ ಅಂತಿದ್ದಿವಿ. ಅದೇನೂ ಈಸು ದಿನ ತಡೀತು. ಓಡೋಕೆ ಮೊದಲೇ ಇವರೇ ತಟ್ಟಿ ತಡಿಕೆ ಸೇರಿಸಿದರು.

ನಾಕ — ಇನ್ನು ಈ ಹೈಕಳು ಮಾಡದೀರ ಹೋದರೆ ಏನು ಗತಿ ಅಂತ ನಾನೂ ಮೋನಿ ತರಗು ತಡಿಕೆ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟು ಹೋದಿವಿ. ಬರೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಗುಡಲು ಆಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲದೀರಾ ಇದ್ದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಮಾಡಿರೋರೇನು? ಮೊಲ್ಗೆ ಮನಸುಮಾಡಿ ಮೋನಿಗೆ ಅಂತ ಅಟ್ಟಕೂಳು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಉಂಡು ಬದುಕಿಕೊಂಡಿವಿ.

ಮೊಲ್ಗೆ — ಮತ್ತಿನ್ನು ಪುಂಡ ಮಿಂಡಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾಗಿ ಬಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಅಟ್ಟ ಕೂಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಾತ?

ಮೋನಿ — ನಾಳೆ ನನ್ನಣ್ಣಾ ಮೊಲ್ಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ತಿರಿಗಿ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಕೊಡೊಲ್ಲೆ ಅಟ್ಟ ಕೂಳು?

ನಾಕ — ಕಾಕನ ಮಗಳಿಗೆ ಅಟ್ಟ ಕೂಳು ನೀ ಕೊಡ ಒಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ? ಊರೇ ಕೊಡುತ್ತೀನಿ ಅಂತದೆ. ಏನೋ ಮೋನ, ಎಂದು ಹೋಗುತ್ತೀರಾ ಕಾಡಿಗೆ?

ಮೋನ — ಅದೇನೋ ನಾ ಕಾಣೆ. ಮೊಲ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕು, ಏನು ಮೊಲ್ಗೆ?

ಮೊಲ್ಗೆ — (ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿ) ಹೋಗೊರೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಹೋಗು ತಾರೇನೊ? ನೀ ಏನ ಮಾಡೀಯ?

ಗೌಡ — ಹೇಳಿ ಮಾಡೋರುಂಟೇನೊ ಮೋನ? ಹೇಳದಹಂಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕು. ನಾವೆಲ್ಲ ಹಂಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು. (ಎಲ್ಲರೂ ನಗುತ್ತಾರೆ) ಇನ್ನು ನಡೀರಾ ಹಂಗಾದವ್ಯಾಲೆ. ನಮಗೆ ಕೆಲಸ ಅದೆ. (ಎಲ್ಲ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ)

ಕಾಕ — (ಮೊಲ್ಗೆಯನ್ನು) ಮೊಲ್ಗೆ (ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ).

ಮೊಲ್ಗೆ — (ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಏನವ್ವಾಬೆ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಕಾಚ — ಮೋನ ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿದಾನ?
- ಮೊಲ್ಲೆ — ನಾ ಕಾಣೆ, ಅವ್ವಾಜಿ.
- ಮೋನ — (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಹೌದು ಕಾಕ. ಮೆಚ್ಚಿ ಜೊತೆಯಾಗು ಅಂದಿದೀನಿ.
- ಕಾಚ — ಅದಕ್ಕೇನಂದವ್ವ?
- (ಮೊಲ್ಲೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.)
- ಮೋನ — ಏನೂ ಅಂದಿಲ್ಲ.
- ಕಾಚ — ಯಾಕೆ ತಾಯಿ.
- ಮೊಲ್ಲೆ — ನನಗ್ಯಾಕೋ ಒಲ್ಲದು ಅವ್ವಾಜಿ.
- ಕಾಚ — ಹಂಗಂದಮ್ಮಾಲೆ ಈ ಮಾತು ಆಡಲೇಬಾರದು. ಏನೋ ಮೋನ?
- ಮೋನ — ಇಲ್ಲ ನಾನು ಆಡಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಇರಲಾರದೆ ಏನೋ ಹೇಳ್ಯಾಳೆ. ನಾವು ಯಾರೂ ಈ ಮಾತು ಆಡೋಲ್ಲ.
- ಕಾಚ — ಅದು ಜಾಣ, ಗಂಡಾಗಲಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಮನಸು ಕಾಯ ಬೇಕು. ಮನಸು ಕಾಯಬೇಕು, ಮನಸು ಬೆರೆಯಬೇಕು. ಮನಸು ಬೆರೆತಮೇಲೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಬೂಡಿಗೆ ಬರಬೇಕು. ಬೂಡಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಜೊತೆ ಯಾಗಿ ನಡೀಬೇಕು. ಒಬ್ಬರು ಮೆಚ್ಚಿದೀವಿ ಅಂದರೆ ಸಾಲದು; ಇಬ್ಬರೂ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ಮೈ ಕೂಡಬೇಕು. ಮಿಗ ನೋಡು ಹಕ್ಕಿ ನೋಡು, ಆಕಾಸ ಬೂಮಿ ನೋಡು, ಅಂತ ಹಿರೇರು ಹೇಳ್ಯಾರೆ. ತಿಳೀತೆ ಮೋನ?
- ಮೋನ — ತಿಳೀತು ಕಾಕ.
- ಕಾಚ — ತಿಳೀತೆ ಮೊಲ್ಲೆ?
- ಮೊಲ್ಲೆ — ತಿಳೀತು ಅವ್ವಾಜಿ.
- ಕಾಚ — ನನ್ನ ಮಗಳು ಅಂತ ನೀನು ಮೋನನ್ನ ಹಂಬಲುಪಡಿಸೋದು ಬಾರದು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೊಲ್ಲೆ — ಇಲ್ಲ ಅವ್ವಾಜಿ.

ಕಾಚ — ಒಲ್ಲದೀರ ಇದ್ದರೆ ಒಲ್ಲೆ ಅನ್ನಬೇಕು. ಸುಮ್ಮಕಿರಬಾರದು. ಸುಮ್ಮಕಿದ್ದರೆ ಗಂಡು ಪರದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೂಡು ಆಡಿ ಕೋತದೆ. ಏನು?

ಮೊಲ್ಲೆ — ತಿಳಿತು ಅವ್ವಾಜಿ.

ಕಾಚ — ಸರಿ ಇನ್ನು ನಡೀರ.

(ಅವರು ಹೋಗುವರು) ಏನು ಗೌಡಣ್ಣ ಇನ್ನು ಈ ಮಾತಾಡೋಣೆ? ಮಾವ ಬರುತಾನಂದ್ಯೆ; ಎಲ್ಲಿ?

ಗೌಡ — ಹಕ್ಕುಳು ಹೋದಮೇಲೆ ಕೂಗು, ಬರುತ್ತೀನಿ, ಅಂದ. ಲೋ, ಮೋನ, ಮಾವನ್ನು ಒಸಿ ಬರಹೇಳು.

ಮೋನ — (ದೂರದಿಂದ) ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ಮಾವ.

ಗೌಡ — ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡೋವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಮಾವ ಏನೋ ಮಾತು ತೆಗೆದದಾನಲ್ಲ. ಇದಕೇನು ಮಾಡೋದು?

ಕಾಚ — ಮಾಡೋದು ಏನ. ತೆಗೆದ ಮಾತು ಆಡೋದು. ಏನಾದರೂ ಆಗಬೇಕೆಂದರೆ ಆದರೆ ಕೊಡೋದು.

ಗೌಡ — ಆದರಲ್ಲವೆ ಕೊಡೋದು? ಸತ್ತೋಳನ ತಾ ಅಂತಾನೆ.

ಕಾಚ — ಯಾಕೆ, ಆ ಮಾತೂ ಎತ್ತತಾನೇನು?

ಗೌಡ — ಸರೈ, ಅವ ಎತ್ತದ ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ಆಯಿತು ಕೇಳೋಣಂತೆ.

(ಅಸಮಾಧಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಮಾವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಗೌಡ — (ಕಾಚನಿಗೆ ಅವನ ರೀತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ) ಬಾ ಮಾವಯ್ಯ.

ಮಾವ — ಬಂದೀ ಕಾಣಪ್ಪ.

ಗೌಡ — ಅದೇನೋ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದ್ಯೆ ಕಾಕನಕೂಟಿ.

ಮಾವ — ಹೌದು ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಳುತ್ತಾನೋ ನಿಮ್ಮ ಕಾಕ?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಗೌಡ — ಓ ಕೇಳೋದು ಅಂತಲೇ ಕುಂತವ್ವೆ, ನಾನೂ ಕುಂತದೀನಿ.
- ಮಾವ — ಮತ್ತೆ ಅವ ಏನೂ ಹೇಳೋಲ್ಲ.
- ಕಾಚ — ನಾ ಹೇಳೋದು ಏನು ಮಾವ? ನೀ ಹೇಳೋದು, ನಾವು ಕೇಳೋದು, ಅಂತ ಅಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿರೋದು?
- ಮಾವ — ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಬಂದರಂತೆ, ಕಂದಾಯದ ಮಾತು ಆಡಿದರಂತೆ, ಹೌದೋ?
- ಗೌಡ — ಹೌದು.
- ಮಾವ — ಹಿಂದಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂತಾ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಕರೆದು ಕೇಳುತಾ ಇದ್ದಿರಿ. ಈಗ ಯಾಕೊ ಕೇಳಲ್ಲ....
- ಗೌಡ — ನಿನ್ನ ಕರೀರಿ ಅಂತ ಕಾಕ ಹೇಳಿದ. ನೀ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎತ್ತಾಗೋ ಹೋಗಿದ್ದೈ?
- ಮಾವ — ಒಳ್ಳೇತಾತು. ಮುಂದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನಾಕೆ ಎತ್ತಾಗೊ ಹೋಗುತಾ ಇದ್ದಿ? ನೀವು ಹೇಳಲ್ಲ. ನಾ ಇರಲ್ಲ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡೋದು ಬೇಡ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಕಾಕ ಹೇಳತಾ ಅದಾನಂತಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕುರುಬರು ಈ ಕಾಡಾಗೆ ಇರೋದೇ ಬಿಡೋದೇ? ಏನು ಅಂತ ಏರುಪಾಡು.
- ಗೌಡ — ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲೇ? ಹಾಡೀ ಗೌಡರೆಲ್ಲ ನಾಳೆ ಕಲೆತು ಆ ಮಾತು ಆಡಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡ್ಯದಾರೆ.
- ಮಾವ — ಸರೈ, ಆಡಿರ. ಅಂದರೆ, ಕಾಕ ಮೈಸೂರು ಕಂಡೋನು ಅಂತ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇಲ್ಲ ಅನಬೇಡಿರ.
- ಗೌಡ — ಕಾಕನೇ ಹಂಗನಲಿಲ್ಲಪ್ಪ.
- ಮಾವ — ಸರೈ. ಕಾಕ ಅಂದನೋ ಇಲ್ಲೋ ಹಕ್ಕುಳು ಅಂತಾರೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಏನು ಗಿಗ್ಗಡೆ ಏನು ಅನ್ನೋದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳತಾ ಅದೆ. ಹಿಂದಲ ಕಾರಾಗೆ ಅಂದರು ಮಾವ ಬೇಡ ಕಾಕ ಇರಲಿ ಅಂತ. ಈಗ ಅಂತಾ ಅದಾರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬೇಡ ಕಾಕ ಇರಲಿ ಅಂತ. ಕಾಕನ್ನ ತಕೊಂಡುಹೋಗಿ ದೇವರು

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಅಂದರೆ ಆಗೋಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಳುವಿದಹಂಗೆ ಹೆಗ್ಗಡೇನ ಕಳುವಬೇಡಿರ.

ಗೌಡ — ಕಾಕನ್ನ ದೇವರು ಅನಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಕಾಕ ಹಾಡೀಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದ ಮಾಡಿದಾನೇ?

ಮಾವ — ಒಳ್ಳೇತ ಮಾಡಿದ್ದೇನ? ನನ್ನ ಬೂಡಿನ ಬಟ್ಟೆಗೆಡಿಸಿದ. ಈಗ ಹಾಡೀನ ಬಟ್ಟೇ ಕೆಡಸತಾ ಇದಾನ.

ಕಾಚ — ಏನು ಮಾವ ನಾ ಬಟ್ಟೆಗೆಡಿಸಿದ್ದು?

ಮಾವ — ಯಾಕ, ನೀ ಕೆಡಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಾಹೋಯ್ತು?

ಕಾಚ — ಹೇಳಪ್ಪ ಕೇಳೋಣಂತೆ.

ಮಾವ — ಎಲಾ ನೀ ಎಂಟು ಕಾರಿನ ಹೈದ ಕಾಡು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಂಟು ಹೋದೆ. ಏನಾದೆ ಅನ್ನೋದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನೈದು ಕಾರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರಗಾ ಬೂಡಿಗೆ ಬಂದು ನಾನೂ ಕುರುಬರ ಹೈದ ಅಂತ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಮುತ್ತು ಮಣಿ ತೋರಿಸಿ ಬೂಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಡಿಸಿದೆ....

ಕಾಚ — ಕೆಡಸಲಿಲ್ಲ ನಾನು. ಇಲ್ಲದ್ದ ಆಡಬ್ಯಾಡ.

ಮಾವ — ಇಲ್ಲದ್ದ ನಾ ಆಡಲ್ಲ. ಆದದ್ದನ ಹೇಳುತೀನಿ ಕೇಳು. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಹೆಂಡರ ನೀನು ಬೆಳ್ಳಿಸಿ ಕರಕೊಂಡ್ಯೋ ಇಲ್ಲೊ?

ಕಾಚ — ಅವಳು ಸತ್ತು ಈಗ ಮಣ್ಣಿನ ಮರೆಯಾಗದಾಳೆ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಅನ್ನೋದು ಅವಳ ಮಾತು. ಇವತ್ತು ನಾವು ಅವಳ ಮಾತು ಯಾಕೆ ಎತ್ತಬೇಕು?

ಮಾವ — ಅವಳ ಮಾತು ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮಾತು ಹೇಳು. ನೀನು ಬೆಳ್ಳಿಸಿದ್ದು ಕರಕೊಂಡದ್ದು ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲೊ?

ಕಾಚ — ಗೌಡಣ್ಣ ಇದು ನನ್ನದು ಮಾವನದು ಇಬ್ಬರದೇ ಮಾತಾಯಿತು.

ಮಾವ — ಎಲವೋ ನೀ ನನಗೆ ಮಾವ ಮಾವ ಅಂತ ಮರುವಾದಿ

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಗೌಡ — ಓ ಕೇಳೋದು ಅಂತಲೇ ಕುಂತವ್ವೆ, ನಾನೂ ಕುಂತದೀನಿ.
- ಮಾವ — ಮತ್ತೆ ಅವ ಏನೂ ಹೇಳೊಲ್ಲ.
- ಕಾಚ — ನಾ ಹೇಳೋದು ಏನು ಮಾವ? ನೀ ಹೇಳೋದು, ನಾವು ಕೇಳೋದು, ಅಂತ ಅಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿರೋದು?
- ಮಾವ — ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಬಂದರಂತೆ, ಕಂದಾಯದ ಮಾತು ಆಡಿದರಂತೆ, ಹೌದೋ?
- ಗೌಡ — ಹೌದು.
- ಮಾವ — ಹಿಂದಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂತಾ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಕರೆದು ಕೇಳುತಾ ಇದ್ದಿರಿ. ಈಗ ಯಾಕೊ ಕೇಳಲ್ಲ....
- ಗೌಡ — ನಿನ್ನ ಕರೀರಿ ಅಂತ ಕಾಕ ಹೇಳಿದ. ನೀ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎತ್ತಾಗೋ ಹೋಗಿದ್ದೈ?
- ಮಾವ — ಒಳ್ಳೇತಾತು. ಮುಂದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನಾಕೆ ಎತ್ತಾಗೊ ಹೋಗುತಾ ಇದ್ದಿ? ನೀವು ಹೇಳಲ್ಲ. ನಾ ಇರಲ್ಲ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡೋದು ಬೇಡ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಕಾಕ ಹೇಳತಾ ಅದಾನಂತಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕುರುಬರು ಈ ಕಾಡಾಗೆ ಇರೋದೇ ಬಿಡೋದೇ? ಏನು ಅಂತ ಏರುವಾಡು.
- ಗೌಡ — ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲೇ? ಹಾಡೀ ಗೌಡರೆಲ್ಲ ನಾಳೆ ಕಲೆತು ಆ ಮಾತು ಆಡಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡ್ಯದಾರೆ.
- ಮಾವ — ಸರೈ, ಆಡಿರ. ಅಂದರೆ, ಕಾಕ ಮೈಸೂರು ಕಂಡೋನು ಅಂತ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇಲ್ಲ ಅನಬೇಡಿರ.
- ಗೌಡ — ಕಾಕನೇ ಹಂಗನಲಿಲ್ಲವ್ವ.
- ಮಾವ — ಸರೈ. ಕಾಕ ಅಂದನೋ ಇಲ್ಲೋ ಹಕ್ಕುಳು ಅಂತಾರೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಏನು ಗಿಗ್ಗಡೆ ಏನು ಅನ್ನೋದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳತಾ ಅದೆ. ಹಿಂದಲ ಕಾರಾಗೆ ಅಂದರು ಮಾವ ಬೇಡ ಕಾಕ ಇರಲಿ ಅಂತ. ಈಗ ಅಂತಾ ಅದಾರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬೇಡ ಕಾಕ ಇರಲಿ ಅಂತ. ಕಾಕನ್ನ ತಕೊಂಡುಹೋಗಿ ದೇವರು

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಅಂದರೆ ಆಗೋಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಳುವಿದಹಂಗೆ ಹೆಗ್ಗಡೇನ ಕಳುವಬೇಡಿರ.

ಗೌಡ — ಕಾಕನ್ನ ದೇವರು ಅನಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಕಾಕ ಹಾಡೀಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದ ಮಾಡಿದಾನೇ?

ಮಾವ — ಒಳ್ಳೇತ ಮಾಡಿದ್ದೇನ? ನನ್ನ ಬೂಡಿನ ಒಟ್ಟಿಗೆಡಿಸಿದ. ಈಗ ಹಾಡೀನ ಬಟ್ಟೀ ಕೆಡಸತಾ ಇದಾನ.

ಕಾಚ — ಏನು ಮಾವ ನಾ ಬಟ್ಟಿಗೆಡಿಸಿದ್ದು?

ಮಾವ — ಯಾಕ, ನೀ ಕೆಡಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಾಹೋಯ್ತು?

ಕಾಚ — ಹೇಳಪ್ಪ ಕೇಳೋಣಂತೆ.

ಮಾವ — ಎಲಾ ನೀ ಎಂಟು ಕಾರಿನ ಹೈದ ಕಾಡು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಂಟು ಹೋದೆ. ಏನಾದೆ ಅನ್ನೋದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನೈದು ಕಾರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರಗಾ ಬೂಡಿಗೆ ಬಂದು ನಾನೂ ಕುರುಬರ ಹೈದ ಅಂತ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಮುತ್ತು ಮಣಿ ತೋರಿಸಿ ಬೂಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಡಿಸಿದೆ....

ಕಾಚ — ಕೆಡಸಲಿಲ್ಲ ನಾನು. ಇಲ್ಲದ್ದ ಆಡಬ್ಯಾಡ.

ಮಾವ — ಇಲ್ಲದ್ದ ನಾ ಆಡಲ್ಲ. ಆದದ್ದನ ಹೇಳುತೀನಿ ಕೇಳು. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಹೆಂಡರ ನೀನು ಬಿಳ್ಳಿಸಿ ಕರಕೊಂಡ್ಯೋ ಇಲ್ಲೊ?

ಕಾಚ — ಅವಳು ಸತ್ತು ಈಗ ಮಣ್ಣಿನ ಮರೆಯಾಗದಾಳೆ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಅನ್ನೋದು ಅವಳ ಮಾತು. ಇವತ್ತು ನಾವು ಅವಳ ಮಾತು ಯಾಕೆ ಎತ್ತಬೇಕು?

ಮಾವ — ಅವಳ ಮಾತು ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮಾತು ಹೇಳು. ನೀನು ಬಿಳ್ಳಿಸಿದ್ದು ಕರಕೊಂಡದ್ದು ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲೊ?

ಕಾಚ — ಗೌಡಣ್ಣ ಇದು ನನ್ನದು ಮಾವನದು ಇಬ್ಬರದೇ ಮಾತಾಯಿತು.

ಮಾವ — ಎಲವೋ ನೀ ನನಗೆ ಮಾವ ಮಾವ ಅಂತ ಮರುವಾದಿ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಬಾಸಿಂಗ ಕಟ್ಟಬೇಡ ಕಾಣ. ಇಬ್ಬರದೇ ಯಾಕೆ ಮಾತು?
ಊರು ಕೇಳಲಿ ಹೇಳು.

ಕಾಚ — ಊರು ಕೇಳಲಿ ಅಂತೀಯಾ?

ಮಾವ — ಹೌದು ಕೇಳಲಿ ಹೇಳು.

ಕಾಚ — ಸರಿ. ಹಂಗಾದರೆ ಹೇಳು ಇನ್ನೂ ನೀ ಹೇಳೋದನೆಲ್ಲ.
ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ಹೇಳೋಣಂತೆ.

ಮಾವ — ಆವೊತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೆಳ್ಳಿಸಿ ಕರಕೊಂಡೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಾರ
ಹಿಂದೆ ಬಂದವನೆ ನೀನೇ ದೇವರಗುಡ್ಡ ಅಂದೆ, ನನ್ನ ಆಜೀಗೆ
ದೂಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಹೊನ್ನು ತೋರಿದೆ, ಹಾಡೀನ ಮರುಳು
ಮಾಡಿದೆ. ತೊಗಟೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದಾಯಿತು; ತೊಗಲು ಬಿಟ್ಟ
ದ್ದಾಯಿತು; ಕಂಬಳಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಬಿಳೀ ಬಟ್ಟೆ
ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೀನೂ ಉಡಿರ ಅಂದು ಹಾಡೀ
ಜನಕೆಲ್ಲ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮೈಸೂರು ಮಂಕುಬೂದಿ ಚೆಲ್ಲಿದೆ.
ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತಾ ಇದೀಯಾ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅಲ್ಲ ಅಂತ;
ನೀನೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಆದಹಂಗಿ. ಈ ಬಳಿ ಏನು ಬಾಳಬೇಕು ಅಂತಲಾ
ಬೇಡ ಅಂತಲಾ ನಿನ್ನ ಮನಸು?

ಕಾಚ — ಆ ಮಾತು ನಾಳೆ ಬಳೀಮಂದಿ ಕಲಿತಾಗ ಅವರನ್ನೆ ಕೇಳೋ
ಣಂತೆ. ಇದಕ್ಕಾಕೆ ಕದಡು? ಏನು ಗೌಡಣ್ಣ ಇದೆಲ್ಲಾನೂ
ನಾಳೆ ಮಂದಿಗೆ ಹೇಳೋಣ. ಅವರು ಏನಂತಾರೋ
ಕೇಳೋಣ. ಮಾವನೂ ಬರಲಿ ಹೇಳಲಿ. ನಾನೂ ಹೇಳತೀನಿ.
ನೀನೂ ಹೇಳು. ಅದಾದಮೇಲೆ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಗಲಿ.
ಏನಂತೀಯಾ?

ಗೌಡ — ಈ ಮಾತೆಲ್ಲ ಮಂದಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?

ಕಾಚ — ಮಾವ ಹೇಳತಾನೆ ಹೇಳೋಣ ಅಂತ; ಹೇಳೋಣ. ಮಂದೀ
ಎಲ್ಲಾನೂ ಕೇಳಿ ಹೆಂಗೆ ಮನಸುಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಹಂಗಿ ಆಗಲಿ
ಏನು ಮಾವ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮಾವ — ಎಲಾ ನಿನ್ನ ಮಾವನೆ ! ಆಗಲಿ ಏಳು. ಹೇಳೋಣ,
ನೋಡೋಣ.

ಕಾಚ — ಆಗಲಿ. (ಎಂದು ಏಳುವನು. ಮೂವರೂ ಹೋಗುವರು.)

[ಅದೇ ಸ್ಥಳ. ಮಾರನೆಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ಹಾಡಿಗಳ ಮುಖಂಡರು ಕೆಲ ಹೆಂಗಸರು ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗಿಯರು ಇದಾರೆ. ಗೌಡ ಮಾವ ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಮೋನ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದಾನೆ. ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನು ಸಣ್ಣ ತಮಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದಾನೆ.]

ಮೋನ — ಒಂದು ದಿನ ಕರಿಹೈದ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾನೊ,
 ಅಲೆಯೂತ ಹತ್ತೆಜ್ಜಿ ಹುಲಿಯೊಂದ ಕಂಡಾನೊ;
 ಹುಲಿರಾಯ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಧೀರಾಗಿ ನಡೆಯೂತ
 ಎದುರೀಲಿ ಹೈದನ್ನ ಝಗ್ಗಂತ ನೋಡ್ಯಾನೊ;
 ಝಗ್ಗಂತ ನೋಡೂತ ನಿಂತಲ್ಲೆ ನಿಂತಾನೊ
 ನಿಂತಲ್ಲೆ ನಿಂತೋನು ಬಾಲಾನ ಮಿಸುಕ್ಕಾನೊ;
 ಬಾಲಾನ ಮಿಸುಕಾದೆ ಕಿಮಿಯನ್ನು ನಿಮಿರ್ದಾನೊ
 ಹೈದನಾ ಮೊಕದಲ್ಲಿ ನೋಟಾನ ನಟ್ಟಾನೊ.
 ಬಿಡು ಬಟ್ಟೆ ಬಿಡು ಬಟ್ಟೆ ಅನ್ನೂತ ಇದೆ ಕಣ್ಣು;
 ಬಿಡನಲ್ಲ ಬಿಡನಲ್ಲ ಅನ್ನೂತ ಇದೆ ಜೀವ.
 ಬಿಡು ಬಟ್ಟೆ ಬಿಡನಲ್ಲ ಬಿಡು ಬಟ್ಟೆ ಬಿಡನಲ್ಲ,
 ಬಿಡನಲ್ಲ ಬಿಡುವೊಲ್ಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ;
 ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; ಅಂದಾನೊ ಹುಲಿರಾಯ.
 ಹೈದನ್ನ ನೋಡೂತ ನೋಡೂತ ಇದ್ದಾನೊ,
 ನೆಟ್ಟನ್ನ ನೋಟಾನ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದಾನೊ,
 ಹತ್ತೆಜ್ಜಿ ಒಡಲನ ಒಂದೆಜ್ಜಿ ಮಾಡ್ಯಾನೊ,
 ಒಂದೆಜ್ಜಿ ಒಡಲಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಂತ ಚಿಗಿದಾನೊ;
 ಚಿಮ್ಮಂತ ಚಿಗಿದೋನು ಅಡವ್ಯಾಗೆ ಕೆಡೆದಾನೊ,
 ಅಡವ್ಯಾಗೆ ಕೆಡೆದೋನು ಎತ್ತಾಗೊ ನಡೆದಾನೊ.
 ಕಾಡಿನದು ಈ ಬಟ್ಟೆ ಹೈದನದು ಅಂದಾನೊ,
 ಕರಿಹೈದ ನಡೆಯೂವ ಬಟ್ಟೆಲ್ಲ ಹೈದಂದು,
 ಹೈದ ನಡೆಯೂವ ಹೊತ್ತು ಆ ಬಟ್ಟೆ ನನತಲ್ಲ,

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಹೈದನ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹುಲಿರಾಯ ಅಡ್ಡಲ್ಲ,
ಅನ್ನೂತ ಕಾಡಾಗೆ ಗುಡುಗಿಟ್ಟು ಮೊಳಗ್ಯಾನೊ;
ಗುಡುಗಿಟ್ಟು ಮೊಳಗೂತ ಕಾಣದೆ ಮರೆದಾನೊ
ಕರಿಹೈದ ಉಸುಕದೆ ಮಿಸುಕದೆ ಇದ್ದಾನೊ
ಹುಲಿರಾಯ ಚಿಗಿದಾನೆ ಮುಂದಾಕೆ ನಡೆದಾನೊ
ಮುಂದಾಕೆ ನಡೆದಾನೆ.....

(ಕಾಚ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಗೌಡ — ಮೋನ, ಸಾಕು ಬಿಡಲಾ, ಕಾಕ ಬಂದ. ನಿಲ್ಲಿಸಣ್ಣ.

(ಮೋನ ಮಂಗಳ ಕುಣಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಮೋನ — ಕರಿಹೈದ ನಡೆದಂತ ಬಟ್ಟೆಯೆ ಬಟ್ಟೆ;
ಕರಿಹೈದ ಆಡಿದ ಮಾತೇ ಮಾತು;
ಕರಿಹೈದ ಹಾಕಿದ ಕಟ್ಟೆಯೇ ಕಟ್ಟೆ;
ಕರಿಹೈದ ನೋಡಿದ ಗಿಡವೆಲ್ಲ ಕಾತು
ಕಾಯಾತು ಹಣ್ಣಾತು ಬಳ್ಳೆಯೆಲ್ಲ ಹೂತು;
ಬಳ್ಳೆಯೆಲ್ಲ ಹೂತು ಕಾಡೆಲ್ಲ ನಾತು.
ಹೈದನ ಬಳಿಯೆಲ್ಲ ಎಂದಿಗೂ ಮುಂದಾ
ಬಳಿಯೆಲ್ಲ ಎಂದಿಗೂ ಬಾಳಲಿ ಚೆಂದಾ.

(ಕುಣಿತ ತಮಟೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಕಾಚನು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಗೌಡ ಮಾವ ಇರುವ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಗೌಡ — (ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಚನಿಗೆ) ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ ಮಂದಿಗೆ?

ಕಾಚ — ಹೇಳುತ್ತೀನಿ, ಮಾವ ಏನಾರಾ ಹೇಳುತ್ತಾನೇ ಕೇಳು.

ಗೌಡ — ಅವನ ಮಾತು ಏನೂ ಬೇಡಾಪ್ಪ. ಮಂದಿ ಮನಸು ಕದಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾನ.

ಕಾಚ — ಕದಡಲಿ ಬೇಕಾರೆ. ಅದಕಾಗ್ಯೆ ಗುಡಿಯಾಗೆ ಕೂತಿದ್ದು ಬಂದಿನಿ. ಇವತ್ತು ಏನು ಆದರೂ ಆಯಿತೆ. ಮಂದಿ ಅವನ ಮಾತು ಇರಲಿ ಅಂದರೆ ಹಂಗೇ ಅನ್ನಲಿ. ನಾ ಕಾಡಿಗೆ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಬೇಕಾದರೆ ನಡೀತೀನಿ. ಅಂತೂ ಇವತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಮನಸು ಮಾಡಬೇಕು, ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಗೌಡ - ಯಾಕ, ಕಾಕ, ಅವ ಮಾತಾಡೋದು ಬೇಡ ಅಂತೀನಿ. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮನಸು.

ಕಾಚ - ಇಲ್ಲ, ನೀ ಬೆದರಬೇಡ ಕೇಳು.

ಗೌಡ - ಸರ್ಯಪ್ಪ (ಎಂದು) ಮಾವ, ಮಂದಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿತಾರೆ. ನೀ ಹೇಳೋದು ಏನಾರಾ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳು, ಆಮೇಲೆ ಕಾಕ ಮಾತನಾಡತೀನಿ ಅಂತಾನೆ.

ಮಾವ - ನಾ ಏನೂ ಹೇಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇವರು ಬ್ಯಾಡ ಅಂದು ನಾಲ್ಕು ಕಾರು ಆತು. ನಾ ಹೇಳೋದು ನಿಮ್ಮ ಕಾಕನಿಗೆ ಹೇಳಿವಿ. ಅವ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೋ ಹೇಳಲಿ.

ಗೌಡ - ಕೇಳಿದ್ದು ಕಾಕ? ನೀನೇ ಹೇಳಬೇಕಂತೆ.

ಕಾಚ - ಆಯಿತು. ಏನರಯ್ಯ, ಬೂಡಿನ ಮಂದಿ ಮುಂದಾಳು ಮಕ್ಕಳು, ಎಲ್ಲಾರೂ ನಾ ಹೇಳೂದ ಕೇಳಬೇಕು. ಕರಿಹೈದನ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತಾ ನಾವು ಎಂಟು ಹಾಡಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದೀವಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾ ಒಬ್ಬ ಈಗ ಇರುತ್ತಿದೀನಿ. ಹೈದನಾಗಿದ್ದು ನಾ ಆನೆಕೂಟೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದಿ. ಅಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕರಹಟ್ಟಿ ಮಾವುತಿಗರ ನಾಯಕನಾದಿ. ದಿನ ಹೋಗಿ ಬೂಡಮೇಲೆ ಮನಸಾತು, ನಾಲ್ಕು ವರಸದ ಹಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿ. ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಾಕ ಅಂದಿರಿ ದೇವರಗುಡ್ಡ ಅಂದಿರಿ. ಈಗಲಾದರೂ ನಾ ಆ ದೇವರ ತಾವಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೀನಿ (ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ).

ಗೌಡ - ಓ ಅದು ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲರು. ಈಗತಾನೇ ಗುಡಿಯಿಂದ ಬಂದಿ ದೀಯಾ ನೋಡಲಿಲ್ಲೆ ?

ಕಾಚ - ಸರ್ಯೆ. ನಾ ಮೈಸೂರಿಂದ ಬಂದವನೆ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದಿ. ಅಣ್ಣಾ ನನ್ನ ಮಂದಿ, ನಾ ಮೈಸೂರಾಗಿದ್ದು ನೋಡಿವಿ.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಎಂಟು ಹಾಡಿ ಕುರುಬರದು ಅಂತ ಅರಸರಿಗೆ ಸಲುವಳಿ ಆಗೋದು ಎರಡು ಜೋಡಿ ಆನೆಕೊಂಬು ಎಂಟು ಸರವಿ ಜೇನು. ನೀವು ಹೆಗ್ಗಡೆಯೋರಿಗೆ ಕೊಡೋದು ಎರಡು ಜೋಡಿ ನಾಲ್ಕು, ಎಂಟು ಸರವಿ ನಾಲ್ಕು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೊಡ್ಡೋರು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇರಲಿ. ಅರಸರ ಪಾಲು ನಾಲ್ಕಾದರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪಾಲು ಒಂದು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ. ಹೆಚ್ಚು ಅವರು ಕೇಳೋದು ಬಾರದು. ಹೆಚ್ಚು ನೀವು ಕೊಡೋದು ಬಾರದು. ಕೊಡಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹೇಳೋ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಅರಸರ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣಂತೆ. ಹಿಂಗಂತ ಹೇಳಿ ನಾ ಮಂದಿನನ ಎಸಂತೀರಾ ಅಂತ ಕೇಳಿದಿ.

(ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಗೌಡ - ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದುಂಟು. ನಾವೆಲ್ಲ ಆಗಲಿ ಅಂದಿವಿ. ಹೌದೇನರಣ್ಣ?

ಎಲ್ಲರೂ - ಹೌದು.

ಕಾಚ - ನೀವು ಆಗಲಿ ಅಂದಿರಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಹಂಗಂತ ನಾವು ಹೇಳಿದಿವಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಒಪ್ಪಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಒಂದುಸಲ ಸಲ್ಲೋ ಕೊಂಬನ್ನು ಸರವೀನ ಅವರೇ ಕಳುವಿದರು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅರಸರ ಪಾಲು ಅಂತ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕಳವಿದಿವಿ. ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕಪ್ಪಾನ ಅರಮನೆಯೋರು ಸಲಿಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡರು. ಎಂಟು ಹಾಡೀ ಕಂದಾಯ ಸಂದಾಯ ಆಯಿತು. ಒಂದು ವರಸದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪಾಲು ನಾಲ್ಕು ವರಸದ ರಾಜಪಾಲು ಆಯಿತು.

ಗೌಡ - ಹೌದು. ಹೌದು ಅನ್ನಿರೋ.

ಎಲ್ಲರೂ - ಹೌದು.

ಕಾಚ - ಮೂರು ವರಸದ ಕಂದಾಯ ಸರಗೂರಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬೂಡಿನ ಮಂದಿಗಳ್ಲಾ ಅರಿವೆ ಆಚ್ಚ ತಂದದ್ದಾಯಿತು.

ಗೌಡ - ಹೌದು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಬೇಕಾದರೆ ನಡೀತೀನಿ. ಅಂತೂ ಇವತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಮನಸು ಮಾಡಬೇಕು, ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಗೌಡ - ಯಾಕ, ಕಾಕ, ಅವ ಮಾತಾಡೋದು ಬೇಡ ಅಂತೀನಿ. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮನಸು.

ಕಾಚ - ಇಲ್ಲ, ನೀ ಬೆದರಬೇಡ ಕೇಳು.

ಗೌಡ - ಸರ್ಯಪ್ಪ (ಎಂದು) ಮಾವ, ಮಂದಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿತಾರೆ. ನೀ ಹೇಳೋದು ಏನಾರಾ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳು, ಆಮೇಲೆ ಕಾಕ ಮಾತನಾಡತೀನಿ ಅಂತಾನೆ.

ಮಾವ - ನಾ ಏನೂ ಹೇಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇವರು ಬ್ಯಾಡ ಅಂದು ನಾಲ್ಕು ಕಾರು ಆತು. ನಾ ಹೇಳೋದು ನಿಮ್ಮ ಕಾಕನಿಗೆ ಹೇಳಿವಿ. ಅವ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೋ ಹೇಳಲಿ.

ಗೌಡ - ಕೇಳಿದ್ದು ಕಾಕ? ನೀನೇ ಹೇಳಬೇಕಂತೆ.

ಕಾಚ - ಆಯಿತು. ಏನರಯ್ಯ, ಬೂಡಿನ ಮಂದಿ ಮುಂದಾಳು ಮಕ್ಕಳು, ಎಲ್ಲಾರೂ ನಾ ಹೇಳೂದ ಕೇಳಬೇಕು. ಕರಿಹೈದನ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತಾ ನಾವು ಎಂಟು ಹಾಡಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದೀವಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾ ಒಬ್ಬ ಈಗ ಇರುತ್ತಿದೀನಿ. ಹೈದನಾಗಿದ್ದು ನಾ ಆನೆಕೂಟ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದಿ. ಅಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕರಹಟ್ಟಿ ಮಾವುತಿಗರ ನಾಯಕನಾದಿ. ದಿನ ಹೋಗಿ ಬೂಡಮೇಲೆ ಮನಸಾತು, ನಾಲ್ಕು ವರಸದ ಹಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿ. ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಾಕ ಅಂದಿರಿ ದೇವರಗುಡ್ಡ ಅಂದಿರಿ. ಈಗಲಾದರೂ ನಾ ಆ ದೇವರ ತಾವಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೀನಿ (ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ).

ಗೌಡ - ಓ ಅದು ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲರು. ಈಗತಾನೇ ಗುಡಿಯಿಂದ ಬಂದಿ ದೀಯಾ ನೋಡಲಿಲ್ಲೆ ?

ಕಾಚ - ಸರೈ. ನಾ ಮೈಸೂರಿಂದ ಬಂದವನೆ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದಿ. ಅಣ್ಣಾ ನನ್ನ ಮಂದಿ, ನಾ ಮೈಸೂರಾಗಿದ್ದು ನೋಡಿವಿ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಎಂಟು ಹಾಡಿ ಕುರುಬರದು ಅಂತ ಅರಸರಿಗೆ ಸಲುವಳಿ ಆಗೋದು ಎರಡು ಜೋಡಿ ಆನೆಕೊಂಬು ಎಂಟು ಸರವಿ ಜೇನು. ನೀವು ಹೆಗ್ಗಡೆಯೋರಿಗೆ ಕೊಡೋದು ಎರಡು ಜೋಡಿ ನಾಲ್ಕು, ಎಂಟು ಸರವಿ ನಾಲ್ಕು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೊಡ್ಡೋರು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇರಲಿ. ಅರಸರ ಪಾಲು ನಾಲ್ಕಾದರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪಾಲು ಒಂದು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ. ಹೆಚ್ಚು ಅವರು ಕೇಳೋದು ಬಾರದು. ಹೆಚ್ಚು ನೀವು ಕೊಡೋದು ಬಾರದು. ಕೊಡಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹೇಳೋ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಅರಸರ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣಂತೆ. ಹಿಂಗಂತ ಹೇಳಿ ನಾ ಮಂದಿನ ಎಸಂತೀರಾ ಅಂತ ಕೇಳಿದಿ.

(ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಗೌಡ - ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದುಂಟು. ನಾವೆಲ್ಲ ಆಗಲಿ ಅಂದಿವಿ. ಹೌದೇನರಣ್ಣ?

ಎಲ್ಲರೂ - ಹೌದು.

ಕಾಚ - ನೀವು ಆಗಲಿ ಅಂದಿರಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಹಂಗಂತ ನಾವು ಹೇಳಿದಿವಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಒಪ್ಪಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಒಂದುಸಲ ಸಲ್ಲೋ ಕೊಂಬನ್ನು ಸರವೀನ ಅವರೇ ಕಳುವಿದರು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅರಸರ ಪಾಲು ಅಂತ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕಳವಿದಿವಿ. ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕಪ್ಪಾನ ಅರಮನೆಯೋರು ಸಲಿಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡರು. ಎಂಟು ಹಾಡೀ ಕಂದಾಯ ಸಂದಾಯ ಆಯಿತು. ಒಂದು ವರಸದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪಾಲು ನಾಲ್ಕು ವರಸದ ರಾಜಪಾಲು ಆಯಿತು.

ಗೌಡ - ಹೌದು. ಹೌದು ಅನ್ನಿರೋ.

ಎಲ್ಲರೂ - ಹೌದು.

ಕಾಚ - ಮೂರು ವರಸದ ಕಂದಾಯ ಸರಗೂರಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬೂಡಿನ ಮಂದಿಗಲ್ಲಾ ಅರಿವೆ ಅಚ್ಚಡ ತಂದದ್ದಾಯಿತು.

ಗೌಡ - ಹೌದು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕಾಚ - ಈಗ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬಂದದಾರೆ. ಅರಸರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಲು ನನಗೆ ಮೂರು ಪಾಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸೈ, ಇಲ್ಲಿದೀರಾ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಡಾಗೆ ಇರಬೇಡಿರ, ಅಂತಾರೆ. ಕಾಡು ನಿಮ್ಮತ್ತಲ್ಲ ಅರಸರದು ಅಂತೀರಾ? ಇಲ್ಲ, ಕಾಡು ನಿಮ್ಮದೇ ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದು ಕೊಡುತೀವಿ ಅಂತೀರಾ? ನಾ ಹೇಳುತೀನಿ ಅರಸರದು ಅನ್ನೋಣ ಅಂತ; ಮಾವ ಹೇಳುತಾನೆ, ಹೆಗ್ಗಡೇನ ಒಪ್ಪೋನ ಅಂತ. ಏನಂದರೂ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಅವ ಎದೆಮೇಲೆ ಕೂತರೆ ಮಂದಿಗೆ ಉಬ್ಬಸ ಆಗುತ್ತದೆ, ಹೆಂಗೊ ಸರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗಬೇಕು, ತಿಕ್ಕಾಟ ಬೇಡ, ಅಂತಾನೆ. ಅವನ ಮಾತು ಇರಲೆ ನಿಮಗೆ? ನನ್ನ ಮಾತು ಇರಲೆ?

(ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಗೌಡ - ಏನು ಹೇಳುತೀರಾ?

ಎಲ್ಲರೂ - ಕಾಕನ ಮಾತು ಇರಲಿ.

ಕಾಚ - ಅರಿವೆ ಅಚ್ಚಡ ಬೇಕು ಅನ್ನೋ ಆಸರಿಗೆ ಕಾಕನ ಮಾತು ಇರಲಿ ಅಂದರೆ ಆಗದು. ಇವತ್ತು ಅರಿವೆ ಅಚ್ಚಡ ಚಂದ ಆದಹಂಗೆ ನಾಳೆ ಕಾಡು ಬಿಡೋ ಬಂದ ಬಂದಾತು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬಂದು ಹಾಡೀಗೆ ಬೆಂಕೀ ಹಚ್ಚತೀನಿ ಅಂದರೆ ನಿಂತು ಕಾದ ಬೇಕು, ಸೋತರೆ ಓಡಬೇಕು. ಇದೂ ಇರಲಿ ಅಂತೀರೋ?

ಎಲ್ಲರೂ - ಇರಲಿ ಅಂತೀವಿ.

ಕಾಚ - ಇನ್ನು ನನ್ನ ಮಾವನಾ ಮಾತು ಬೇರೆ ಒಂದೆಡೆ. ಅದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಬೂಡಿನ ಮಂದಿ ತೀರುಮಾನ ಮಾಡಿಬಿಡಿರ. ಮಾವ ಹೇಳತಾನೆ, ನಾನವನ ಹೆಂಡರನ ಬಿಳ್ಳಿಸಿ ಕರಕೊಂಡಿ ಅಂತ. ನಾನು ಹಂಗೆ ಕರಕೊಂಡೋನಲ್ಲ. ಅವ ಅವಳ ಹೊಡೆದ ಅಂತ ಅವ ಅವನ್ನ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಲು. ದೊಡ್ಡವರು ಸೇರಿ ಅವಳನ ಬಿಡಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಅವಳು ನನ್ನ ಕೂಡಿಳು. ಹಾಡೀಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕಳುವೋದು ಸಲ್ಲ, ಬೂಡಲ್ಲಿ ಬುವ್ವ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕಳುವೋದು ಸಲ್ಲ. ನಾ ಸಲ್ಲದ ಕೆಲಸಾನ ಮಾಡಿದೋನಲ್ಲ.
ಕಂಡೋರು ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿರ.

ಮುದುಕರು—ಹೌದು ಹೌದು.

ಮಾವ— ಯಾತರದೊ ಹೌದು ಹೌದು? ಏನು ಹೌದಂತೀರಿ?
ಯಾತರದು ಕಂಡಿರಿ?

ಕಾಚ— ಆಯಿತು. ಆ ಮಾತು ಬೇಕಾದರೆ ಆಮೇಲೆ ಆಡೋಣಂತೆ.
ಇದು ಹೆಂಗಾರ ಇರಲಿ. ಮಾವನ್ನು ದೇವರಗುಡ್ಡನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಎಲ್ಲರೂ— ಬೇಡ.

ಒಬ್ಬನು— (ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಮಾವ ಹಾಡೀಲಿ ಇರಲಿ, ಬೂಡಿಗೆ ಬರಲಿ,
ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಇರಲಿ. ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಕಾಕಾ ದೇವರ
ಗುಡ್ಡಾ ನೀನೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಕಾಚ— ಅದೂ ಆಗಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಮಾವನಿಗೆ ಹೇಳಿರ.
ನನಗೇನೋ ಸಂತೋಸ ನಿಮ್ಮ ಕಾಕ ಅಂತ ಇರೋಕ.
ಮಂದಿ ಅರಿವೆ ಅಂಗರೇಕ ಹಾಕೊಂಡದ ನೋಡಿದರೆ ನನ
ಕಣ್ಣು ಹಬ್ಬ ಕಂಡಂಗ ನಲೀತಾದ. ಅಂದರೆ ಮಾವನಾದರೂ
ಸರೈ, ಯಾರಾದರೂ ಸರೈ, ನಾ ಈ ಪಟ್ಟಕ ಆಸೆಪಡುತ್ತೀನಿ
ಅಂತ ತಿಳಿಯೋ ಹಂಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಇದರ ಮಾತೇ ಬೇಡ.

(ಮಾವನು ಎದ್ದು ಎತ್ತಲೋ ಹೋಗುವನು.) ನೋಡಿರ
ಮಾವನಿಗೆ ಮನಸು ಚೆಂದಾಗಿಲ್ಲ.

ಗೌಡ— ಆಯಿತು. ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಚಂದಾಗತದೆ. ಈಗ ಇನ್ನು
ಏನುಮಾಡೋಣ ಹೇಳು.

ಕಾಚ— ಅದ ಹೇಳತೀನಿ ಈಗ ಹೋಗಿ ಒಸಿ ಮಾವನ ಒಪ್ಪಿಸೋಣ ಬಾ.
(ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಡುವರು.)

ಮುದುಕ— ಹಿರಿಯೋರು ಅಂದದ ಕೇಳಿವಿನ್ನಿ. ಪಾಂಡ್ಯ ಬಂದ ಅಂತ ಕುರುಬ
ನಾಡು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡು ಸೇರಿದನಂತೆ. ತೋಡ ಬಂದ ಅಂತ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕಾಡಿನಾಗೆ ಸರಿಪಾಲು ಬಿಟ್ಟನಂತೆ. ಇನ್ನು ಕುರುಬ ಬಂದ ಅಂತ ಮಾವ ಕಾಡನೇ ಬಿಡು ಅಂತಾನೆ. ಇವನ ಮಾತಿಗೆ ಏನು ಅನ್ನೋದು? ಕಾಚ ಇರೋ ಹೊತ್ತಕ ಈಗ ನಾವು ಬದುಕಿಕೊಂಡಿವಿ. ತೆಗೀರಲಾ ಕಾಚನ ಒಸಗೆ. ಲೋ ವೋನ.

ಮೋನ- (ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ತಮಟೆಯ ಮುದುಕ ತಮಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ.)

ಕಾಕ ಇರಲಿ ನಮಗ
ಎಂದೆಂದು ಇರಲಿ
ನಮ್ಮ ಕಾಕ ನಮ್ಮ
ಇರಲಿ ನಮಗೆ
ಎಂದಿಗೂ ಇರಲಿ
ಕಾಕ ಇರಲಿ ನಮಗ.

ಮುದುಕ- ಬನ್ನಿರೋ ಎಲ್ಲಾ ಕುಣೀರ.

(ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತ ಮೋನ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

೪

[ಅದೇ ಸ್ಥಳ. ಅದೇ ಸಂಜೆ.]

(ಕಾಚ, ಗೌಡ, ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಗೌಡ - ಏನು ತಡಕಾಡಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಮಾವಾ ಅಂತ ಕೂಗಿದ್ದಾಯಿತು. ಅತ್ತ ಇತ್ತೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು ?

ಕಾಚ - ಹೌದು. ಮಾವ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಬೂಡುಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆದಲ್ಲೇ. ಏನು ಮಾಡೋದು.

ಗೌಡ - ಓ ಅವ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಬೂಡುಗಳಿಗೆ ಏನಾಯಿತು ? ಅದಿರಲಿ, ಯಾರನೋ ಅರಸರ ಬಳಿಗೆ ಅಟ್ಟಬೇಕಂದ್ವೆ ಏನು ಅದು ?

ಕಾಚ - ಈಗ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹಂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ತಿಳಿಸಿದೆವೆಂದರೆ ಅವರು ಬಿಂಕಿಯ ಹಂಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಾನ ಕರಕೊಂಡು ಬೂಡುಗಳಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಬಂದರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿ ಈ ಮಾತು ಅರಸರಿಗೆ ತಿಳಿಯೋ ಹಂಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀ ಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಂದರೆ ನೀ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರೋದು ಒಳ್ಳೆದಂತ ತೋಚತದೆ.

ಗೌಡ - ನೀನೇ ಹೋದರೆ ?

ಕಾಚ - ಇಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಹೇಳೋರು ? ಹೆಗ್ಗಡೆಗಾದರೂ ಹೇಳೀಯೆ. ಆ ಕರಣೀಕ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೇ, ಅವನಿಗೆ ಹೇಳೋರು ?

ಗೌಡ - ಅದೇನೋ ಮೆಯ್. ತಮ್ಮ ಗೌಡನ್ನು ಕಳುವಿದರೋ ? ಅರಸರು ಅವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲ ? ಹೇಗೆ ಕಾಣಬೇಕು, ಏನು ಹೇಳಬೇಕು, ಏನು, ಅನ್ನೋದನೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕಾಚ - ಹೇಳುತ್ತೀನಿ. ಅರಸರು ಎರಡು ದಿನ ಮೂರು ದಿನಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಆನೇಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಮೊಕ್ಕ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಕಳುವಿದಾನೆ ಅಂದರೆ ಏನು ಅಂತಾರೆ. ಹಿಂಗೆ ಕಷ್ಟದಾಗೆ ಇದೀವಿ, ನಮ್ಮ ಕಾದುಕೋಬೇಕು ಅಂತ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳತಾನೆ ಅಂದರೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಗೌಡ - ಏನು ! ಅರಸರು ತಾವೇ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾರಾ ?

ಕಾಚ - ತಾವೇ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಸರೈ. ಯಾತರ ದಾದರೂ ಸರೈ. ಇಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಅಂದರೆ ಅದು ನಂದು ಅಂತ ಬರೋರು ರಣಧೀರ ಅರಸರು. ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಸರಿ. ನಾನು ಇತ್ತ ಬರೋಕಾಲಕ ಇಂತದೇನಾದರೂ ವ್ಯಾಳ್ಯ ಒದಗ್ಯಾತು ಅಂತ, ನಾ ಬೇಡಿದಾಗ ಬರಬೇಕು ಅಂತ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಿನಿ. ಆಗಲಿ ಅಂದರು. ತಮ್ಮ ಗೌಡನ್ನ ಅತ್ತ ಅಟ್ಟಿ ಎರಡು ದಿನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇತ್ತ ಹೆಗ್ಗಡೇ ಹತ್ತಿಲಿ ಹೋಗೋಣ. ಏನಾಗತದ ಅಂತ ನೋಡೋಣ. ಅವರು ಮುನಿದು ಏನಾದರೂ ಮಾಡೋ ವ್ಯಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮಾತು ಅರಸರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಅವರು ಬಂದಿರತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗತದೆ.

ಗೌಡ - ಅವರು ಬರದೇ ಇದ್ದೆ ?

ಕಾಚ - ಇಲ್ಲ, ಬರತಾರೆ.

ಗೌಡ - ಅವರು ಬರೋಕంటೆ ನಾವು ಹೆಗ್ಗಡೇನ ನೋಡೋದು ಬೇಡ.

ಕಾಚ - ಅವರು ಬರೋಕంటೆ ನಾವು ಹೆಗ್ಗಡೇನ ನೋಡದೀರ ಇರೋದು ಆಗೊಲ್ಲ. ನಾಳೆ ನಾಡದು ನಾವು ಹೋಗದಾ ಇದ್ದೆ ಅವರು ಜನಾಸ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾಡಿಮ್ಯಾಲೆ ಬರಬಹುದು.

ಗೌಡ - ಕಾಕನ್ನ ಕರತರತೀವಿ ಅಂದಿವೆ, ನೀನು ಕಾಕ ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲ.

ಕಾಚ - ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬೇಕಾರೆ ನಾ ಕಾಕ ಆದೇನು. ಹೆಗ್ಗಡೇಗೆ ತೋರಿಸೋಕೆ ಕಾಕ ನಾನಲ್ಲ. ಅವ ಬೇರೆ ಅದಾನೆ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಗೌಡ - ಬೀರೆ ಯಾರು ಕಾಕ?

ಕಾಚ - ಅವ ಬರುತಾನೆ, ಬಂದಾಗ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ.

ಗೌಡ - ಏನು ಕಾಕ ನೀನು ನನಗೇ ಮಂಕುಮಾಡುತ್ತಿದೀಯಲ್ಲ.

ಕಾಚ - ಹೌದು ಗೌಡಣ್ಣ ಮುನಿಸುಕೋ ಬೇಡ. ಇವತ್ತು ತಮ್ಮ ಗೌಡನ್ನ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಅಟ್ಟು. ಇದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯ ಬಾರದು. ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಹೇಳೋಕೆ ನಾಳದ್ದು ಬರುತ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟಿಸು. ಮೂರು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನಾನೂ ನೀನೂ ಹೋಗೋಣ. ಜೊತೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೈಕಳು ಬರಲಿ. ಈ ಮಾತು ಆ ಮಾತು ಆಗಿ ಅವರು ಹಾಂ ಹೂಂ ಅನ್ನೋಹೊತ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗೌಡ ಅರಸರನ ಕರತರು ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸುಖಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೌಡ - ಕಾಕ ನಾ ಅಲ್ಲ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅದಾನೆ ಅಂತ ನೀ ಅಂದರೆ ಮಂದಿ ಒಪ್ಪತದೆಯಾ?

ಕಾಚ - ಅದರ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ಬಾ. ತಮ್ಮ ಗೌಡನ್ನ ಅಟ್ಟೋ ಕೆಲಸ ನೋಡು ಮೊದಲು.

(ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಯುವನು.)

ಗೌಡ - ಹಂಗೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಯಾವದೂ ನೀ ಹೇಳಿದ ಹಂಗೇ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗುವರು.)

[ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಪಾಳೆಯದ ಮುಂದೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಕರಣೇಕ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಕರಣೇಕ- ಕಾಕ ಅನ್ನೋನು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಆ ಜಂಬದ ಕೋಳಿ ಇದಾನಲ್ಲ ಅವನೇ ಅಂತ ಇವ ಹೇಳತಾನೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಇಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಎತ್ತಿದರೆ ಕಾಕ ನಿಮ್ಮ ಉಸಿರು ತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ ಅಂದನಲ್ಲ. ತಾನೇ ಕಾಕನಾಗಿ ತಾನೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೇ ?

ಕರಣೇಕ- ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಬಹಳ ಜಂಭದ ಸ್ವಭಾವ. ಇವ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಈ ಕಾಕ ಅನ್ನೋನು ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಆನೇಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಕಸಗಿಸ ಗುಡಿಸುತ ಇದ್ದನಂತೆ. ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ತಾನು ಬಹಳ ಮೈಸೂರು ಕಂಡೋನು ಅಂತ ಗ್ರಾಮಗಳವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಇವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದಾನೆಯಂತೆ. ಇವರು ತೀಯದವರು. ಇರಬಹುದೇನೋ ಅಂತ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿದಾರೆಯಂತೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಹೌದು, ಈಗ ಬಂದಿರೋನು ಏನಾದರೂ ನಮಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡೋಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ?

ಕರಣೇಕ- ಅದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಮೊದಲು ಇವನೇ ಬುದ್ಧಿವಂತ ದೇವರಗುಡ್ಡ ಆಗಿದ್ದನಂತೆ. ಈ ಕಾಕ ಬಂದಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮಗಳವರು ಇವನ್ನು ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅವನ್ನು ಕಾಕ ಕಾಕ ಅಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತನ್ನು ದೇವರಗುಡ್ಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ರಂತೆ. ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದ ಅಂತ ಇವನಿಗೆ ಅವನಮೇಲೆ ಕೋಪ. ಅದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಮಗೆ ಇದನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದಾನೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಒಳ್ಳೇದು. ಅವನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿರ ನೋಡೋಣ.

ಕರಣೇಕ- ಆಯಿತು. (ಎಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.) ಎಲಯ್ಯ ಮಾಚನಾಯಕ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಮಾಚ - (ಒಳಗಿಂದ) ಸ್ವಾಮಿಗಳೆ (ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.)
- ಕರಣೇಕ - ಆ ದೇವರಗುಡ್ಡನ್ನ ಕರತಾ.
- ಮಾಚ - ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾವಯ್ಯನನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು.)
- ಕರಣೇಕ - (ಮಾವಯ್ಯನಿಗೆ) ಅಣ್ಣಾ, ದೇವರಗುಡ್ಡ, ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳು.
- ಮಾವ - ಇನ್ನೇನು ಹೇಳೋದು. ಈ ವೊಂಡಾಟ ಬಂದಿರೋದೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಕನಿಂದ. ಮೈಸೂರಾಗಿದ್ದು ನೂರು ಹೊನ್ನು ತಂದವನೆ. ಮಂದಿ ಮರುಳಾಗಿ ಇವ ಹೇಳಿದ ಹಂಗಿ ಕುಣೀತವರೆ. ಅವನ್ನ ಪಿಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗತದೆ. (ಮೋಸ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ತಲೆಹಾಕಿ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.)
- ಹೆಗ್ಗಡೆ - ನಿಮ್ಮ ಈ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಅನ್ನೋನೇ ಕಾಕನೆ ಹಂಗಾದರೆ?
- ಮಾವ - ಇನ್ನಾರು ಕಾಕ?
- ಹೆಗ್ಗಡೆ - ಕಾಕನ್ನ ಕರತಾ ಅಂದರೆ ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಇದಾನೋ ಇಲ್ಲೋ ನೋಡಿಬಂದು ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ಅಂತ ಅವನೇ ಹೇಳಿದನೇ.
- ಮಾವ - ಊಂ. ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.
- ಕರಣೇಕ - ಅವನಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋದು ಕಷ್ಟಾನೆ? ಬೇಕಾದರೆ ನಾ ಅರಸರನ ಕರಸುತ್ತೀನಿ ಅಂತಾನಂತೆ. ಅವನ ಮಾತಿಗೇನು?
- ಹೆಗ್ಗಡೆ - ಒಳಿತಾಯ್ತು. ಅವನ್ನ ಅತ್ತಲಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ (ಕರಣೇಕನು ಸನ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾಚನಾಯಕ ಮಾವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.) ಇದೇನೋ ಈ ಮಾತೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾತು ಅಂತ ಕಾಣತದೆಯಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿನೂ ಮೋಸ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀರಾ? ಅರಸರನ ಕರಸುತ್ತೀನಿ ಅಂತ ಇವ ಹೇಳೋದುಂಟೆ?
- ಕರಣೇಕ - ಈಗಿನ ಅರಸರನ್ನ ಅಂದರೂ ಅಂದರೆ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತುಂಬರಿಬ್ಬರು ಕಾದುತಾರೆ ಅಂದರೆ ಇವರು ವಿನೋದ

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ನೋಡೋಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರಂತೆ. ನಾವು ಜಗಳವಾಡುತ್ತೀವಿ ನೋಡಿ ಬನ್ನಿ ಅಂತ ಇವ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅವರು ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದೇನೋ!

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ನಾಲ್ಕು ವರುಷದಿಂದ ಇವರಕಡೆ ಕಂದಾಯ ನಾವು ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೇಳದಿದ್ದ ಅರಮನೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದೀತೆ?

ಕರಣೇಕ — ಹುಂಜದ ಕಾಳಗ ನೋಡುತ್ತಿರೋರಿಗೆ ಕಂದಾಯ ಸಂದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕೇಳೋಕೆ ಹೊತ್ತಿರುತ್ತದೆಯೇ? ಉಳಿದದ್ದು ಕಳು ಹೋವಾಗ, ಇದು ಬಂದಿಲ್ಲ ಬಂದಾಗ ಕಳುಸುತ್ತೀವಿ, ಅಂದಿವಿ. ಅಷ್ಟೇ ಆಯಿತು. ಬಂದಿಲ್ಲ ಕಳಿಸಿಲ್ಲ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಊರಾಗಿರುತ್ತಾ ಕಾಣಿಕೆ ಕೇಳದೋರು ಕುರುಬರನ್ನು ಹೊರೆಯೋಕೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಾರೆ? ಅಂತೂ ಇದು ನೋಡಬೇಕು. ಗೌಡರೂ ಈವತ್ತು ಬರಬೇಕಲ್ಲ?

ಕರಣೇಕ — ಹೌದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬರಬೇಕು. ಬರತಾರೆ ಅಂತ ಅವರಕಡೆ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದು ಹೇಳಿದ. ಮಾಚನಾಯಕನು ಆ ಕಾಕನ ಹಿಂದೇನೇ ಸಿಂತಿರು ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ್ನು ಇವತ್ತು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಕಂದಾಯ ಕೊಡೋದು ತಪ್ಪಿಸಿದೋನು ಅಂತ ಅವನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಗಿಟ್ಟರೂ ಆಯಿತೆ. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಆಯಿತೆ. ಇವರ ಪುಂಡಾಟ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಒಳಿತು ಹಾಗೇ ಮಾಡಿ. ಕೆಲ ಜನ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲಿ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ನಿಗೂ ಹೇಳಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ (ಎಂದು ದಿಡಾರದ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು).

ಕರಣೇಕ — ಎಲಯ್ಯ ಮಾಚನಾಯಕ.

ಮಾಚ — ಅಯ್ಯನೋರೆ (ಎಂದು ಬರುತ್ತಾನೆ).

ಕರಣೇಕ — ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಗೌಡ, ಕಾಕ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೊತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಡರಿಸಿದನಲ್ಲಾ ಆ ಬುದ್ಧಿವಂತ,

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಅವನೇನಂತೆ ಕಾಕ. ಮಾತುಕತೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ನೋಡುತ್ತೀನಿ. ನೀನು ಅವನ ಹಿಂದಾಕಡೆಗೇ ನಿಂತಿರು. ಅತ್ತಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನಾನ ನಿಲ್ಲಿಸಿರು. ನಾನು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವನನ್ನ ಹಿಡಿದುಕೊ. ನಾನು ಸನ್ನೆ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಅನಕಾ ಅವನ ಹಿಂದಾಕಡೆ ನಿಂತು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರೊ ಹಂಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಾದಿರಬೇಕು. ತಿಳಿಯಿತೆ?

ಮಾಚ — ತಿಳಿತು ಅಯ್ಯನೋರೆ.

ಕರಣೇಕ — ಇಲ್ಲೇ ಇರು ನೀನು. ಅವರು ಬಂದರೆ ಬಿಡಾರದಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಿಳಿಸು. ಅವರ ಕೂಟೆ ಇಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡೋಣಂತೆ. ನಾ ಹೋಗಿ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿರುತ್ತೀನಿ (ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು).

ಮಾಚ — (ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ನಡೆದು) ಓಹೊ ಇವರು ಬಂದರು. ಇದೇನೊ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಾ ಇದಾರೆ. ಇದನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀತು. ನೋಡೋಣ (ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು).

(ಕಾಚ ಗೌಡ ಮೋನ ಬರುವರು.)

ಮೋನ — ನಾನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದಿನಿ. ಮಾವಯ್ಯ ಇವರ ಕೂಟೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇದ್ದವನ್ನ.

ಕಾಚ — ಅನಕಾ ಮಾವನ ಉಮ್ಮಳ ಈಸು ದೂರ ಮುಟ್ಟಿತ್ತಲ್ಲ. ಏನಂತಾ ಇದ್ದರು ಮಾತು ಗೀತು ಕೇಳಿತಾ?

ಮೋನ — ಅವನ್ನ ಹಿಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಅಂತಾ ಇದ್ದರು.

ಗೌಡ — ಯಾರನ್ನ ಅಂದಿರಬಹುದು ಅವರು?

ಕಾಚ — ಆಮೇಲೆ?

ಮೋನ — ನಾನು ತಲೆಹಾಕಿ ಮಾವನ್ನ ಇವರನ್ನ ಕಂಡಿ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬೇರೆ ಏನಾನ ಕೇಳೋಕೆ ಮೊದಲು ಅವರು

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಈ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದ ಹಂಗಾಯಿತು, ನಾ ಮರೆ ಆದಿ.
ಇನ್ನೇನೂ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ಹಿಡಿದೀಕು ಅಂದರೋ? ನನ್ನ ಹಿಡಿತಾರಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಸರ್ಯೆ. ಗೌಡಣ್ಣ ಆ ಹಾವು ನಾವು ಕಂಡದ್ದು ಯಾವ
ಮರದಡೀಲಿ. ದೊಡ್ಡ ತ್ಯಾಗದಡೀಲಿ ಅಲ್ಲೆ? (ಎಂದು
ಮೋನನನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಕರೆದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹೇಳಿ)
ಹೋಗಿ ಬೇಗನೇ ತರಬೇಕು. ನೀ ಬರೋತನಕ ನಾವು ಅವರ
ಕೂಟೆ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲುಮಾಡೋಲ್ಲ. ನಾ ಹುಯಿಲಿಟ್ಟಾಗ
ನಾ ಹೇಳಿದಂಗೆ ಮಾಡು. ಏನು?

ಮೋನ — ಆಗಲಿ ಕಾಕ. ನನಗೆ ಇಂತ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಕೆ ಬಾಳ
ಸಂತೋಸ. (ಎಂದು ಹೋಗುವನು.)

ಕಾಚ — ಗೌಡಣ್ಣ, ನೋಡಿದೋ ಮಾವಯ್ಯ ಎಂತಾ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದಾ? ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಮುನಿಸಿಗಾಗಿ ಬಳಿನೇ ಕೆಡಿಸುತ್ತೀನಿ
ಅಂತಾನೆಯೆ! ಈಗೇನು ಮಾಡೋದು?

ಗೌಡ — ಇವರನ್ನ ಈಗ ಕಂಡರಲ್ಲೇ ಇವರು ನಿನ್ನ ಹಿಡಿಯೋದು?
ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಡೀಗೆ ಸಡಿ. ಹೆಂಗೆ ಹಿಡಿತಾರೆ?

ಕಾಚ — ನಾವು ಇವರನ್ನ ಕಾಣದೀರ ಹಂಗೇ ಹೋದರೆ ಅವರು ನನ್ನ
ಇಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯೋಲ್ಲ, ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡೀ ಬೂಡು ಸುಡು
ತಾರೆ. ಇವನನ್ನ ಕರತನ್ನಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವ ತೆಗೀತೀವಿ,
ಅಂತಾರೆ. ಹಾಡೀಗೆ ಹೊಂಟೋದರೆ ಏನಾದಹಂಗಾಯಿತು?

ಗೌಡ — ಮತ್ತಿನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವಿ ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಹಿಡಿತಾರಲ್ಲ!
ನಿನ್ನ ಹಿಡಿದಮೇಲೆ ನಾವೇನು ಮಾಡೋದು? ಎಲ್ಲಾ
ಆದಹಂಗೇ ಆತು.

ಕಾಚ — ಹಿಡಿದರೇನೂ ಕಷ್ಟಾ ಅನ್ನು. ನೀನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೇಳಿ
ಕಳುವಿ ಅರಸರನ್ನ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಉಳುಹ
ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಗೌಡ — ಅವರಿಗೆ ಇವರು ನಿನ್ನ ಉಳಿಸಿದ್ದರೆ.
- ಕಾಚ — ಹೌದು. ಉಳಿಸದೀರಾ ಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಏನೋ ಚಂದೇ ಆಯಿತು. ಅಂದರೆ ಹಾಡೀ ನನ್ನಿಂದ ಕೆಟ್ಟಂತೆ ಆದಾತು. ಆಗ್ಗೆ ಇನ್ನ ತಿರಗಾ ಇವರನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಂದಾಯ ಕೊಡುತ್ತೀವಿ ಅನ್ನಬೇಕು. ಅರಸರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಕಡಮೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಬೇಕು. (ಮಾಚನಾಯಕ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇಣಕಿನೋಡಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು) ಗೌಡಣ್ಣ, ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಹೊಂಚಿ ಕೇಳುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೀನಿ. ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯೋಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೂಂಕುಟ್ಟು. ಹೂಂ. (ಈ ವೇಳೆಗೆ ಮಾಚ ಇವರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಪೊದೆಯ ಮರೆಗೆ ಸೇರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.)
- ಕಾಚ — ಬೇಡ ಬೇಡ ಅಂದರೂನೂನೆ ನಮ್ಮ ಕಾಕ.....
- ಗೌಡ — ಹೂಂ.
- ಕಾಚ — ನಾ ಬೇಡ ಅಂದಿ; ನೀ ಬೇಡ ಅಂದಿ; ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳದೀರ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದಾನೆಯೇ ಇದಕೇನು ಮಾಡೋದು?
- ಗೌಡ — ಏನು ಮಾಡೋದು?
- ಕಾಚ — ಇವ ಕಾಕ ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯೋಕంట ಆಗಲಿ ಅನ್ನ ಬಹುದು. ಕಾಕ ಅಂತ ಅವನ್ನ ನೇಣಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ನಮಗೆ ದಿಕ್ಕು ಯಾರು?
- ಗೌಡ — ದಿಕ್ಕೋ ಗಿಕ್ಕೋ.
- ಕಾಚ — ಕಾಕ ಬರಲ್ಲ ಅನ್ನೋಣೆ ಅಂದೆ. ಬೇಡ ಅಂದ. ಕಾಕ ಊರಾಗಲ್ಲ ಅನ್ನಿ ನೀವು, ಆ ಕಾಚನೇ ಕಾಕ ಅಂತೀನಿ ನಾನು, ನಿನ್ನ ಅವರು ಹಿಡಿದರೂ ಭಯ ಇಲ್ಲ, ನಾ ಬಿಡಿಸಿಕೊಡತೀನಿ, ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಇವರ ಬಾಳು ಬಟ್ಟಿ ತಿಳುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ, ಹೆಗ್ಗಡೇನ ಕೊಂದರೂ ಕೊಂದಿ

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ರಾತ್ರೀಕೆ, ಅಂದನಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡತಾ ಇವನೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಕೆಲಸ ಕಟ್ಟಿತೇ? ಇದಕೆ ಹೆಂಗೆ?

ಗೌಡ — ಹೆಂಗವ್ವಾ ಇದಕೆ? ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳೋಲ್ಲೆ!

ಕಾಚ — ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಕಾಕನ ಕೆಲಸ ಹಿಂಗೇ ಆಯಿತು. ಬೆಂಕಿಯಾಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದು ಅರ್ಧ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೋದು. ಸುಳಿಯಾಕೆ ಈಸೋದು ಸಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋದು. ಹುಲಿ ಬಾಯಾಗ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋದು. ಎಷ್ಟುದಿನ ಹೋದರೂ ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ದಿ ಒರಲಿಲ್ಲವೇ.

ಗೌಡ — ಬರಲಿಲ್ಲವ್ವಾ.

ಕಾಚ — ಇವನಿಗೇನಾರಾ ಆದಾತು ಅಂತ ನಾವೆಲ್ಲ ನಡುಗುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಇವನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಬರೇ ಆಟ ಆಗಿರುತ್ತೆ. ಹಾಡೀ ಏನಾರ ಆಗಲಿ ಬೂಡೇನಾರ ಆಗಲಿ ಇವನ ಆಟ ಇವಗೆ ದೊಡ್ಡದಾತು. ನನ್ನ ಕಾಕ ಅಂತ ಇವ ಹೇಳಿ ಅವರು ನನ್ನ ಹಿಡಿದರೆ ನಾ ಏನು ಮಾಡೋದು? ಕಾಕನ ಮರ್ಯಾದೆ ಇವನಿಗೆ, ಕಾಕನ ನೇಣು ನನಗೆ?

ಗೌಡ — ಏನು ಮಾಡೋದವ್ವಾ. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡು, ಯಾರಾರ ಕೇಳಾರು.

ಕಾಚ — ಇಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿದೇ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು. ಇರಲಿ ಇತ್ತ ಬಾ. ಯಾರಾದರೂ ಕಂಡರೆ ಹೇಳಿಕಳುಹುವಾ ಬಂದಿದೀವಿ ಅಂತ. ದ್ಯಾವರು ಮಾಡಿದ್ದು ಆಗಲಿ.

(ಎಂದು ಕಾಚ ಗೌಡ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು.)

ಮಾಚ — (ಪೊದೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಇವರು ಕಾಡಿನ ಕುರುಬರು ಅಂದರೆ ಊರು ಕುರುಬರಿಗೆ ಚಳ್ಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಿ ಸುತೀವಿ ಅಂತಾರೆ. ಕಾಕ ತಾನೇ ಬಂದು ಇವರಿಗೆ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಆಗದೋನು ಅಂದೂ ಈ ಕತ್ತೆ ಕಾಕ ಅಂದೂ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕೋದೆ? ನಾನು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದೀರಾ ಇದ್ದರೆ ಏನು ಗತಿ? ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಕರಣೀಕರನ್ನು ಬಾಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ನಾನು ಒಳ್ಳೆ ಮನಸಾ ಅಂದರೆ ದಡ್ಡ ಅಂತಿದಾರೆ. ಇದ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಅಂತಾರೋ ಕರಣೀಕರನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತಾ ಅಂತಾರೋ ನೋಡೋಣ.

(ಎಂದು ಮರೆಯಾಗುವನು.)

ಮೋನ — (ಏನನ್ನೋ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಡದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು) ಎಲ್ಲವ್ವಾ ಇವರು ಯಾರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲೇ (ಎಂದು ಎರಡುಸಲ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಸುತ್ತಿ ನೋಡಿ) ಅವ್ವೋ ಅವ್ವೋ (ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕರೆಯುವನು. ಗೌಡ ಕಾಚ ಬರುವರು.)

ಕಾಚ — ತಂದೆ ಮೋನ?

ಮೋನ — ತಂದಿವನಿ, ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕಾಣಿಕೆ.

ಗೌಡ — ಎಂತಾದೋ ಅದು?

ಕಾಚ — ನಾ ತಾ ಅಂದಿ, ತಂದದಾಸೆ. ನಾ ಸಂತಿರೋ ಕಡ್ಡಾಕೇ ಸಂತಿರು ಮೋಸ. ಬೇಕು ಬೇಡ ಅಂತ ನಾನು ತೋರುತ್ತೀನಿ. ಹುಯಿಲಿಟ್ಟರೆ ಹುಂಗೆಮಾಡು. ಇಲ್ಲದೀರ ಇದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರು.

ಮೋನ — ಹುಂಗೆ ಆಗಲಿ ಕಾಕ.

ಕಾಚ — ಎಲಾ ತಿಕ್ಕಲಣ್ಣ, ಕಾಕ ಅನಬೇಡ, ನಾನು ಕಾಕ ಅಲ್ಲ.

ಮೋನ — ತಿಳೀತು ಕಾಕ.

ಕಾಚ — ಅಯ್ಯೋ ಸಿನ್ನ ಕಾಕವೇ! ಬಾಯಿ ತೆಗೆಯೋದು ಬೇಡೋ ಮಗನೆ (ಎಂದು ಅವನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ) ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಕಂಡರೆ ನಾವು ಒಂದಿದೀವು ಅಂತ ಹೇಳು. (ಮೋನ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾಚ ಹಾಡುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.)

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕುರುಬರ ಬಳಿಗೇ ಮೊದಲಿಗ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಗಾ ನಮ್ಮ
ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ
ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕಾಡನು ಕಡಿದಾ ಹಾಡಿಯ ಮಾಡಿದ ಬೂಡನು ಕಟ್ಟಿದ
ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ....||
ಮರವನೆ ಏರಿದ ಹಣ್ಣನೆ ತಿಂದ ಸೀಯಿದು ಎಂದಾ ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ.....||
ನೆಲವನೆ ಕರೆದಾ ಬೀಜಾ ಚೆಲ್ಲಿದ ಬೆಳೆಯನೆ ತೋರಿದ ಕರಿಹೈದಾ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ.....||
ಹುಲಿ ನರಿ ಬೂಡಿಗೆ ಬರದಿರಿ ಅಂತಾ ಹಳುವಕೆ ಹೇಳಿದ

ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ.....||
ಹಾಡಿಯ ಸಡುವಿಲಿ ಕೆಂಡದ ದೇವರ ಕಾನಲ ಮಾಡಿದ

ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ.....||
ಮರಗಳ ಮೈಯಾ ಆರಿವೆಯ ಕಂಡೂ ಆದ ತಿರಿತಂದಾ

ಕರಿಹೈದಾ ||

ಕರಿಹೈದಾ ನಮ್ಮ ಕರಿಹೈದಾ.....||
(ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ಗೌಡನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು)

ಗೌಡಣ್ಣಾ, ಇವತ್ತು ಏನಾಗುತ್ತದೋ ಹೇಳೋಹಂಗಿಲ್ಲ.
ನಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡುಬರುತ್ತೀನಿ. ನೀನು ಹಾಡೀಗೆ
ಹೋಗಣ್ಣ.

ಗೌಡ— ನಿನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು?

ಕಾಚ— ನನಕ ಅಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲವ್ವ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಗೌಡ — ನನಕೇನ ಅಂಜಿಕೆ?

ಕಾಚ — ನಿನ್ನ ಇವರು ಹಿಡಿದರೆ?

ಗೌಡ — ನನ್ನ ಹಿಡಿದು ಏನ ಮಾಡತಾರೆ ತಿನಬಾರದ ಮಿಗನ್ನ ? ಇವತ್ತು ಹಿಡೀತಾರೆ, ನಾಳೆ ಬಿಡತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ನೀನು ಹೋಗು ದಾದರೆ ಹೋಗು ನಾನು ಇರುತ್ತೀನಿ.

ಕಾಚ — ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು?

ಗೌಡ — ಮತ್ತೆ ನಾ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು? ಏನಂತಾದಾಗೋದು ನೋಡೋನ ಬಿಡು.

ಮೋನ — (ಬಂದು) ಅವ್ವಾ ಅವರು ಬರುತ್ತದಾರೆ.

(ಹಿಂದೆ ಕರಣೇಕ ಮಾಚನಾಯಕ ಬರುವರು.)

ಕಾಚ, ಗೌಡ — ಒಡೆಯ ಕೈಮುಗಿದಿವಿ.

ಕರಣೇಕ — (ಅವರಿಗೆ) ಒಳ್ಳೇದು, ಒಳ್ಳೇದು. (ಮಾಚನಿಗೆ ಏನೋ ಹೇಳುವಂತೆ) ನೀನು ಹೊಂಚಿಕೇಳಿದ ನಾತು ಹಂಗಿರಲಿ. ನಾ ಹೇಳಿದ ಹಂಗೆ ಇವನ ಹಿಂದಾಕಡೆಗೆ ಇದ್ದು ನಾ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಇವನ್ನ ತಪ್ಪು ಹಿಡುಕೊ. ಏನು? ತಿಳೀತೆ?

ಮಾಚ — ಆಗಲಿ ಬಿಡಿ ಅಯ್ಯನೋರೆ. ನಾ ಹರೆಯದಾಗೆ ಸಾಮ್ಮು ಮಾಡಿದೋನು. ಈ ತೋಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೆನೇ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಬೋರಾರ್ರು?

ಕರಣೇಕ — ಅಪ್ಪೋದೇನೋ ನಾಯಕ? ಇದೇನು ಚೆಲ್ಲಗಾತೀ ಬೀಡಲ್ಲ, ಹುಲಿ ಇಕ್ಕೆ. ಅಪ್ಪಾಸೇ ಅಂತ ಕಾದರೋ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಇವ. ಕಂಡ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅಂತ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದರೂ ಹಾಕಿದ. ಜೋಕ.

ಮಾಚ — ಆಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಅಯ್ಯನೋರೆ ಇವತ್ತು ನೀವು ನೋಡಿ.

ಕರಣೇಕ — ಆಗಲಿ ಮುಂದೆ ನಡಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಒಂದರು. (ಎಂದು ಕಾಚ ಗೌಡ ಇವರಿಗೆ) ಅಯ್ಯಾ ಗೌಡ, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಇತ್ತು ಇತ್ತು ಬನ್ನಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಅಡಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದಾರೆ.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕಾಚ — (ಗೌಡನಿಗೆ) ಇವರೇನು ಸಮ್ಮನ್ನ ಬಿಡೋಹಂಗಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರು. ಅವರಕೂಟ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀನಿ. ಹೊತ್ತು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಓಡಬೇಕಾದಾತು. ನಾ ಹುಯಿಲಿಟ್ಟರೆ ಓಟಾಕೀಳು.

ಗೌಡ — ಸರಿ.

ಕಾಚ — (ಮೋನನಿಗೆ) ಆಚೇಕಡೇಕಿರು. ನಾ ಕೂಗತಾಲೇ ಹಾಕಿಬಿಡು, ಹುಯಿಲಿಡು. ಏನಾದರೂ ಸರೈ ಗೌಡನ್ನ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ.

ಮೋನ — ಓ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಏನು ಕರಣೀಕರೆ? ಕಾಕ ಒಂದಿದಾನಂತೋ?

ಕರಣೀಕ — ಏನಯ್ಯಾ ಗೌಡ ಮೂರು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಕಾಕನ್ನ ಕರತರತೀವಿ ಅಂತ. ಕರತಂದಿದೀರೋ?

ಕಾಚ — ನನ್ನೊಡೆಯ ಕಾಕ ಊರಾಗಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಬರುತಾನೋ ತಿಳಿದು. ಅವ ಒಂದಮೇಲೆ ದಣಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೀವಿ. ಇದ ಹೇಳೋನ ಅಂತ ಬಂದಿವಿ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಕಾಕ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ. ಕಂದಾಯ ಈಗ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರಲಿ. ಅವ ಬಂದಮೇಲೆ ಅದ ಕಡಮೆಮಾಡೋ ಮಾತಾಡೋಣ.

ಕಾಚ — ನನ್ನೊಡೆಯ ನಾವು ಸರವಿ ಬೇನು ಆಸೆಕೊಂಬು ಮನೆಗಳಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರೋರಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಸರವಿ ಬೇನು ಸಲ್ಲಿಸೋಕೆ ಈವತ್ತಿನಿಂದ ಹಾಡಿಯೋರಲ್ಲ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಕಮ್ಮಿಮಾಡದ ಹಂಗ ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕೆಲಸ ಆಯಿತು. ಬೇಸನಾದರೂ ಏನಾರ ಮಾಡಿ ಕಲೆಹಾಕ ಬಹುದು. ಆಸೆಕೊಂಬು ಓಡಿಯೋದು ಗಾಸಿ ನನ್ನೊಡೆಯ. ಅದು ಸಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿ ಸ ಹಂಗ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಆಸೇನ ಬೇಕಾದರೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟೀವು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕೊಂಬು ಕೊಯ್ಯುಕೊಳ್ಳೋದಾದರೆ. ಬಾಳ ಗಾಸಿ
ನನ್ನೊಡೆಯ, ಬಾಳ ಗಾಸಿ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಅರವತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಿದೋರು ಹಂಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು?

ಕಾಚ — ಗಾಸಿಪಟ್ಟರು ನನ್ನೊಡೆಯ. ಆನೆಕೊಂಬು ಒಂದು
ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದರೆ ಕಾಡನೆಲ್ಲ ಅಲೇಬೇಕು. ಆನೇ ಜಗಳ
ಮಾಡೋದು ಕಾಯಬೇಕು. ಕೊಂಬು ಉಡಿದೋ
ಮುರಿದೋ ಬಿದ್ದರೆ ಎತ್ತಬೇಕು. ಆನೆ ಮುದಿಯಾಗಿ ಸತ್ತು
ಬಿದ್ದಿದೆಯೇ ಕಾಣಬೇಕು; ಅದು ಹೆಣ್ಣಾದರೆ ಬರೇ ಕೈಯೇ.
ಗಂಡು ಸಾಯಲಂತ ಬೇಡಬೇಕು. ಅದರ ಗಾಸಿ ಒಹು ಗಾಸಿ.
ಹೇಳಿ ಏನು ನನ್ನೊಡೆಯ.

ಕರಣೇಕ — ಗಾಸಿ ಇರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಇದು ಹೊಸತಲ್ಲ. ಹಿಂದಲಿಂದ
ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು.

ಕಾಚ — ಹಿಂದೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಿವಿ ಒಂದು ಎರಡು. ಈಗ ಕೊಡು
ಅಂತೀರಿ ನಾಲ್ಕು ಎಂಟು.

ಕರಣೇಕ — ಅರಸರ ಪಾಲು ಬೇರೆ, ಹೆಗ್ಗಡೇ ಪಾಲು ಬೇರೆ.

ಕಾಚ — ಅರಸರ ಪಾಲು ಎಷ್ಟು ನನ್ನೊಡೆಯ?

ಕರಣೇಕ — ಅದರ ಮಾತಾಳಿಕೊ ನಿನಗಿಗೆ? ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದು ಕೊಡಬೇಕು.

ಕಾಚ — ಕೇಳಿದ್ದೇ ಕೊಡತೀವಿ. ಒಸಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿರ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ
ಪಾಲು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳಿಗೆ ಅರಸರ ಪಾಲು ಅರಸರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೀವಿ.

ಕರಣೇಕ — ಅರಸರ ಪಾಲು ಅರಸರಿಗೆ ಸೇರವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸೋಕೆ ನೀನು
ಯಾವೂರ ಗೌಡ? ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅರಸರಿಲ್ಲ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೇ
ಅರಸರು.

ಕಾಚ — ಹಂಗಾರೆ ನಾ ಹೆಗ್ಗಡೆ.

ಕರಣೇಕ — ಎಲಾ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತು, ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ನೀನೇ
ಹೆಗ್ಗಡೆ ಆದಿಯ? ನೀ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಹಿಡಿದು ನೇಣು
ಹಾಕಬಲ್ಲರೆ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕಾಚ — ಆಯಿತು ಒಡೆಯ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ತಾನು ಅರಸ ಎಂದರೆ ಅರಸರು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾರೆಯಾ?

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಬಿಡಿ ಕರಣೀಕರೆ; ಇವನ ಸಂಗಡ ಎಷ್ಟು ಮಾತು. ಅನಕಾ ಇದರಿಂದ ಕಾಣುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಮಾತು ನಿಜ ಅಂತ.

ಕರಣೀಕ — ಹೌದು ಒಡೆಯರೆ.

ಕಾಚ — ಏನು ಒಡೆಯ ಆ ಮಾತು.

ಕರಣೀಕ — (ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ) ಹೇಳಲೆ ಒಡೆಯರೆ?

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಹೇಳಿ.

ಕರಣೀಕ — ನಿಮ್ಮ ಕಾಕ ಇನ್ನು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಕಾಕ ಅನ್ನೋನು ನೀನೆ ಅಂತ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಬಂದದೆ.

ಕಾಚ — ಸರಿ ನನ್ನೊಡೆಯ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಎಂದಿನಂತೆ ನಡೆಕೊಂಡರೆ ಒಳಿತಾಯ್ತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಇಲ್ಲದ ಹೋಗೋಕೆ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ಸರಿ ನನ್ನೊಡೆಯ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಇಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದು ಹಾಕುತೀವಿ.

ಕಾಚ — ಆಗಬಹುದು ನನ್ನೊಡೆಯ. ಅಂದರೆ, ಮೊನಾದರೆ ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನ ಬಹುದೇ, ಹಾವು ಹಿಡಿದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರ?

ಕರಣೀಕ — ತಲೆ ಚಚ್ಚುತೀವಿ.

ಕಾಚ — ಒಳ್ಳೇನ ಹಿಡಿದು ತಲೆ ಚಚ್ಚಿದರೆ ನಂಬಿನ ಹುಳ ಸತ್ತಾತ. ನನ್ನ ಏನಾರ ಮಾಡಿದವರನ ಕಾಕ ಇರುತ್ತಾನೆ ನೋಡಿ ಕೋತಾನೆ.

ಕರಣೀಕ — ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಅವ್ವಣೆ ಏನು?

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಇವನೇ ಕಾಕ ಅಂದನಲ್ಲ ಅವನನ್ನ ಕರತರಿಸಿ.

(ಕರಣೀಕನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾವನೊಂದಿಗೆ ಬರುವನು.
ಮಾವನು ಇವರ ಕಡೆ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವನು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕಾಚನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ತಮತಮಗೆ ಸಂಕೇತವಿರುವಂತೆಯೂ, ಯಾರೂ ನೋಡದವೇಳೆ ಹೊಂಚದಂತೆಯೂ ನಟಿಸಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಮಿಟಕಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಮಾವ- ಏನೋ ಅದು ಕಣ್ಣು ಮಿಟಕಿಸುತ್ತೀಯಾ?

ಕಾಚ- ಕಣ್ಣಾತ್ತರದು ಮಿಟಕಿಸೋದು? ಅದೇನೊ ಬಿದ್ದುಹುಂಗೆ ಆಯಿತು.

ಮಾವ- ಹುಂಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಇರು ಬೀಳುತ್ತದೆ ನೇಣು.

ಕಾಚ- ಬಿದ್ದರೆ ಹೋಯಿತೇನ ನನತೊಂದು ಉಸುರೆ?

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕಾಕ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕರಣೀಕರೆ.

ಕರಣೀಕ- ಎಲಯ್ಯ ಬುದ್ಧಿವಂತ ನೀನು ಕಾಕ ಅಂತ ಇವ ಅಂತಾನೆ.

ಕಾಚ- ಆಯಿತು ಗುರುವೆ.

ಕರಣೀಕ- ಇವ ಕಾಕ ಅಂತೀಯಾ ನೀನು.

ಕಾಚ- ಎಲ್ಲಾರ ಉಂಟಿ ನನ್ನೊಡೆಯ?

ಕರಣೀಕ- ಇವ ಕಾಕ ಅಂತ ನೀ ಹೇಳಿದೆಂತೆ. ಏನು ಮಾಚನಾಯಕ?

ಮಾಚ- ಹೌದು ನನ್ನೊಡೆಯ. ಈಗ ಇವ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ ನಾ ಕೇಳಿದೆ.

ಕಾಚ- ಏನು ನಾಯಕರೆ ಇದೇನು ನೀವು ಕನಸಾಗಿ ಕಂಡಿರೋ? ಕಾಕ ಊರಾಗಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಎತ್ತಾಗೋ ಹೋಗವ್ವೆ. ಇವ ಸಮ್ಮ ಮಾವಣ್ಣ. ನನಕ ಮೊದಲು ದೇವರಗುಡ್ಡ ಆಗಿದ್ದೊನು. ನಾನಂದರೆ ಸಂಜುಕಾರುತಾನೆ. ಇವ ಕಾಕ ಯಾಕಾದಾನು?

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಏನಯ್ಯ ಕಾಕ ಬೇರೆ ಇದಾನೋ?

ಮಾವ- ನಾನು ಮಾವಮೆಯ, ಇವ ಕಾಕಮೆಯ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಕರಣೀಕರೆ.

ಕರಣೀಕ- ಒಡೆಯರೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಆಗಲಿ.

ಕರಣೀಕ- ಮಾಚನಾಯಕ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

(ಎಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾಚನಾಯಕನು ಕಾಚನನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಹಿಡಿಯಲು ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

ಕಾಚ - ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ, ಮೋನ, ಮೋನ (ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾನೆ).

ಮೋನ - ಹಾವು ಹಾವು (ಎಂದು ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಸತ್ತಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಹಾರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಚನು ಮಾಚನಾಯಕನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಾನೆ).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಎಲ ಮುಂಡೇದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನೆ (ಎಂದು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ).

(ಒಳಗೆ ಯಾರೋ ಬಿದ್ದ ಶಬ್ದ. ರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಕರಣೀಕನು ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವಾಗ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಮೋನ ಕಾಚ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಚ ಅವನಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ನಡುವಿಗೆ ಒಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಮಾಚನಾಯಕ.)

ಹೆಗ್ಗಡೆ - ಮಾಚ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಎತ್ತ?

ಮಾಚ - ಅವನ್ನ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದದ ಕಂಡೆ. ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ - ಕರಣೀಕರು ಎತ್ತ ಹೋದರು?

ಮಾಚ - ನಾ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಇದ್ದರು; ಅತ್ತ ಹೋಗಿ ಬರೋ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೋ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ - ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಕರಣೀಕರನ್ನು ಅವರು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರೇನೋ? ಹಂಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದೋರಾರು?

ಮಾಚ - ನನ್ನೊಡೆಯ ನಾ ಏನ ಹೇಳಲಿ, ಸತ್ತದ್ದು ಇದೊಂದು ಹಾವು ಸಾಯದಲೆ ಈ ಒಂದು ಹುಳ ಎರಡು ಉಳಿದದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಬಾಳ ಮೋಸ ಆಯ್ತೇ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ - ಸತ್ತ ಹಾವಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೆದರುವರುಂಟೇ ಮಾಚನಾಯಕ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಮಾಚ -** ಮಾಸೋಮಿ ಅದು ಸತ್ತದು ಅಂತ ತಿಳೀಲ್ಲ. ಹಾವು ಹಾವು ಅಂತ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಗಿದರು. ನಾನೂ ಕೈ ಸಡಿಲಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆ ಕಾಕ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೋನೇ ಓಡೇಬಿಟ್ಟ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿದರು. ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಕಾಣಲ್ಲ. ಕರಣೀಕರು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಹಂಗೆ ನೋಡಿ ಹಿಂಗೆ ನೋಡೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರೂ ಇಲ್ಲ.
- ಹೆಗ್ಗಡೆ -** ಒಳ್ಳೇದಾಯ್ತು, ನೀನು ಪಾಳ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿಕೊ. ಆ ಮಾವ ಅನ್ನೋಸನ್ನಾದರೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ನಾ ಹೋಗಿ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನಿ.
- ಮಾಚ -** ಸನ್ನೋಡೆಯ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನವರನ್ನ ನಾನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನಿ. ತಾವು ಪಾಳ್ಯದಾಗ ನಿಂದಿರಬೇಕು.
- ಹೆಗ್ಗಡೆ -** ನನಗೆ ಈಗ ಇರೋನು ನೀನೊಬ್ಬ, ನಿನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಲೆ?
- ಮಾಚ -** ನಾ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಕತ್ತಿ ಹೋಯಿತು. ಒಡೆಯರು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದು ಏನಾದರೂ ಅದರ ನಾ ಕೋಟಿಗೆ ಏನಂತ ಹೋಗಲಿ?
- ಹೆಗ್ಗಡೆ -** ಒಳ್ಳೇದು. ಯಾರನಾದರೂ ಕಳುಹೋಣ ಬಾ. ಪಾಳ್ಯದ ಜನಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕಂತ ಹೇಳು (ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು).
- ಮಾಚ -** ಪಾಳ್ಯ ನಿಜವೋಗಿ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನ ಕಳಕೊಂಡಿತೇ. ಇನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದು ಅದು ಮರಡೋದಾದರೂ ಏನು? ಯಾಕಾದರೂ ನಮ್ಮ ಕರಣೀಕರು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳದೀರ ಆ ಕಾಚನ್ನ ತಪ್ಪುಕೋ ಅಂದರೋ.
- (ಎಂದು ಒಂದೆ ಹೋಗುವನು.)

[ಸ್ಥಳ : ಕುರುಬರ ಹಾಡಿ. ಪುಂಡರ ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದೆ. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ. ಗೌಡ, ಕಾಚ, ಮೋನ, ಕರಣೇಕ ; ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಕಾಚ - ಗೌಡಣ್ಣ ಅಯ್ಯನವರನ್ನು ನನ್ನ ಬೂಡಾಗೆ ಕೂರಿಸಿರು. ಬೊತೆಯಾಗ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಾಕು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮಾತು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನಿ.

ಕರಣೇಕ - ಎಲಯ್ಯ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಅವರಿಗೇನಾದರಾದೀತು ಜೋಕೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ತಲೆ ತೆಗೀತಾರೆ.

ಕಾಚ - ಆಯಿತು ನನ್ನೊಡೆಯ. ಆಲಬೇಡಿ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ತಲೆ ತೆಗಿಯೋದು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕೋಪೇಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ತಲೆ ತೆಗಿಯೋಕೆ ಕಾಕ ಬರಬೇಕು.

ಕರಣೇಕ - ಅನಕಾ ಜೋಕೆ (ಎಂದು ಹೋಗುವನು).

ಕಾಚ - ಯಾರವ್ವಾ ಅಲ್ಲಿ.

ಮೊಲ್ಲೆ - ಎನಪ್ಪಾಜಿ (ಎಂದು ಒಳಗಿಂದ ಬರುವಳು. ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಾರವ್ವಾಜಿ ಇದು, ಎನಾತು? (ಮೋನ ಬರುವಳು.)

ಕಾಚ - ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮಕ್ಕು, ನನ್ನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದರು. ನಾ ಮರ ಬಳಸಿದಿ. ಅವರೂ ಬಳಸಿದರು. ಬೇರು ಎಡರಾಗಿ ಕೆಡೆದರು. ಅರಿವು ತಪ್ಪಿತು. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಬೇಟೆ ಅಂತ ಹೊರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಿನವ್ವ. ಎಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬಿಡಿರ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ. ಮೊಲ್ಲೆ, ತಣ್ಣನೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಎಚ್ಚರಕ್ಕೇಳಿಸು.

ಮೊಲ್ಲೆ - (ಕುಳಿತು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ) ಅವ್ವಯ್ಯಾ, ಕಾಲೇನಾತು?

ಕಾಚ - ಹೊರಳ್ಯದೆಯೋ ಮುರದದೆಯೋ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವ್ವ. ಎಚ್ಚರದಾಗ ಮೊನಗುತ್ತಾರೆ. ನೋಯುತ್ತಾದಂತ ತೋಚುತ್ತದೆ. ನಾ ಹೋಗಿ ೨ ಕರಣೇಕರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನಿ. ಒಸಿ

ಸೊಪ್ಪು ತರುತ್ತೀನಿ ಇವರ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟೋಕೆ. ಹಿಂಗ ಇವರನ್ನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರ. ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಕರೀರ್ಯ, ಇಲ್ಲ ಮೋಸನ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿಕಳುವಿರ.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಮೊನಗುತ್ತಾನೆ.)

ಮೊಲ್ಲೆ - ಅವ್ವಯ್ಯಾ, ಪಾಪ, ಅದೇಸೊಂದು ಸೋಯುತಾದೊ.
ನಾವು ನೋಡಿಕೊಡತೀವಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನೀ ಹೋಗಿ ಸೊಪ್ಪು ತಾ.
ಕಾಚ - ಬಂದಿ. ಬಾರೊ ಮೋಸ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಹೈದನ್ನ ಇರು ಅನ್ನು.
ಅವನಿಕೆ ತಿಳಿಯೋಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀ ತರುವ್ಯಂತ ಸೊಪ್ಪು.

(ಎಂದು ಮೋಸನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವನು.
ಮೋಸನು ಮೊಲ್ಲೆ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಿಂದ
ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಕಾಚನ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುವನು. ಹುಡುಗಿಯರು
ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ತಲೆಯ ಎರಡು ಕಡೆ ಕೂತು ಅವನನ್ನೇ ನೋಡು
ತ್ತಿರುವರು.)

ಮೋನಿ - ಇವನ ಮಿತ್ರೋ, ಇವನ ಹುಬ್ಬೊ, ಮಿಗಿಲು ಅಂದಾಗದಾನೆ;
ಅಲ್ಲ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಊಂ (ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಆಡಿಸಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ).

ಮೋನಿ - ಅಂದಾಗದಾನೆ (ಎಂದು ಅವನ ಕುರುಳನ್ನು ತೀಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತುಟಿಗೆ
ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ).

ಮೊಲ್ಲೆ - ಮೋನಿ, ಸನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಸಿ ಇಕ್ಕು.

(ಮೋನಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಒತ್ತುತ್ತಾಳೆ.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - (ಕಣ್ಣೆರೆದು ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿ) ಯಾರು ಅದು?

ಮೋನಿ - ನಾ ಮೋಸಿ.

ಮೊಲ್ಲೆ - ಮೋನಿ ಸನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ. ನಿನಗೆ ನಾಕ ಇದಾಸಲ್ಲ.

ಮೋನಿ - ನೀನೇನು ಇವನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀಯಾ ಮೊಲ್ಲೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದೊ ಬಿಡೋದೊ. ಸನ್ನ ಹೆಸರೂ ಹೇಳು.

ಮೋನಿ - ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇಳೋಕೆ ನಾನಾನ್ಯಾಕೆ ಬರಬೇಕು ಮೊಲ್ಲೆ? ನೀನೇ
ಹೇಳು.

[ಸ್ಥಳ: ಕುರುಬರ ಹಾಡಿ. ಪುಂಡರ ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದೆ. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ. ಗೌಡ, ಕಾಚ, ಮೋನ, ಕರಣೇಕ; ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಕಾಚ- ಗೌಡಣ್ಣ! ಅಯ್ಯನವರನ್ನ ನನ್ನ ಬೂಡಾಗೆ ಕೊರಿಸಿರು. ಜೊತೆಯಾಗ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಾಕು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮಾತು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನಿ.

ಕರಣೇಕ- ಎಲಯ್ಯ! ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಅವರಿಗೇನಾದರಾದೀತು ಜೋಕೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ತಲೆ ತೆಗೀತಾರೆ.

ಕಾಚ- ಆಯಿತು ನನ್ನೊಡೆಯ. ಆಲಬೇಡಿ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ತಲೆ ತೆಗಿಯೋದು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಕೋಪೇಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ತಲೆ ತೆಗಿಯೋಕೆ ಕಾಕ ಬರಬೇಕು.

ಕರಣೇಕ- ಅನಕಾ ಜೋಕೆ (ಎಂದು ಹೋಗುವನು).

ಕಾಚ- ಯಾರವ್ವಾ ಅಲ್ಲಿ.

ಮೊಲ್ಲೆ- ಏನವ್ವಾಜಿ (ಎಂದು ಒಳಗಿಂದ ಬರುವಳು. ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಾರವ್ವಾಜಿ ಇದು, ಏನಾತು? (ಮೋನ ಬರುವಳು.)

ಕಾಚ- ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮಕ್ಕು, ನನ್ನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದರು. ನಾ ಮರ ಬಳಸಿದಿ. ಅವರೂ ಬಳಸಿದರು. ಬೇರು ಎಡರಾಗಿ ಕೆಡೆದರು. ಅರಿವು ತಪ್ಪಿತು. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಬೇಟೆ ಅಂತ ಹೊರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಿಸವ್ವ. ಎಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬಿಡಿರ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ. ಮೊಲ್ಲೆ, ತಣ್ಣನೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಎಚ್ಚರಕೊಳಿಸು.

ಮೊಲ್ಲೆ- (ಕುಳಿತು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ) ಅವ್ವಯ್ಯಾ, ಕಾಲೇನಾತು?

ಕಾಚ- ಹೊರಳ್ಯದೆಯೋ ಮುರದೆಯೋ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವ್ವ. ಎಚ್ಚರದಾಗ ಮೊನಗುತ್ತಾರೆ. ನೋಯುತ್ತಾದಂತ ತೋಚುತ್ತದೆ. ನಾ ಹೋಗಿ ಆ ಕರಣೇಕರನ್ನ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀನಿ. ಒಸಿ

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಸೊಪ್ಪು ತರುತ್ತೀನಿ ಇವರ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟೋಕೆ. ಹಿಂಗ ಇವರನ್ನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರ. ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಕರೀಡ್ಯ, ಇಲ್ಲ ಮೋಸನ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿಕಳುವಿರ.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಮೊನಗುತ್ತಾನೆ.)

ಮೊಲ್ಲೆ - ಅವ್ವಯ್ಯಾ, ಪಾಪ, ಅದೇನೆಂದು ನೋಯುತ್ತಾದೊ. ನಾವು ನೋಡಿಕೊಡತೀವಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನೀ ಹೋಗಿ ಸೊಪ್ಪು ತಾ.
ಕಾಚ - ಬಂದಿ. ಬಾರೊ ಮೋಸ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಹೈದನ್ನ ಇರು ಅನ್ನು. ಅವನಿಕೆ ತಿಳಿಯೋಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀ ತರುವಂತಿ ಸೊಪ್ಪು.

(ಎಂದು ಮೋಸನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವನು. ಮೋಸನು ಮೊಲ್ಲೆ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಕಾಚನ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುವನು. ಹುಡುಗಿಯರು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ತಲೆಯ ಎರಡು ಕಡೆ ಕೂತು ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಮೋನಿ - ಇವನ ಮಿತ್ರೋ, ಇವನ ಹುಬ್ಬೊ, ಮಿಗಿಲು ಅಂದಾಗದಾನೆ; ಅಲ್ಲ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಉಂ (ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಆಡಿಸಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ).

ಮೋನಿ - ಅಂದಾಗದಾನೆ (ಎಂದು ಅವನ ಕುರುಳನ್ನು ತೀಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತುಟಿಗೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ).

ಮೊಲ್ಲೆ - ಮೋನಿ, ಸನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಸಿ ಇಕ್ಕು.

(ಮೋನಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಒತ್ತುತ್ತಾಳೆ.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - (ಕಣ್ಣಿರೆದು ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿ) ಯಾರು ಅದು?

ಮೋನಿ - ನಾ ಮೋಸಿ.

ಮೊಲ್ಲೆ - ಮೋನಿ ಸನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ. ನಿನಗೆ ನಾಕ ಇದಾಸಲ್ಲ.

ಮೋನಿ - ನೀನೇನು ಇವನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀಯಾ ಮೊಲ್ಲೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದೊ ಬಿಡೋದೊ. ಸನ್ನ ಹೆಸರೂ ಹೇಳು.

ಮೋನಿ - ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇಳೋಕೆ ನಾನಾಕಾಕ ಬರಬೇಕು ಮೊಲ್ಲೆ? ನೀನೇ ಹೇಳು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೊಲ್ಲೆ - ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮೋನಿ.

ಮೋನಿ - ನಾಚಿಕೊಂಡರೆ ಆಗುತ್ತದಾವ್ವ? ಬೇಕು ಅನ್ನೋದು ತೋರಬೇಕು.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವನು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಯಾರು ಅದು?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಾ ಮೊಲ್ಲೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಏನಾಯಿತು? ನನಗೆ ಕಾಲು ಬಹಳ ನೋಯುತ್ತದಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಲ್ಲಿ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಇಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಹೋದರು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನ್ಯಾರವ್ವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು? ಇಲ್ಲೇನು ಬಂದೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಇರೋದು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನ್ಯಾರು?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಗಳು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಗಳೆ (ಎಂದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಅವಳನ್ನೂ ಮೋನಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸುವನು).

ಮೋನಿ - ಕಾಕನ ಮಗಳು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಕಾಕನ ಮಗಳೇ? ನಾವಿರೋದೇಲ್ಲಿ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಇದು ನಮ್ಮ ಹಾಡಿ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - (ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.) ಹ, ಹ, ಕಾಲು ಮುರಿದದೆಯೋ? ಏನೋ ಆಗ್ತಿದೆಯೇ ನನಗೆ. ನನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕರತಂದರು?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಎಲ್ಲಿ? ಅವರನ್ನೂ ಹಿಡಿತಂದರೋ?

ಮೋನಿ - ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕರತಂದವರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಓಹೊ ಹೀಗಾಯಿತ ಇದು (ಕುಳಿತು ಚಿಂತಿಸುವನು).

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಮೊಲ್ಲೆ - (ಮೋನಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ) ಯಾಕೆ ಮೋನಿ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡದಾಸೆ?

ಮೋನಿ - ಹಿಡಿದು ತಂದುಬಿಟ್ಟರೇ ಅಂತ ಇದ್ದಾತು.

ಮೊಲ್ಲೆ - ಹಳ್ಳದಾಗೆ ಬಿದ್ದ ಹುಲಿ ಹಂಗದಾಸೆ. ಏನಾರ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಿ ಸಮದಾಯಿಸು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನು ಕಾಕನ ಮಗಳೇನವ್ವ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಹೌದು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನೋ ಅವ್ವ?

ಮೋನಿ - ನಾನು ಮೋನನ ತಂಗಿ.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಮೊಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನೋಡುವನು.)

ಮೊಲ್ಲೆ - ಯಾಕ ಹಂಗ ನೋಡತಿ ನನ್ನ? ಚಂದಾಗದೀನಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - (ಈ ಸ್ವಪ್ನೋಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾಚಿ ನಕ್ಕು ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ) ಚಂದಾಕೆ ಇದೀಯ ಯಾಕ್ಕಿಲ್ಲ? (ತನಗೆ ತಾನೇ) ಇದೇನಿಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬೇರೆ ಜನವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಹಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದಾರೆ (ಎಂದು ಮೋನಿಗೆ) ಇಲ್ಲಿ ಹೈಕಳು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇನವ್ವ?

ಮೋನಿ - ಅವಾರೆ ಬರತಾರೆ. ನಿನಗೆ ಸೊಪ್ಪು ತರೋಕೆ ಹೋಗ್ತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನನಗೆ ಸೊಪ್ಪು ತರಾಕೆ ನಾನೇನು ಆಡನ ಮರಿ ಆದೇನೋ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಆದೇನೋ ಆಗ್ತದ್ದೆ, ಅದಕ್ಕ ಕಟ್ಟೋಕೆ ಸೊಪ್ಪು (ಮೋನ ಅದು ಏತರದೋ ಸೊಪ್ಪು ತರುವನು).

ಮೋನ - ಕಾಕ ಈ ಸೊಪ್ಪು ಅರೆಶಿಡು ಅಂದ. ಈಗಲೇ ಬಂದಾನಂತೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಕೆ. ಮೋನಿ ಇದ ಒಸಿ ಅರೆದಿಡು (ಎಂದು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕೊಡುವನು).

ಮೊಲ್ಲೆ - ಬಾ ಮೋನಿ ಆರೆಯೋಣ. ಅಸ್ವಾಬಿ ಬರೋಮುಂದಾ (ಎಂದು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೊಲ್ಲೆ - ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮೋನಿ.

ಮೋನಿ - ನಾಚಿಕೊಂಡರೆ ಆಗುತ್ತದಾವ್ವ? ಬೇಕು ಅನ್ನೋದು ತೋರಬೇಕು.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವನು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಯಾರು ಅದು?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಾ ಮೊಲ್ಲೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಏನಾಯಿತು? ನನಗೆ ಕಾಲು ಬಹಳ ನೋಯುತ್ತದಲ್ಲ. ಅವ್ವಾಜಿ ಎಲ್ಲಿ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಇಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಹೋದರು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನ್ಯಾರವ್ವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು? ಇಲ್ಲೇನು ಬಂದೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಇರೋದು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನ್ಯಾರು?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಅವ್ವಾಜಿಯ ಮಗಳು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಅವ್ವಾಜಿಯ ಮಗಳೆ (ಎಂದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಅವಳನ್ನೂ ಮೋನಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸುವನು).

ಮೋನಿ - ಕಾಕನ ಮಗಳು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಕಾಕನ ಮಗಳೇ? ನಾವಿರೋದೆಲ್ಲಿ?

ಮೊಲ್ಲೆ - ಇದು ನಮ್ಮ ಹಾಡಿ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - (ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅಗುವುದಿಲ್ಲ.) ಹ, ಹ, ಕಾಲು ಮುರಿದದೆಯೋ? ಏನೋ ಆಗ್ಬಡೆಯೇ ನನಗೆ. ನನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕರತಂದರು?

ಮೊಲ್ಲೆ - ನಮ್ಮವ್ವಾಜಿ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನಮ್ಮವ್ವಾಜಿ ಎಲ್ಲಿ? ಅವರನ್ನೂ ಹಿಡಿತಂದರೋ?

ಮೋನಿ - ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕರತಂದವರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಓಹೋ ಹೀಗಾಯಿತ ಇದು (ಕುಳಿತು ಚಿಂತಿಸುವನು).

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಮೊಲ್ಲೆ - (ಮೋನಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ) ಯಾಕೆ ಮೋನಿ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡದಾನ್?
- ಮೋನಿ - ಹಿಡಿದು ತಂದುಬಿಟ್ಟರೇ ಅಂತ ಇದ್ದಾತು.
- ಮೊಲ್ಲೆ - ಹಳ್ಳದಾಗೆ ಬಿದ್ದ ಹುಲಿ ಹಂಗದಾನ್. ಏನಾರ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಿ ಸಮದಾಯಿಸು.
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನು ಕಾಕನ ಮಗಳೇನವ್ವ?
- ಮೊಲ್ಲೆ - ಹೌದು.
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನೋ ಅವ್ವ?
- ಮೋನಿ - ನಾನು ಮೋನನ ತಂಗಿ.
- (ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಮೊಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನೋಡುವನು.)
- ಮೊಲ್ಲೆ - ಯಾಕ ಹಂಗ ನೋಡತ ನನ್ನ ? ಚಂದಾಗದೀನಾ?
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - (ಈ ಸ್ವಪ್ನೋಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾಚಿ ನಕ್ಕು ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ) ಚಂದಾಕೆ ಇದೀಯ ಯಾಕ್ಕಿಲ್ಲ? (ತನಗೆ ತಾನೇ) ಇದೇನಿಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬೇರೆ ಜನವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದಾರೆ (ಎಂದು ಮೋನಿಗೆ) ಇಲ್ಲಿ ಹೈಕಳು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇನವ್ವ?
- ಮೋನಿ - ಅದಾರೆ ಬರತಾರೆ. ನಿನಗೆ ಸೊಪ್ಪು ತರೋಕೆ ಹೋಗ್ತಾರೆ.
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನನಗೆ ಸೊಪ್ಪು ತರಾಕೆ ನಾನೇನು ಅಡಸ ಮರಿ ಅದೇನೋ?
- ಮೊಲ್ಲೆ - ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಅದೇನೋ ಅಗ್ಗಿದ್ದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೋಕೆ ಸೊಪ್ಪು (ಮೋನ ಅದು ಏತರದೋ ಸೊಪ್ಪು ತರುವನು).
- ಮೋನ - ಕಾಕ ಈ ಸೊಪ್ಪು ಅರೆಶಿಡು ಅಂದ. ಈಗಲೇ ಬಂದಾನಂತೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಕೆ. ಮೋನಿ ಇದ ಒಸಿ ಅರೆದಿಡು (ಎಂದು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕೊಡುವನು).
- ಮೊಲ್ಲೆ - ಬಾ ಮೋನಿ ಅರೆಯೋಣ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬರೋಮುಂದಾ (ಎಂದು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಇವಳ ಅತುರದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತಂತೆ ಮೋನಿ ಮೋನ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.) ಮೋನ ಆಕಲ್ಲ ತತ್ತ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಕು (ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೋರಿಸುವಳು. ಅವನು ಕಲ್ಲು ತಂದುಹಾಕಿ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯುವುದು).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಅಯ್ಯಾ ನೀನಾಳರು?

ಮೋನ - ಅಣ್ಣ ನನ್ನ ಮೋನ ಅಂತಾರ. ನಾ ಮೋನಿ ಅಣ್ಣ (ಎಂತ ತಂಗಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾನೆ).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀ ಮೊಲೆಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು.

ಮೋನ - ಇನ್ನೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಏನಾರ ಆಗತೀನಿ ಅಂತೀನಿ. ಅವಳು ಒಪ್ಪಲ್ಲ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀ ಕಾಕನಿಗೆ ಏನೂ ಸಂಟಿಲ್ಲ?

ಮೋನ - ಸಂಟ್ಯಾಕಿಲ್ಲ. ನಾ ಕಾಕನ ತಂಗೀ ಮಗ.

(ಕಾಚ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಕಾಚ - ಮೋನ, ಸೊಪ್ಪು ಅರದು ಆಯಿತೆ (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು) ಓ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ ಎದ್ದದಾರೆ. ಕೈಮುಗಿದೆ ನನ್ನೊಡೆಯ. (ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅವನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೆಚ್ಚಿಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪ ದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.) ಎಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲು ಹಿಂಗ ನೀಡಿದ. ಏನಾಗಿದೆ ನೋಡೋವ. ಬಾಳ ನೋಯುತ್ತದೆಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನನ್ನ ಯೋಗಾ ಚೇಮಾನಾ ನಾ ಸುಳ್ಳು ಮಂದಿಗೆ ಹೇಳೋಲ್ಲ.

ಕಾಚ - ಯಾರು ಸುಳ್ಳು ಮಂದಿ? ನಾನೊ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಹೌದು. ನೀ ಸುಳ್ಳಲ್ಲವೇ?

ಕಾಚ - ಏನು ಸುಳ್ಳಾಡಿದಿ ನಾನು?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಕಾಕ ಬೇರೆ ಇದಾನೆ, ನಾ ಕಾಕ ಅಲ್ಲ ಅಂದ್ವೆ. ನೀನೇ ಕಾಕ ಅಂತಾರೆ ಇವರು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕಾಚ - ನಾ ಕಾಕ ಅಲ್ಲ ಅಂದೇ ಒದುಕೆ ಬರೋದು ಗಾಸಿ ಆಯಿತೇ. ನಾ ಕಾಕ ಅಂದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಣೀಕರು ಬಿಟ್ಟರೋರೆ. (ಮೊಲ್ಗೆ ಮೋನಿ ಇದೇನೋ ಮಾತಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಇವರ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನು ನಿಜ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ತಿಳಿದೇ.

ಕಾಚ - ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರು, ಒಮ್ಮೆ ಬಾಯಿ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲೇ! ನೀವು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರು ಅಂತ ನಮಕ ಹೆಗೆ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು? ಆಯಿತು ಈ ಮಾತೆಲ್ಲ ಆಮೇಲೆ ಆಡಬಹುದು ಬನ್ನಿರ. ನಾ ಸುಳ್ಳಾದರೇನು ನಮ್ಮ ಸೊಪ್ಪು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ವಾಸಿಯಾಗಿ ನಡೆಯೋಹಂಗಾಗಲಿ ಬನ್ನಿರ. (ಎಂದು ಮೊಲ್ಗೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಉಂಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬೇಡವೇ ಎಂಬಂತೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಇವನ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡುವನು.) ಯಾಕೆ ಸನ್ನಿಡೆಯ ಈ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೇನಾದಾತೊ ಅಂತಲೊ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಹಂಗೇ ಆನ್ನು. ಅದೇನಾದರೂ ಸಂಜಿನ ಸೊಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ?

ಮೋನಿ - ಅವ್ವಯ್ಯ. ನಾಯಿ ಕಾಲಿಗೆ ಸಂಜಿನಸೊಪ್ಪ ಕಟ್ಟೋಲ್ಲ ಕಾಕ. ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟತಾನೆಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೋಡಿದ್ದಾ, ಕಾಕ?

ಕಾಚ - ನೋಡಿದಿ, ಕಾಕ. ತಾಯ ಕಾಣದ ತರುವಳಿ ಊರ ಹೆಣ್ಣೊಲ್ಲ ತಾಯಂತು. ಕಾಕನ್ನ ಕಾಣದ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಕಾಕ ಅನ್ನದೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಕೊಡೆರ, (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು) ಎಲ್ಲಿ ನೋವುತ್ತದೆ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, (ಎಂದು ಬಲಗಾಲಿನ ಅಡಿಯಿಂದ ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಅವುಕಿ ಅವುಕಿ ಕೇಳುವನು).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಅಹ, ಅಹ (ಎಂದು ಮೊನಗುವನು).

ಮೊಲ್ಗೆ - ಅಪ್ಪಾಜಿ, ನೊಂದಾತು ಅಪ್ಪಾಜಿ, ಮೆಲ್ಲಕೆ ಕಟ್ಟು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಇವಳ ಆತುರದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತಂತೆ ಮೋನಿ ಮೋನ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.) ಮೋನ ಆ ಕಲ್ಲ ತತ್ತ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಕು (ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೋರಿಸುವಳು. ಅವನು ಕಲ್ಲು ತಂದುಹಾಕಿ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯುವುದು).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಆಯ್ಯಾ ನೀನ್ಯಾರು ?

ಮೋನ - ಅಣ್ಣ ನನ್ನ ಮೋನ ಅಂತಾರ. ನಾ ಮೋನಿ ಅಣ್ಣ (ಎಂತ ತಂಗಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾನೆ).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀ ಮೊಲಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು.

ಮೋನ - ಇನ್ನೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಏನಾರ ಆಗತೀನಿ ಅಂತೀನಿ. ಅವಳು ಒಪ್ಪಲ್ಲ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀ ಕಾಕನಿಗೆ ಏನೂ ನಂಬಿಲ್ಲ ?

ಮೋನ - ನಂಬಿಲ್ಲ. ನಾ ಕಾಕನ ತಂಗೀ ಮಗ.

(ಕಾಚ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಕಾಚ - ಮೋನ, ಸೊಪ್ಪು ಅರಿದು ಆಯಿತೆ (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು) ಓ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ ಎದ್ದದಾರೆ. ಕೈಮುಗದೆ ನನ್ನೊಡೆಯ. (ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅವನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೆಚ್ಚಿಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪ ದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.) ಎಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲು ಹಿಂಗ ನೀಡಿದ. ಏನಾಗದೆ ನೋಡೋವ. ಬಾಳ ನೋಯುತ್ತದೆಯಾ ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನನ್ನ ಯೋಗಾ ಚೇಮಾನಾ ನಾ ಸುಳ್ಳು ಮಂದಿಗೆ ಹೇಳೋಲ್ಲ.

ಕಾಚ - ಯಾರು ಸುಳ್ಳು ಮಂದಿ ? ನಾನೊ ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಹೌದು. ನೀ ಸುಳ್ಳಲ್ಲವೇ ?

ಕಾಚ - ಏನು ಸುಳ್ಳಾಡಿದಿ ನಾನು ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಕಾಕ ಜೇರೆ ಇದಾನೆ, ನಾ ಕಾಕ ಅಲ್ಲ ಅಂದ್ವೆ. ನೀನೇ ಕಾಕ ಅಂತಾರೆ ಇವರು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕಾಚ - ನಾ ಕಾಕ ಅಲ್ಲ ಅಂದೇ ಬದುಕಿ ಬರೋದು ಗಾಸಿ ಆಯಿತೇ. ನಾ ಕಾಕ ಅಂದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಣೀಕರು ಬಿಟ್ಟರೋರೆ. (ಮೊಲ್ಗೆ ಮೋನಿ ಇದೇನೋ ಮಾತಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಇವರ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೀನು ನಿಜ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೋತಾ ಇದ್ದೆ.

ಕಾಚ - ನೋಡಿಕೋತಿದ್ದೋರು, ಒಮ್ಮೆ ಬಾಯಿ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲೇ! ನೀವು ನೋಡಿಕೊಂಬೋರು ಅಂತ ನಮಕ ಹೆಗೆ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು? ಆಯಿತು ಈ ಮಾತೆಲ್ಲ ಆಮೇಲೆ ಆಡಬಹುದು ಬನ್ನಿರ. ನಾ ಸುಳ್ಳಾದರೇನು ನಮ್ಮ ಸೊಪ್ಪು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ವಾಸಿಯಾಗಿ ನಡೆಯೋಹಂಗಾಗಲಿ ಬನ್ನಿರ. (ಎಂದು ಮೊಲ್ಗೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಉಂಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬೇಡವೇ ಎಂಬಂತೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನೂ ಇವನ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡುವನು.) ಯಾಕೆ ನನ್ನೊಡೆಯ ಈ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೇನಾದಾತೊ ಅಂತಲೊ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಹಂಗೇ ಆಸ್ತು. ಅದೇನಾದರೂ ಸಂಜಿನ ಸೊಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ?

ಮೋನಿ - ಆವ್ವಯ್ಯ. ನಾಯಿ ಕಾಲಿಗೆ ಸಂಜಿನಸೊಪ್ಪ ಕಟ್ಟೋಲ್ಲ ಕಾಕ. ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟತಾನೆಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ನೋಡಿದ್ಯಾ, ಕಾಕ?

ಕಾಚ - ನೋಡಿದಿ, ಕಾಕ. ತಾಯ ಕಾಣದ ತರುವಳಿ ಊರ ಹೆಣ್ಣೊಲ್ಲ ತಾಯಂತು. ಕಾಕನ್ನ ಕಾಣದ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಕಾಕ ಅನ್ನದೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಕೊಡಿರ, (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು) ಎಲ್ಲಿ ನೋವುತ್ತದೆ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, (ಎಂದು ಬಲಗಾಲಿನ ಅಡಿಯಿಂದ ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಅವುಕಿ ಅವುಕಿ ಕೇಳುವನು).

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ - ಅಹ, ಅಹ (ಎಂದು ಮೊನಗುವನು).

ಮೊಲ್ಗೆ - ಅವ್ವಾಜಿ, ನೊಂದಾತು ಅವ್ವಾಜಿ, ಮೆಲ್ಲಕೆ ಕಟ್ಟು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಕಾಚ — ಮೆಲ್ಲಕೇ ಅವ್ವ ಮೆಲ್ಲಕೇ. ಎಲಾ ಮೋನ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಡೀ ಬಾ.
(ಮೋನ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಕಾಲನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಟಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವನು.)

ಮೊಲ್ಲೆ — ಮೆಲ್ಲಕೆ ಮೋನ, ಮೆಲ್ಲಕೆ. ನೊಂದಾತು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಕೆ.

ಮೋನ — ನೋಯದ ಹಂಗೆ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯೋಕೆ ನಾನೇನು ಹೆಣ್ಣು
ಮೊಗಾನಾ ಮೊಲ್ಲೆ? ಮೆಲ್ಲಕೆ ಮೆಲ್ಲಕೆ ಅನ್ನೋಳು ಬೇಕಾದರೆ
ನೀನೇ ಬಂದು ಹಿಡಿ.

ಮೊಲ್ಲೆ — ಆಗಲಿ ಹಿಡೀತೀನಿ ಏಳು, ಬಿಡು ನೀನು. (ಎಂದು ಅವನನ್ನು
ಬಿಡಿಸಿ ತಾನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಳು.)

ಕಾಚ — ಅದೀಗ ಜಾಣ. ಎಲಾ ಮೋನ, ಹೋಗಿ ಗೌಡನ್ನ
ಬರಹೇಳು. ನೀನೋ ನಾಕನೋ ಈಗಲೇ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ
ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನೀವು ಹಾಡೀಮೇಲೆ ಬರೋದು
ಗಿರೋದು ಬ್ಯಾಡ, ನಾವು ಬಂದು ಮಾತನಾಡುತೀವಿ,
ಹಂಗಲ್ಲದೆ ಹಾಡೀಮೇಲೇನಾರ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಣೀಕರದೂ
ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕದೂ ಉಸುರು ತೆಗೀತೀವಿ, ಅಂತ....

ಮೊಲ್ಲೆ — ಅಯ್ಯೋ ಅವ್ವಾಬೇ!

ಕಾಚ — (ಅವಳಿಗೆ) ಅವ್ವಾ ನೀ ಸುಮ್ಮನೆ. (ಮೋನನಿಗೆ) ನಾವು
ಬಂದು ಮಾತನಾಡುತೀವಿ, ಅದಕೆ ಮುಂದಾಗಿ ಹಾಡೀ
ಮೇಲೆ ಬಂದುಗಿಂದರೆ ಇವರ ಉಸುರು ತೆಗೀತೀವಿ, ಅಂತ
ಹೇಳಿದಿ ಅಂತ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹೋಗು ಗೌಡನ್ನ ಕರತಾ
ಬೇಗನೆ, ಬೇಗನೆ. (ಎಂದು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿ) ಬನ್ನಿ
ನನ್ನೊಡೆಯ, ಈ ಬೂಡಾಗೆ ಒಸಿ ಮಲಗೋರಂತೆ (ಎಂದು
ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
ಮೋನ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ).

ಮೊಲ್ಲೆ — ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ (ಎಂದು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಳುತ್ತಾಳೆ).

ಮೋನ — ಮೊಲ್ಲೆ, ಇದ್ಯಾಕವ್ವ? ಏನಾತು? ಏನಾತು?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಅವ್ವಾಬೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ ಜೀವ ತೆಗೀತೀನಿ ಅಂದನಲ್ಲ ಮೋನಿ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೋನಿ — ಅವ್ವಾ ಅವ್ವ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಂದಿ ಹಾಡೀಮೇಗೆ ಬರದಿರಲಿ ಅಂತ ಹಂಗಂದ ಕಾಕ. ಇದಕೇ ಅಳೋದೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಂದಿ ಒಂದರೆ?

ಮೋನಿ — ಅವ್ವಾ ಅವ್ವಾ, ನನ್ನ ಮೊಲ್ಲೆ ಹೂವಾ, ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಇವ ಮಕ್ಕ ಕಾಣವ್ವ. ಇವನ ಉಸುರು ಅಂದರೆ ನೀನೇ ಹಿಂಗೆ ಅಳಬೇಕಾದರೆ ಆ ಹೆತ್ತಪ್ಪ ಮಕ್ಕನ ಕಳಕೊಂಡು ನಕ್ಕಾನಾವ್ವ? ಮಂದೀನ ಹಾಡೀಮೇಲೆ ತಂದಾನಾವ್ವ? ಬಾಯಿತ್ತ. ಗೌಡ ಬಂದ. ಹಿಂದಾ ಕಡೆ ಮೋನ ಅದಾನೆ. ನೀ ಅಳೋದು ನೋಡಿ ಎನಂತ ಕೇಳ್ವಾರು !

(ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು.)

ಗೌಡ — ಎಲವ್ವಾ ಮೋನಿ ಕಾಕ ಎಲ್ಲಿ?

ಮೋನಿ — ಇಕ್ಕೋ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಬೂಡಾಗ (ಎಂದು ಕೈತೋರುವಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು).

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಕಾಚ —** ಮೆಲ್ಲಕೇ ಅವ್ವ ಮೆಲ್ಲಕೇ. ಎಲಾ ಮೋನ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಡೀ ಬಾ. (ಮೋನ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಕಾಲನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಟಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವನು.)
- ಮೊಲ್ಲೆ —** ಮೆಲ್ಲಕೆ ಮೋನ, ಮೆಲ್ಲಕೆ. ನೊಂದಾತು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಕೆ.
- ಮೋನ —** ನೋಯದ ಹಂಗೆ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯೋಕೆ ನಾನೇನು ಹೆಣ್ಣು ಮೊಗಾನಾ ಮೊಲ್ಲೆ? ಮೆಲ್ಲಕೆ ಮೆಲ್ಲಕೆ ಅನ್ನೋಳು ಬೇಕಾದರೆ ನೀನೇ ಬಂದು ಹಿಡಿ.
- ಮೊಲ್ಲೆ —** ಆಗಲಿ ಹಿಡೀತೀನಿ ಏಳು, ಬಿಡು ನೀನು. (ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಾನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಳು.)
- ಕಾಚ —** ಅದೀಗ ಜಾಣ. ಎಲಾ ಮೋನ, ಹೋಗಿ ಗೌಡನ್ನ ಬರಹೇಳು. ನೀನೋ ನಾಕನೋ ಈಗಲೇ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ವಾಳ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನೀವು ಹಾಡೀಮೇಲೆ ಬರೋದು ಗಿರೋದು ಬ್ಯಾಡ, ನಾವು ಬಂದು ಮಾತನಾಡುತೀವಿ, ಹಂಗಲ್ಲದೆ ಹಾಡೀಮೇಲೇನಾರ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಣೀಕರದೂ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕದೂ ಉಸುರು ತೆಗೀತೀವಿ, ಅಂತ....
- ಮೊಲ್ಲೆ —** ಅಯ್ಯೋ ಅವ್ವಾಬೇ!
- ಕಾಚ —** (ಅವಳಿಗೆ) ಅವ್ವಾ ನೀ ಸುಮ್ಮನಿರು. (ಮೋನನಿಗೆ) ನಾವು ಬಂದು ಮಾತನಾಡುತೀವಿ, ಅದಕೆ ಮುಂದಾಗಿ ಹಾಡೀ ಮೇಲೆ ಬಂದುಗಿಂದರೆ ಇವರ ಉಸುರು ತೆಗೀತೀವಿ, ಅಂತ ಹೇಳಿದಿ ಅಂತ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹೋಗು ಗೌಡನ್ನ ಕರತಾ ಬೇಗನೆ, ಬೇಗನೆ. (ಎಂದು ಸೂಪನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿ) ಬನ್ನಿ ನನ್ನೊಡೆಯ, ಈ ಬೂಡಾಗೆ ಒಸಿ ಮಲಗೋರಂತೆ (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮೋನ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ).
- ಮೊಲ್ಲೆ —** ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ (ಎಂದು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಳುತ್ತಾಳೆ).
- ಮೋನ —** ಮೊಲ್ಲೆ, ಇದ್ಯಾಕವ್ವ? ಏನಾತು? ಏನಾತು?
- ಮೊಲ್ಲೆ —** ಅವ್ವಾಬೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ ಜೀವ ತೆಗೀತೀನಿ ಅಂದನಲ್ಲ ಮೋನಿ.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಮೋನಿ — ಅವ್ವಾ ಅವ್ವ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಂದಿ ಹಾಡೀಮೇಗೆ ಬರದಿರಲಿ ಅಂತ ಹಂಗಂದ ಕಾಕ. ಇದಕೇ ಅಳೋದೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಂದಿ ಬಂದರೆ?

ಮೋನಿ — ಅವ್ವಾ ಅವ್ವಾ, ನನ್ನ ಮೊಲ್ಲೆ ಹೂವಾ, ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಇವ ಮಕ್ಕ ಕಾಣವ್ವ. ಇವನ ಉಸುರು ಅಂದರೆ ನೀನೇ ಹಿಂಗೆ ಅಳಬೇಕಾದರೆ ಆ ಹೆತ್ತಪ್ಪ ಮಕ್ಕನ ಕಳಕೊಂಡು ನಕ್ಕಾನಾವ್ವ? ಮಂದೀನ ಹಾಡೀಮೇಲೆ ತಂದಾನಾವ್ವ? ಬಾಯಿತ್ತ. ಗೌಡ ಬಂದ. ಹಿಂದಾ ಕಡೆ ಮೋನ ಅದಾನೆ. ನೀ ಅಳೋದು ನೋಡಿ ಎನಂತ ಕೇಳ್ಯಾರು !

(ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು.)

ಗೌಡ — ಎಲವ್ವಾ ಮೋನಿ ಕಾಕ ಎಲ್ಲಿ?

ಮೋನಿ — ಇಕ್ಕೋ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಬೂಡಾಗ (ಎಂದು ಕೈತೋರುವಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು).

[ಅದೇ ಸ್ಥಳ. ಆರು ದಿನದಮೇಲೆ. ಕಾಚ.]

ಕಾಚ — (ತನಗೆ ತಾನೇ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.)
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನಿನ್ನ ನಂಬದಾ ಮಂದಿ
 ಬಾಳಲ್ಲ ಸಾಯಲ್ಲ ಬಾಡುವರು ಕಂದಿ,
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನನ್ನ ಸಲಹೆಂದ ಉಸುರು
 ಬಾಡಲ್ಲ ಬಳಲಲ್ಲ ಎಂದೆಂದು ಹಸುರು.
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನಿನ್ನ ನಂಬದಾ ಬಾಳು
 ಹುಲ್ಲಲ್ಲ ಮಣ್ಣಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆಲ್ಲ ಹಾಳು.
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನೀನೆ ಗತಿಯೆಂದ ಬಾಳು
 ಹೊಟ್ಟೆಲ್ಲ ಬರಡಲ್ಲ ಜಾಳಲ್ಲ ಕಾಳು.
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನಿನ್ನ ಕಾಣದಾ ಕೊಬ್ಬು
 ಹೆರೆಯಿಲ್ಲದಿರುಳಿನಾ ಕಾವಳದ ಮಬ್ಬು.
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನೀನೆ ನಡಸಂದ ಜೀವಾ
 ನಗುವುದು ಸಲಿಯುವುದು ಅದು ಎಲ್ಲತಾವಾ
 ಮಾದೇಶ್ವರಾ ನೀನೆ.....

(ಗೌಡ ಬರುತ್ತಾನೆ.) ಬಾ ಗೌಡಣ್ಣ.

ಗೌಡ — (ಬಂದು) ತಮ್ಮಗೌಡ ಮೈಸೂರಕ ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ದಿನ
 ಆಯಿತೇ ?

ಕಾಚ — ಆಯಿತಲ್ಲವ್ವ. ಹತ್ತು ದಿನ ಆಯಿತು. ಅವನ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲೆ !

ಗೌಡ — ಅರಸರು ಊರಾಗಿಲ್ಲೇನೋ ?

ಕಾಚ — ಹಂಗಾರೆ ಇವನು ಹಿಂದಕ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಗೌಡ — ಕರಹಟ್ಟಿತಾಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲೇನೋ ?

ಕಾಚ — ಏನೋ ?

ಗೌಡ — ಇಲ್ಲ ಇವ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲೋ ?

ಕಾಚ — ಏನೋ ಕಾಣಲಿಲ್ಲೆ ?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಗೌಡ — ಇಲ್ಲ ಎತ್ತಾಗಾದರೂ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ ಎಂದುಬಿಟ್ಟರೊ.
- ಕಾಚ — ಹೆಂಗಾರ ಇವನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಲ್ಲವ್ವ. ಅರಸರು ನನ್ನ ಮರತರೇನೂ ಸೋಜಿಗ ಅಲ್ಲ ಅನ್ನು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಮರೆಯೋರಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೀರ ನಾನು ಈ ಕೈಯಿಂದ ಅವರ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿ ಆನೆಯಿಂದ ಇಳಿಸಿವನಿ. ಮರತಿಲ್ಲ ಅವರು. ಅಂದರೇನಾಯಿತೋ ತಿಳೀಲ್ಲ !
- ಗೌಡ — ತಮ್ಮಗೌಡ ಬರೋದು ಇನ್ನಾ ದಿನಾ ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡೋದು ?
- ಕಾಚ — ನೋಡು ಗೌಡಣ್ಣ. ನನ್ನ ಹಣ್ಣಾಗಿನ ಬರಾವು ಕೆಟ್ಟದು. ಅದು ನನ್ನ ಜನಕೆ ತಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಗೆಲ್ಲತಾ ಬಂದಿನೆ, ಇದನೂ ಗೆಲ್ಲತೀನಿ, ಇದು ದೇವರ ಮನಸು ಅಂತ ತಿಳಿದಿ. ನಾನು ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದೆನೊ, ಈ ಜನಾಸ ಎನಾರಮಾಡಿ ಅರಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಇವರಿಗೆ ಇತ್ತಾಗ ಕಾಡು ಇತ್ತಾಗ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಆದರೆ ಉಳಿಬಾಳಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನಗೆ ಕಂಡತು, ನೋಡಿದ್ಯಾ ? ಅದಕಾಗಿ ಈಸು ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇತ್ತಲಾಗೆ ಬಂದದ್ದು, ಕಾಕನ್ನ ಕರತಾ ಅಂದದ್ದು, ಅವತ್ತು ಹೋಗತಾ ದಾರೀಲಿ ಸತ್ತಹಾವು ತಾನೇ ಕಂಡದ್ದು, ಈ ಹೈದ ನನ್ನ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದು ಬಿದ್ದದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಆಟ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು ಅನಿಸತದೆ. ಅರಸರು ಈಗ ಬರಬೇಕು ; ನಮ್ಮ ಜನದ ಕೈಹಿಡಿಯಬೇಕು ; ನಾವು ಬದುಕಬೇಕು. ಬರಬೇಕು ; ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಂಗಾರೆ ಏನು ಮಾಡೋದು ? ಈಸೆಲ್ಲ ಅದದ್ದು ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು ಅನ್ನೋದು, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹತ್ತಿರ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಹೊಡಬಾಳು ಬಾಳೋದು. ನನ್ನ ಬರಾವು ಕೆಟ್ಟದು ಅನ್ನೋದು, ನನ್ನ ದಾರಿ ನಾ ಹಿಡೋದು.

ಗೌಡ — ಅನಕಾ ನೀ ಹೇಳಿಕಳುವಿಶಿದರೆ ಅರಸರು ಬರುತ್ತಾರೆ ಅಂದ್ವೆ. ನನಗೆ ಅನಸತದೆ, ಇದನ್ನ ಹೆಂಗೆ ಹೇಳೋದು, ಬಂದರಾತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ, ಅಂತ. ಏನೋ, ದೊರೆಗಳ ಮನಸು, ಹೆಂಗೆ ಹೇಳೋದು?

ಕಾಚ — ಗೌಡಣ್ಣ. ದೊರೆಗಳ ಮನಸು ಸರೈ. ಅಂದರೆ ರಣಧೀರನ ಮನಸು ಅದೈ, ನಮ್ಮ ಈ ದೊರೆಗಳ ಮನಸು, ನೀ ಕಾಣೆ, ಅದ. ಆ ಕಾಲು ನಾ ಮುಟ್ಟಿವನಿ. ಆ ನಾಲಿಗಿಂದ ಕಾಚ ಅಂತ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿವನಿ. ನೀ ಹೇಳಿಕಳುಹು ನಾವು ಬರುತೀವಿ ಅಂತ ಮಾತಕೊಂಡಿವನಿ. ಬರುತೀವಿ ಅಂತ ಅರಸರು ಬಾರದೀರ ಇದ್ದರೆ ನಾ ಏನ ಮಾಡಲಿ ಗೌಡಣ್ಣ.

ಗೌಡ — ಅದೇನದು ಅದದ್ದು, ನೀನು ಅರಸರನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಅವರು ಹಂಗೆ ತಿಳಿಬೇಕಾದರೆ, ನೀ ಕರದರೆ ಬರುತೀವಿ ಅನಬೇಕಾದರೆ.

ಕಾಚ — ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು. ಈಗ ಅದ್ದೇನ ಮಾಡೋದು? ಬಾ, ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಮಾಡಿ ನೋಡೋಣ. ಈ ಕರಣೇಕರ ಕೈಲಿ ಅರಸರಿಗೆ ಒಂದು ಅರಿಕೆ ಬರದು ಕಳುಹೋದು. ನಾಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮೈಸೂರಕ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮಗೌಡನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಅದನ್ನ ಏನಾರ ಮಾಡಿ ಅರಸರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕು, ಮುಟ್ಟಿಸಿದರೂ ಸರೈ, ಬಿಟ್ಟರೂ ಸರೈ, ಅದದ್ದೇನು ಅಂತ ನಾಕನ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಬೇಕು, ಅಂತನ್ನೋದು. ನಾಕ ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ ಬರತಾನೆ. ಆವತ್ತು ಹಣ್ಣಾದರೂ ಸರೈ, ಕಾಯಾದರೂ ಸರೈ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ್ನ, ಕರಣೇಕರನ್ನ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಬಿಡೋದು.

ಗೌಡ — ಕಂದಾಯದ ಮಾತು?

ಕಾಚ — ಅದಕ್ಕೆ ನೀವುಂಟು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಉಂಟು. ನಾ ಏನಾದರೂ ದಾರಿ ಹಿಡೀತೀನಿ. ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಳದೋನು ಅಂತ

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಜನ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಡೋದಾದರೂನೂ ನನಗೆ
ಒಪ್ಪಿಗೆನೇ.

ಗೌಡ — ಆ! ಯಾತರ ಮಾತು ಆಡತೀ ಬಿಡು! ಬಾ, ಹೋಗೋಣ
ಕರಣೀಕರ ತಾಕ್ಕೆ (ಎಂದು ಹೋಗುವರು. ಮೊಲ್ಲೆ ಮೋನಿ
ಬರುವರು).

ಮೋನಿ — ನೀ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ್ನ ನಮ್ಮ ಹಾಡಿಯಾಗಿನ ಹೈದ ಅಂತ
ತಿಳಿದಾ ಮೊಲ್ಲೆ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಅದ್ಯಾಕಂತಿ?

ಮೋನಿ — ಯಾಕಂತಿ? ನೀ ಹಂಗ ಆಡತಿ! ನೀ ಈಗ ಇವಗೆ ಮಾಡೋ
ಹಂಗಿ ನಾ ನಾಕಗೆ ಮಾಡಿದಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗೋ ಮುಂದ.

ಮೊಲ್ಲೆ — ಏನ ಮಾಡಿದಿ ಹೇಳು?

ಮೋನಿ — ಅವ ಇದ್ದ ತಾವು ಇರತೀನಿ ಅನ್ನೋದು; ಅವ ಹೋದ ತಾವು
ಹೋಗತೀನಿ ಅನ್ನೋದು; ಬೇಕಂದರೂ ಬ್ಯಾಡಂದರೂ
ಅವನ್ನ ಮುಟ್ಟತೀನಿ ಅನ್ನೋದು; ನಾಯಿ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗೋ
ನಕ್ಕುನ ಹಂಗಿ ಅವ ಎತ್ತ ಹೋದರೆ ಅತ್ತ ಕಣ್ಣಾಡೋದು.

ಮೊಲ್ಲೆ — ಮೋನಿ ದಿಟವಾಗಿ ಸನಗೆ ಹಿಂಗೇ ಆಗದೆ ಈಗ. ಹೆಗ್ಗಡೆ
ಮಕ್ಕನ್ನ ನಂಗಿ ಹೆಂಗಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬಾರದೇನೆ?

ಮೋನಿ — ಅದನೇ ಮೊಲ್ಲೆ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು. ಇವತ್ತು ಇದ್ದು ನಾಳೆ
ಅವರ ಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗೋನ್ನ ನೀ ಹಿಂಗಿ ಒಲದದೀಯ.
ಇದೇನುಮಾತು ಅಂತ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಹೋಗೋಕಂಟ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರಾತು.

ಮೋನಿ — ಏನು ಒಂದು ದಿನ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಯಾಕೆ? ಇವರು ನಾಳೆ ಹೋಗತಾರಂತೇನು?

ಮೋನಿ — ನಾಳೆ ಅಲ್ಲದೀರ ಇದ್ದರ ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ ಹೋಗತಾರ.

ಮೊಲ್ಲೆ — ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಸಾಕು, ಮೋನಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ್ನ
ಕೇಳುತೀಯೇನೆ?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಮೋನಿ — ಏನಂತ ಮೊಲ್ಗೆ ಕೇಳೋದು? ಕೂಡಿದರೆ ಕೂಡಿ ಇರಬೇಕು. ಇಂದು ಕೂಡಿ ನಾಳೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೂಡಿನ ಹೊರಾಕ್ಕೆ ನಿಲಸತಾರೆ. ನೀ ಕಾಣ್ಯಾವ್ವ?

ಮೊಲ್ಗೆ — ನಿಲ್ಲಿಸಲಿ ಮೋನಿ. ನಿಂತಬಿಡುತ್ತೀನಿ.

ಮೋನಿ — ಕಾಕನ ಮಗಳು?

ಮೊಲ್ಗೆ — ಕಾಕನ ಮಗಳಾದರೇನು? ಆಚೆಗೆ ನಿಲ್ಲು ಅಂದರೆ ನಿಲ್ಲೋದೆ.

ಮೋನಿ — ಅರಿಯದ ಮೊಗಾನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗಡಿಸಿದಳು ಅಂತ ನನ್ನ ಸಿಗಿಯುತ್ತಾರಲ್ಲವ್ವ?

ಮೊಲ್ಗೆ — ನೀ ಇದರ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದಿ ಅಂತ ನಾ ಹೇಳೋಲ್ಲ.

ಮೋನಿ — ಯಾರ್ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕು ಮೊಲ್ಗೆ. ಹಾಡೀ ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲುದು ಇದನ. ನಾಕ ನನಮೇಲೆ ಏನು ಸಿಟ್ಟು ಅಂತೀಯಾ!

ಮೊಲ್ಗೆ — ಯಾಕಂತೆ?

ಮೋನಿ — ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ ಹಿಂದೆ ಅಲೀತೀನಂತೆ.

ಮೊಲ್ಗೆ — ಮೋನಿ ನೀ ದಿಟವಾಗಿ ಹೇಳು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ ಚಂದಾ ಗಿದಾಸಲ್ಲ?

ಮೋನಿ — ಅವನ ಹುಬ್ಬು ತುಟಿ ಚಂದಾಗವೆ. ಮಿಕ್ಕೋದು ನಾಕನೇ ಚಂದ.

ಮೊಲ್ಗೆ — ನಾಕ? ಏನಂದಿ ಮೋನಿ! ಮೋನಿ, ಆ ಮಾತತ್ತಿರಲಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ ಕೇಳೋಣೇನೆ?

ಮೋನಿ — ಕೇಳೋನೆಂದರೆ ಕೇಳೋಸವ್ವ. ಇಕೊ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಮಕ್ಕ ಬಂದೇ ಬಂದ. ಏನಾರ ಮಾತನಾಡಿಸು. ಹೊರಡೋ ಮುಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಈ ಕಲ್ಕ ಹಚ್ಚು. ಒಲದು ನೋಡತಾನೆ.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಏನು ಮೊಲ್ಗೆ, ಮೋನಿ.

ಮೋನಿ — ಕೈಮುಗಿದಿವಿ, ಒಡೆಯ. (ಮೊಲ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ) ಮೊಲ್ಗೆ ಮಾತಾಡೆ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೊಲ್ಲೆ — ಕೈಮುಗಿದಿವಿ, ಒಡೆಯ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಕಾಕನ ಸೆರೆಯಾಳು ನಾನು. ನನಗೇನು ಕೈಮುಗೀತೀವ್ವ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಹೆಂಗದೆ ಈಗ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಸರಿಯಾತು, ನಡೀತೀನಿ. ಬಾವಿಲ್ಲ, ನೋವಿಲ್ಲ.

ಮೋನಿ — ಮೊಲ್ಲೆ, ಕಾಲು ಸರಿಯಾತ ನೋಡು, ಇಲ್ಲ ಒಸಿ ಸೊವ್ವು ತರೋನೊ? ಕುಂತಿರು ನನ್ನೊಡೆಯ, ಮೊಲ್ಲೆ ಕಾಲು ನೋಡಲಿ.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಮೊಲ್ಲೆ — (ಅವನ ಕಾಲ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಕಾಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅವುಕಿ) ನೋಯುತ್ತದಾ? ನೋಯುತ್ತದಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಇಲ್ಲ ಅಂದಿನೇ, ನೋವು ಒಸೀನೂ ಇಲ್ಲ.

ಮೋನಿ — ಒಡೆಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯೋದೇ ಗಾಸಿ. ಹಾಡೀ ಹೈಕಳಾದರೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಗಾಸಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನೂ ಮೊಲ್ಲೆ ಮಾತಾಡಸತಾ ಇದ್ದರೆ ನೋಡುತ ಇದ್ದಹಂಗೆ ಹೊತ್ತು ಹೋಗತದೆ.

ಮೊಲ್ಲೆ — ಮೋನೀ (ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ).

ಮೋನಿ — ನೆನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಹೈಕಳು ಕುಣಿದದ್ದು ಚಂದಾಗಿತ್ತು ಅಂದಿ. ನಮ್ಮ ಮೊಲ್ಲೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತುಟ್ಟು ಕುಣಿತ ಅಂತ ಕುಣೀ ತಾಳೆ. ಬಹಳ ಚಂದಾಗಿರತಾದೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ದಿಟವಾಗಿ? ಇವತ್ತು ನೋಡಬಹುದು.

ಮೋನಿ — ಹೊರಗಿನ ಮಂದಿ ಮುಂದೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕುಣೀ ಬಾರದಂತಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ನಾ ಯಾಕೆ ಹೊರಗಿನ ಮಂದಿ, ನಾವು ಕೋಟಿ ಕುರುಬರು, ನೀವು ಹಾಡೀ ಕುರುಬರು. ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೋನಿ — ನಿಮ್ಮ ಕುಣಿತ ಬೇರೆ ಹಂಗಿ ಇರಬೇಕು. ಮೊಲ್ಲೇ ಹೊತ್ತುಟ್ಟು ಕುಣಿತ ಒಸಿ ತೋರಿಸು ಒಡೆಯನಿಗೆ.

ಮೊಲ್ಲೆ — ನೀ ಹಾಡಿ ಪರೆ ಕುಟ್ಟುತೀಯಾ ಮೋನಿ.

ಮೋನಿ — ಊಂ ಕುಟ್ಟುತೀನಿ. (ಎಂದು ಮೊಲ್ಲೆ ಕೈಯಿಂದ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತ ಹಾಡುವಳು; ಮೊಲ್ಲೆ ಕುಣಿಯುವಳು.)

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಮೂಡಣ ಬೈಲಿಂದ ಮೇಲಕೆ ಹಾರಿ

ದೂರದ ಮಲೆಯಾ ತಲೆಯನೆ ಏರಿ

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ದೂರದ ತಗ್ಗಿಂದ ಬಾನಿಗೆ ಚಿಗಿದು

ಮಲೆಗಳ ತಲೆಯನು ಮೆಟ್ಟಿ ನೆಗೆದು

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಹೊರಳಿತು ಇರುಳು ಬೆಳಕಿನ ಬೂಡು

ತೆರೆಯಿತು ನೋಡು ಬೆಳಗಿತು ನಾಡು

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಬಣ್ಣವೇನೊ ಇದು ಪರಿಪರಿ ಪರಿಯಾ

ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಡಿದರೊ ಮರಿಯಾ

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಪರಿಪರಿ ಬಣ್ಣದ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ

ಮಾಡಿತು ನೋಡೋ ಅಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಅಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಆಯಿತು ಚಿಕ್ಕಿ

ಬೆದರಿತು ಓಡಿತು ಹಾಡಿತು ಹಕ್ಕಿ

ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಹಾಡಿತ್ತು ಕೇಳೋ ಕೋಗಿಲೆ ಗೊರವ
ಗೂಡನೆ ಬಿಟ್ಟು ಸಾರಿತ್ತು ಮರವ
ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊರಲನು ಕೇಳು
ದನಿಯಿದು ಎನಿತು ಏದಾರೇಳು
ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಮರವನು ಸಾರಿದ ತಾಯನು ಕರೆದು
ಮೊರೆಯುತ್ತ ಇದೆ ಮರಿ ಹಂಗನು ತೊರೆದು
ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಹಂಗನು ತೊರೆದೇ ಹೂತಿದೆ ಬಳ್ಳಿ
ನೋಡೋ ಬೂರುಗ ಹಿಡಿದಿದೆ ಕೊಳ್ಳಿ
ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಬೂರುಗ ಹಿಡಿದಾ ಸೊಡರನು ನೋಡು
ಕೇಳದರೆಡೆ ಗಿಳಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡು
ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಹಾಡುವ ಗಿಳಿಗೆ ಹಣ್ಣುನು ಕೊಟ್ಟು
ಮೆದುವಾಯಿತೊ ಮಾವನ ತೊಟ್ಟು
ನೇಸರ ನೋಡು ನೇಸರ ನೋಡು ||

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಇದೇನೊತ್ತು ಕುಣಿಯೋಕಾಗತದವ್ವಾ ಹಿಂಗಿ? ಇದೇನು
ಮನಸರಕೆ ಸಾಕಾಗೋದಿಲ್ವಿ?

ಮೋನ — ಮೊಲ್ಲೆ, ಸಾಕಂತೆ ಬಿಡವ್ವ, ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕಿ ನಿಲ್ಲಿಸು.
ಹುಟ್ಟುವ ನೇಸರ ನೋಡಿ ನೋಡಿ
ನಲಿದಾಡತು ಕರಿಪೈದನ ಹಾಡಿ,
ಕರಿಪೈದನ ಬಳಿ ನಲಿಯಲಿ ಎಂದೂ
ನಲಿಯಲಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ಇಂದೂ ಮುಂದೂ

ಕಾಕನಕೋಟೆ

(ಎಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಕಾಚ, ಗೌಡ ಬಂದು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ನಿಂತು ಇವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ನೇಸರ ನೋಡು, ನೇಸರ ನೋಡು ಅಂತ ಅಂದದ್ದನ್ನೇ ಅಂತಿದ್ದರೆ ತಲೆ ಚಿಟಗುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಮೋನಿ — ಮೊಲೆ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಗೆ ತಲೆ ಚಿಟಗುಟತದಂತೆ, ಆ ಕಲ್ಕ ಹಚ್ಚು.

(ಮೊಲೆ ಕಲ್ಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಳು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಚಿಟಗುಟೋದು ಅಂದರೆ ಬೇಸರತದೆ ಅಂದಿ. ನನಕೆ ತಲೆ ಏನೂ ಆಗಲ್ಲ.

ಮೋನಿ — ಅಂದರೂ ಈ ಕಲ್ಕ ಒಳಿತು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಹಂಗಾದರೆ ಹಚ್ಚವ್ವ. ಯಾಕೆ ಬೇಡ ಅನ್ನಲಿ. ನಮ್ಮ ಮೊಲೆ ಏನ ಮಾಡಿದರೂ ಚಂದಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

(ಮೊಲೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಲ್ಕವನ್ನು ಹಚ್ಚುವಳು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವಳು ಕಲ್ಕವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ ಸರಸಕ್ಕೆ ಅವಳ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಅಲುಗಿಸುವನು.)

ಕಾಚ — (ಗೌಡನ ಒಡನೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಏನಿದು ಮೊಲೆ ? ಯಾತರದಿದು ಮೋನಿ? ಹಾಡಿ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಹಿಂಗೇನ ಮಾಡೋದು? (ಮೊಲೆ ಮೋನಿ ಬಿಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಅವರೇನೂ ಮಾಡಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ಸರಿ ಒಡೆಯ, ಸರಿಯಾತು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಲಿ ಹೆಣ್ಣೊಗಾನ ಹಿಂಗೆ ಮುಟ್ಟೋದ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಅರಿಯದ ಹಸುವೊಗೆ ಅಂತ ಮುಟ್ಟಿದಿ. ಮೋನಿ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಲು.

ಕಾಚ — ಮೋನಿ ಒಬ್ಬ ಕೂಡಾಳಿ; ಮೊಲೆ ಒಂದು ಮಕ್ಕು; ನಡೀರವ್ವ ಬೂಡಿಗೆ.

(ಅವರು ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುವರು.)

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಒಡೇರ ಕಾಲು ಸರಿಯಾಗಲಿ, ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕಾಕ ಬರತಾನೆ, ಅಂತ ತಡದಿ. ಕಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಡೇರ ಕಾಲು ಸರಿಯಾತು. ನಾಳೆ ಅಲ್ಲ ನಾಡದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾಜಿಯೋರ ತಾವಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ನಡತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ತಿಳಿದು ಮಾತನಾಡು ಕಾಕ. ನಾ ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಸರೈ ಒಡೆಯ, ಇನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿರ ಅಂತೀನಿ. ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ನಡೀರ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ವಾರದ ದಿನ ಸಾಕಿದೋನು ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದೀನಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬಡೀಬೇಕು.

ಕಾಚ — ಆಗಬಹುದು ನಡೀರ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕೆಲಸಾ ಅದೇನೆ. ಬಡೀವಿರಂತೆ, ನಡೀರ.

(ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಕೋಪದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗುವನು.)

ಗೌಡಣ್ಣ, ಮೋನನ್ನ ಕರಿ, ಈ ಅರಿಕೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕಳುವು. ನಾಡಿದ್ದಲ್ಲ ಆಚೆದಿನ ಅವ ಬಂದರೂ ಆತು, ಬಿಟ್ಟರೂ ಆತು. ನನಗೆ ಈ ಆಟ ಸಾಕು ಅನಿಸತದೆ. ಮೊಲ್ಲೆ ಹಿಂಗಾದಲೇ !

[ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಪಾಳ್ಯದ ಮುಂದೆ. ರಣಧೀರ, ಶಿಂಗಾಜಿಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮಗೌಡ ಬರುವರು.]

ರಣಧೀರ — ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪಾಳ್ಯ ಇಲ್ಲೇಯೋ.

ತಮ್ಮಗೌಡ — ಹೌದು ನನ್ನೊಡೆಯ.

ರಣಧೀರ — ಒಳ್ಳೆದು ಅವರ ಕಡೆಯವರನ್ನ ಕರೆದು ಹೇಳು. ಅರಸರ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾರೋ ಬಂದಿದಾರೆ ಅಂತ.

ತಮ್ಮಗೌಡ — ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ನನ್ನೊಡೆಯ.

ರಣಧೀರ — ಅರಸರು ಬಂದಿದಾರೆ ಅಂತ ಬಾಯಿತಪ್ಪಿ ಹೇಳಬಾರದು.

ತಮ್ಮಗೌಡ — ಇಲ್ಲ ನನ್ನೊಡೆಯ (ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು).

ರಣಧೀರ — ನೀನಾದರೂ, ಶಿಂಗ, ನಮಗೆ ಬಹಳ ಮರ್ಯಾದೆ ತೋರಿ ನಾವು ಅರಸರು ಅನ್ನೋದನ್ನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಾರದು.

ಶಿಂಗಾ — ಇಲ್ಲಾ, ಸ್ವಭುವೆ. ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ?

ರಣಧೀರ — ನಮ್ಮ ಕೈ ಮೇಲಾಗಿದ್ದಷ್ಟುಹೊತ್ತೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇದ್ದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಏನೋ ಕೆಳಕೈಯಾಯಿತು ಅಂತ ಕಾಣಲೂ ಸರೀ ಹಿಡಿತ ಹಿಡೀಬೇಕು ಒಡೆಯಾ ಅಂತ ಕೂಗಿಕೊಂಡೆ.

ಶಿಂಗಾ — ಹೌದು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಮನಸ್ಸು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ ; ಕೂಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟದ್ದಾಯಿತೇ, ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಆಗಿಹೋದರೆ ನಾ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಯಾವ ಮೊಕದಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದು ಅಂತ ಭಯಪಟ್ಟೆ.

ರಣಧೀರ — ನಿನ್ನ ಭಯವೇನೋ ನ್ಯಾಯ. ಅಂದರೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆದು ತೆರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಿಂಗಾ — ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾ ಕೂಗಿದರೆ ಆ ತಿಗಳಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿಯಬೇಕು?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ರಣಧೀರ— ಅನಕಾ, ಅವರ ಮಾತು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ?

ಶಿಂಗಾ— ಅವರ ಮಾತು, ನಮಗೇನು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಅವರಿಗೇ ತಿಳಿಯೋಲ್ಲ. ಆಮ್ ಅಂತ ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತುಟಿಗೆ ತುಟಿ ಮುಟ್ಟಿಸತಾರೆ. ಮಿಕ್ಕಾದ ಮಾತೆಲ್ಲ ತೆರೆದ ಬಾಯಲ್ಲೇ ಆಡೋದು. ಏನು ಮಾತು ಹೇಳಿದರೂ ಬೈದಹಂಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.

ರಣಧೀರ— ಅಂದರೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸುಖ ನೋಡು, ಹೇಳೋದು ಏನೂ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ. ಬೈದರೂ ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತಿರತೀಯ.

ಶಿಂಗಾ— ಅದೂ ನನಗೆ ಸಮ್ಮತ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಬೈದರೂ ಸರಿ, ಹೊಡೆದರೂ ಸರಿ, ಮೈಸೂರು ಮುಖ ನಗುಮುಖ ಅಂತಾರೆ.

ರಣಧೀರ— ನಗುಮುಖ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೋ ಮಂಗಳಾ ರತೀನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ?

ಶಿಂಗಾ— ಮಂಗಳಾರತೀ ಮಾಡೋಕೆ ನಾನೇನು ಅವರಿಗೆ ಸೋತೆನೇ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ? ನನ್ನ ಕೂಡ ಹೋದ ಜಟ್ಟಿ ಅವರ ಜಟ್ಟೀನ ಬಡದನಲ್ಲಾ? ಕಬ್ಬದಯ್ಯ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ, ಅವರ ಜಟ್ಟಿ ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ ತೋಳಲ್ಲಿ ಜಟ್ಟೀ ಒಬ್ಬನ್ನ ಹಿಡಿಯೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನವನು ಹಿಡಿಯೋದು ಏನಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದ ಸುಂದರಿಯರನ್ನ.

ರಣಧೀರ— ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ, ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ, ಅವರ ಹಣೇಲಿ ಇನ್ನೇನೇನು ಬರೆದಿದೆಯೋ? ಇದು ಯಾರು ಬಂದವರು? ಇವನು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಉಂಟೆ?

(ತಮ್ಮಗೌಡನೊಡನೆ ಮಾಚಣ್ಣ ಬರುವನು.)

ತಮ್ಮಗೌಡ—ಅರಿಸಿದಿವಿ ಒಡೆಯ, ಬರುತ್ತೀವಿ ಅಂದರು.

ರಣಧೀರ— ಇವನ್ನಾರು?

ತಮ್ಮಗೌಡ—ಹೆಗ್ಗಡೆ ದಲಾಯಿತರು.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

- ಮಾಚ — ನನ್ನ ಮಾಚನಾಯಕ ಅಂತಾರೆ ಗುರುವೆ.
- ರಣಧೀರ — ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಚನಾಯಕ, ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಬಂದರೆ ಹೇಳು.
- ಮಾಚ — ಅಪ್ಪಣೆ ಸ್ವಾಮಿ.
- ರಣಧೀರ — (ಶಿಂಗನಿಗೆ) ಕಬ್ಬದಯ್ಯ ಬರೆದದ್ದು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಇದೆಯೇ?
- ಶಿಂಗಾ — ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ನನಗೇನಿದ್ದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಜ್ಞಾಪಕ ಇದೆ. ಈ ಕಬ್ಬಕಗ್ಗ ನನ್ನ ತಲೆಗೇ ಹೋಗಿಗೋದಿಲ್ಲ ಪ್ರಭು.
- ರಣಧೀರ — ಒಳ್ಳೇದಾಯಿತು ಬಿಡು. ಇಂತಾದೆಲ್ಲಾ ತಲೆಹೊಕ್ಕರೆ ಅದು ಮೆತ್ತಗಾಗುತ್ತದೋ ಏನೋ! (ಮಾಚಣ್ಣ ಹತ್ತಿರ ಬರುವನು.) ಏನಯ್ಯ ಅದು.
- ಮಾಚ — ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅತ್ತಲಾಗೆ ದಯಮಾಡಬೇಕು ಅಂತಾರೆ.
- ರಣಧೀರ — ಆಯಿತು, ಬಂದೇ ಶಿಂಗ, ಇಲ್ಲೇ ಇರು.
(ಎಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು, ಮಾಚಣ್ಣ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುವನು.)
- ಶಿಂಗಾ — ಆ ನಾಯಕನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಕೇಳಿದೇನಯ್ಯ? ಏನಾಯಿತು ಆಚೆಗೆ ಸಮಾಚಾರ?
- ತಮ್ಮ — ದಾರೀಲಿ ಕೇಳಿದ ಮಾತು ನಿಜ ನನ್ನೊಡೆಯ. ಎಲ್ಲಾ ತಲಕೆಳಗಾಗ್ಯದೆ. ಆಗ ಇವರು ನಮ್ಮ ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಾಕ ಇವರ ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
- ಶಿಂಗಾ — ಏನಾಯಿತಂತೆ?
- ತಮ್ಮ — ಕಾಕ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದನಂತೆ. ಇವರು ಅವನ್ನು ಹಿಡಿಯೋಕೆ ಹೋದರು. ಅವ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ್ನು ಹಿಡುಕೊಂಡುಹೋಗುವಂತೆ. ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟರೆ ಮಗನ್ನ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀನಿ ಅಂತಾನೆ. ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾಕಿಲ್ಲ, ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂತ ಮುಂದೆ ನಡೆಯು ಹಂಗಿಲ್ಲ, ಅಂದ ನಮ್ಮ ನಾಯಕ.
- ಶಿಂಗಾ — ಹೌದಲ್ಲಯ್ಯ, ನೀನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದೋನು, ಕಾಚ ಹೇಳಿದ ಅನ್ನದಹಂಗೆ ಕಾಕ, ಕಾಕ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅರಸರಿಗೆ

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ಕಾಚ ಬರಹೇಳಿದ ಅಂದರೆ ಆ ಹೊತ್ತೇ ಬಂದಿರೋರು. ಎಲ್ಲಾ ಸರಾಗ ಆಗಿತ್ತು.

ತಮ್ಮ — ಏನೋ ನನ್ನೊಡೆಯ ನನಕ ಕಾಕನೇನು ಕಾಚನೇನು? ನನಕ ಗೊತ್ತಲ್ಲ, ನಿಮಕೂ ಗೊತ್ತು, ಅಂತ ತಿಳಿದಿ.

ಶಿಂಗಾ — ಅನಕಾ ತಡವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ರಾದ್ಧಾಂತ ನಡೆಯಿತು.

ತಮ್ಮ — ಈಗ ದಣಿಗಳು ಬಂದಿರಾ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕೂ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಮೊಕದ ಸುಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ನಗುಮೊಕನಾಗಬೇಕು.

ಶಿಂಗಾ — ಆಗತದೆ, ಆಗತದೆ; ದಣಿಗಳು ಬಂದಮೇಲೆ ನಗುಮೊಕ ನಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆಯಾ. ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಜಸರೂ ನೀನೂ ಅವರನ್ನ ಅರಸರು ಅಂತ ಹೇಳಬಾರದು. ಅರಸರ ಕಡೆಯ ಮನಸರು ಅನ್ನಬೇಕು. ಈ ಕರೇ ಕಳುಹಿಸಿರೋನು ತಮ್ಮ ಕಾಚ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ಅಂತ ಅರಸರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅರಿಮನಸು. ಅವರು ಅವನ್ನ ಸೋಡೋತನಕ ಈ ಮಾತ ನೀನು ಹೇಳಬಾರದು.

ತಮ್ಮ — ಇಲ್ಲ ನನ್ನೊಡೆಯ. ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಚ ಅಲ್ಲದಿರಾ ಇದ್ದರೂ ನೀವು ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಬಾರದು.

ಶಿಂಗಾ — ಏನೂ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಆ ಭಯ ಬೇಡ.

ತಮ್ಮ — ಸರಿ ನನ್ನೊಡೆಯ.

(ಮೋನ ಬರುತ್ತಾನೆ.) ಏನೆಲಾ ಮೋನ.

ಮೋನ — ನೀನೇ ಗೌಡಣ್ಣ, ನಿನ್ನ ಹಂಗೆ ದಸಿಯಾತು. ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ಅಂತ ಬಂದಿ. ನಾ ನಿನ್ನ ಸೋಡಾಕೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಿನಿ.

ತಮ್ಮ — ಅದೇನ ನನ್ನ ಸೋಡಾಕೆ?

ಮೋನ — ದಿನ ಆತು, ಬರಲ್ಲ, ಈ ಓಲೆ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸು ಅಂತ ಹೇಳಂದರು. ತಕ್ಕೊಂಡವನೆ ಹೊಂಟೆ.

(ಎಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವನು.)

ತಮ್ಮ — ಒಳಿತಾತು. (ಎಂದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಮುಟ್ಟಿಸೋಣ, ಅರಸರ ಕಡ್ಡಾಗಿದ ಹಿರಿಯೋರು ಬಂದವರೆ, ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರೇ ಮುಟ್ಟಿಸತಾರೆ. ಇತ್ತಾಗ ಬಾ ಅವರು ಬಂದರು.

(ಹೆಗ್ಗಡೆ ರಣಧೀರ ಬರುವರು ; ಹಿಂದೆ ಮಾಚಣ್ಣ.)

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಮೈಸೂರರಸರಿಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ. ದ್ಯಾವಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕೋಟಿಯ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಸಂದಾಯ ನಾವು ನೋಡೋ ಮಾತು. ನಮಗೆ ಕಂದಾಯ ಸಲಿಸೋರು ಅರಸರಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳಿದರೆ ಅರಸರು ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದೇ.

ರಣಧೀರ — ಅರಸರು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಏನು ಮಾಡಬಾರದು ನಾವು ಹೇಳುವವರಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದಾರೆ. ಇದೇನಾಗಿದೆ ಎಂತ ನೋಡಿ ಎಂತ. ನೀವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಏನು ಸಂಗತಿ ಎಂತ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆಗಮ ಎಂದರೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇದನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ನಮ್ಮ ಕರಣೀಕರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತೆ. ಅವರೂ ಕಾಕನ ಕೈಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಣಧೀರ — ನಮಗೆ ದಾರೀಲಿ ಈ ಸುದ್ದೀನೂ ತಿಳಿತು. ನಿಮ್ಮ ಮಗನ್ನ ಕರಣೀಕರನ್ನ ಅವರು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದಾರಂತೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ನನ್ನ ಗೃಹಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಿತು.

ರಣಧೀರ — ಅವರನ್ನ ದರೂ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಲ್ಲ. ನೀವು ನೀವು ಹಠಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಆದರೆ ತೊಂದರೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ನಿಜ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಬಹುದು. ತಾವು ಮಾಡುವ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ. ಅರಸರಲ್ಲಿ ಆಮೇಲೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಆಯಿತು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ರಣಧೀರ— ಹಾಗಾದರೆ ರಾತ್ರಿ ಅವರ ಹಾಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡೋಣ.
ನೀವೂ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬನ್ನಿ, ನಿಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ— ಆಗಬಹುದು. ಎಲಾ ಮಾಚ, ಇದು ನೋಡಿಕೊ.

ತಮ್ಮ— ಅರಸರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕಂತ ಈ ಓಲೆ ಬಂದದೆ.

ರಣಧೀರ— ಏನು ಓಲೆ (ಎಂದು ತೆಗೆದು ಓದುತ್ತಾನೆ). ಓಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಿತ್ರ
ವಾಗಿದೆ. ಕುರುಬರ ಹಾಡೀಲಿ ಯಾರಿದಾರೆ ಈ ಓಲೆ
ಬರೆಯೋಕೆ ಅರಸರಿಗೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ— ನಮ್ಮ ಕರಣೀಕರು ಬರೆದಿರಬಹುದು.

ಮೋನ— ಹೌದು, ಹೌದು.

ರಣಧೀರ— ಓಹೋ, ನಿಮ್ಮ ಕರಣೀಕರು ಬರೆದದ್ದೊ ಇದು, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ— ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಗಿಯೆ ಒಕ್ಕಣೆ ಗಿಕ್ಕಣೆ ಅನ್ನೋದು
ಚೆನ್ನ ಬಲ್ಲಂತವರು.

ರಣಧೀರ— ಹಾಗೆಂತಲೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿ ಹೊರಡೋಣ ಕಾಕನ
ಹಾಡೀಗಾಗಿ. ಏನಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಕರಣೀಕರನ್ನು ಹೆಗ್ಗಡೆ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ. ಏನಯ್ಯ ಶಿಂಗ?

ಶಿಂಗಾ— ಆಗಬಹುದು ಪ್ರಭು.

ರಣಧೀರ— ಪ್ರಭು ಅನ್ನೋದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಬೇಡ.

ಶಿಂಗಾ— ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರ...ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಬಹುದು.

[ಕುರುಬರ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾವಡಿಯ ಮುಂದೆ. ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೋನಿಮೊಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಮೋನಿ — ಮೊಲ್ಲೇ, ನನ್ನ ಮೊಲ್ಲೇ, ಹಗಲೆಲ್ಲ ಅತ್ತಾತು, ಇರುಳೆಲ್ಲ ಅತ್ತಾತು. ಇನ್ನೂ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲೇ ನಿನಕ, ಅತ್ತು ಅತ್ತು?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಅತ್ತದ್ದು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಮೋನಿ, ಬದುಕಿದ್ದು ಸಾಕಾತು.

ಮೋನಿ — ಯಾಕೇ ನನ್ನವ್ವ, ಇಂತಾ ಮಾತಾಡತಿ? ಕಣ್ಣ ತೆರೆಯೊ ಮುನ್ನ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ತೆರೆಯುವೊಲ್ಲೆ ಮೋನಿ ನಾ ನನ ಕಣ್ಣು, ನೇಣೋ ನೀರೋ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚೋದೆ ಚಂದ ಅನಸತದೆ.

ಮೋನಿ — ಯಾಕಾಗಿ ಈ ಮಾತು? ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಗಾಗಿ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಹೌದು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಗಾಗಿ.

ಮೋನಿ — ಕಾಕ ಏನಂದಾನು?

ಮೊಲ್ಲೆ — ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಮಗಳು ಸತ್ತರೆ ಸತ್ತಲು ಅಂದಾನು.

ಮೋನಿ — ಮೋನ ಏನಂದಾನು?

ಮೊಲ್ಲೆ — ಯಾಕೇನಂದಾನು?

ಮೋನಿ — ನಾ ಏನಾಗಲಿ?

ಮೊಲ್ಲೆ — ನೀ ನಾಕನ ಜೊತೆಗಿರುತೀಯಲ್ಲ.

ಮೋನಿ — ನಾಕ ಇದ್ದಾನು ಒಸಗ್ಗಾಗಿ, ನಾನಾಕ ಇರಲಿ? ನೀ ನೇಣೋ ನೀರೋ ನೋಡಿದರೆ ನಾನೂ ನೋಡೋದೆ. ಅಂದರೆ ಹಂಗಿ ಸತ್ತರೆ ನೆರಳಾಗಿ ತಿರಗಬೇಕು ಅಂತಾರೇ, ಅದಕಾಗಿ ಅಂಜಿಕೆ.

ಮೊಲ್ಲೆ — ಹಿಂಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರೋಳು ನೀ ನೆರಳೇನಾದೀ ಮೋನಿ?

ಮೋನಿ — ಒಡಲುಳ್ಳ ಉಸಿರಾದರೆ ಗೂಡಾಗಿರೋ ಹಕ್ಕಿ, ಒಡಲು ಉಡಿದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದು ಹಾರತಿದ್ದ ಹಂಗಾಯಿತು. ರಕ್ಕೆ ಬರೋ ಮುನ್ನ ಗೂಡು ಬೀಡೆಂದರೆ, ಅವ್ವ ಇಲ್ಲ, ಬಾಸು ಇಲ್ಲ, ಕೆಡತದೆ ಹಕ್ಕಿ ಅಂತಾರೆ.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಮೊಲ್ಲೆ — ಇದ್ದರೂ ಕೆಡೋದೆ ಆಯ್ತು. ಸತ್ತು ಕೆಡೋಣಂತೆ.
- ಮೋನಿ — ಇದ್ದು ಕೆಟ್ಟರೆ ಅಯ್ಯೋ ವಾಪ ಅಂತಾರೆ. ಸತ್ತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಅಂದಾರೆ? ಈಗ ನಾ ಮೊಲ್ಲೆ ಅಂದರೆ ನೀನು ಆ ಅಂತೀಯ. ನೆರಳಾಗಿ ಮೊಲ್ಲೆ ಅಂದೆನೆ ಅಂಜಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತೀಯ. ಒಡಲಿದ್ದು ಹಸಿದರೆ ಉಣ್ಣಬಹುದು; ಒಡಲಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿದರೆ ಸೊರಗೋದೆ. ಸಾವು ಅಂತನ್ನೋದು ಸೀಗೇಣಸಲ್ಲ ಮೊಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ತಡಕೊ.
- ಮೊಲ್ಲೆ — ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ ಹೊಂಟೋದಮ್ಯಾಕ್ಕೆ ನಾ ಇರ ಒಲ್ಲಿ ಮೋನಿ. ಮೋನಿ ಮೋನಿ ಈವೊತ್ತು ಅವನ್ನ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ರಾದಾತಲ್ಲೆ !
- ಮೋನಿ — ಕಾಕ ಏನಂದಾನು? ಅವನ ಮನಸಾದರೂ ಹೆಂಗಿದ್ದಾತೊ ?
- ಮೊಲ್ಲೆ — ಮೋನಿ ಮೋನಿ, ಅಕೊ ನೋಡಲ್ಲಿ ಬರತದಾನೆ, ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ. ಅವನ್ನ ಕೇಳು, ಏನಂತಾನೆ. ನನ್ನ ನೋಡುತ್ತೀನಿ ಅಂದರೆ ಕರಿ, ನಾ ಬರತೀನಿ.
- ಮೋನಿ — ನೀನೇ ಇದ್ದು ಮಾತಾಡಿಸು; ಬಾರದ್ಯಾಕೆ ಮೊಲ್ಲೆ ?
- ಮೊಲ್ಲೆ — ಇಲ್ಲ, ನೀನಾಡಿಸು, ನಾ ದಂಡೀಲೆ ಇರತೀನಿ.
(ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗುವಳು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಬರುವನು.)
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಅಬ್ಬಾ ಅಬ್ಬಾ (ಎಂದು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ತಿರುಗುವನು.)
- ಮೋನಿ — ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕಾ.
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — (ಬೆಚ್ಚಿ) ಯಾರದು ?
- ಮೋನಿ — ನಾ ಮೋನಿ.
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಮೋನೀನಾ? ಏನವ್ವಾ ?
- ಮೋನಿ — ಏನೀವೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೇ ಎದಿಲ್ಲಿ ತಿರಗತಿದೀಯಾ ?
- ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ರಾತ್ರೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಲೆ ಬರವೊಲ್ಲದು, ಎಂತೆಂತಾದೊ ಕನಸು. ಕರಣೀಕರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ದಂತೆ. ಸಮ್ಮಸ್ಪಾಜಿ ಏನೋ ಆದಂತೆ. ಮೊಲ್ಲೆ ಭಾಸಿಗೆ ಜಿದ್ದಳು ಅಂತ. ಏನೇನೋ ಕನಸು !

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಮೋನಿ — ಕರಣೀಕರು ಬಾಳಬೇಕು, ನಿಮ್ಮವ್ವಾಜಿ ಬದುಕಬೇಕೇ!
ನನ್ನ ಮೊಲೈ ಎನಾದರೆ ನಿನಗೇನಂತೆ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಮೊಲೈನೂ ಬಾಳಬೇಕು ಬದುಕಬೇಕು ಮೋನಿ.

ಮೋನಿ — ಬಾಳಬೇಕು ಬದುಕಬೇಕು ಅನ್ನೋನು ಬಾಳಿಸಿ
ಬದುಕಿಸುತ್ತೀಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಹೆಂಗೆ ಮಾಡಲಿ ತಿಳಿದೆ?

ಮೋನಿ — ಅವಳನೇ ಕೇಳು ಕರೀತೀನಿ. ಮೊಲೈ ಬಾ ಇತ್ತ. ಬಾ ಬೇಗನೆ,
ನಾಚಬ್ಯಾಡ. (ಮೊಲೈ ಬರುವಳು) ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ, ಇವಳನ್ನು ನೋಡು. ಮೊಲೈ ಅಂದರೆ ಮೊಲೈ. ಇವರವ್ವ
ಹಿಂಗೇ ಇದ್ದಳು, ಕಾಡಾಗಿದ್ದು ಸತ್ತಳು. ಇವಳ ಈ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ನೀನಿಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೀಯಾ. ಜೊತೆಗೆ ಒರುತೇನಂತಾಳೆ;
ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆ. ಎಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ಎಂದರೆ ನಾ ಎನಾರ ಬೊಂಕತೀನಿ. ಹೋಗಿ ಪಾಳ್ಯ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಾಕನಿಗೆ
ಹೇಳಿಕಳುವು. ಕೊಂಡುಹೋದದಾಯಿತಂತಾ ಒಪ್ಪಿಕೋತಾನೆ. ಮೊಲೈ, ಹೋಗುತ್ತೀಯೇನೆ?

(ಮೊಲೈ ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಎನಂತೀ ಮೊಲೈ?

ಮೊಲೈ — ನನಗೇನೂ ತೋಚದು. ನೀ ಹೆಂಗಂದರೆ ಹಂಗೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಕಾಕನನ್ನ ಮೋನೀನ ಬಟ್ಟು ಬರೋಕಾಗತದಾ?

(ಮೊಲೈ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವಳು.)

ಬಿಡಲಾರಿ, ಅಂದರೂ ಬಿಟ್ಟೀಯ. ನೀನು ಹೆಣ್ಣುಗಳು.
ಅಂದರೆ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಹೋಗೋದು ನಿನ್ನ ಕಳುವು
ಮಾಡೋದು ನನಗೆ ಚಂದಲ್ಲ.

ಮೋನಿ — ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ಚಂದ ನೋಡಿದರಾದಾತ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ನಾ ಓಡಿಕೊಡೆನೆಂದರೆ ಕರಣೀಕರನ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ?
ಇದಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ?

ಮೋನಿ — ಕರಣೀಕ ಏನಾದರೇನು ಅವನೊಬ್ಬ ಸುಳ್ಳಾಟದ ಮನಸ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಯಾಕೆ ನಿಸಗೇನ ಮಾಡಿದರು?

ಮೋನಿ — ಮಾಡ್ತಾನು ಈ ಮನಸ, ನಾ ಆಗಲಿ ಅಂತಂದರೆ. ನಿನ್ನ ಸೋಡಲಾಕೆ ನಾನೂ ಮೊಲೈ ಬರತಿದ್ದರೆ ನೋಡತಾನಪ್ಪ ಸಮ್ಮನೊಂದು ತಿನಗಣ್ಣು ಸೋಟದಾಗೆ. ಕುರುಬರ ಹಾಡೀನ ಮುದುಕ ಕೋಟಿ ಅಂತ ತಿಳಿದನೇನೋ? ಹೋಗಲಿ ಅವನ ಮಾತೇನು. ನನತಾದರೂ ಯಾಕೆ? ನನ್ನ ಏನು ಬೇಕಾರ ಮಾಡಲಿ. ಮೊಲೈ ಚೆಂದಾಗಿದ್ದರಾತು.

ಮೊಲೈ — ನೀನೇನಾರಾ ಆದರೆ ನಂದೆಂತ ಚಂದ? ಆದಹಂಗಾಗಲಿ ನಾವು ಓಡಿಹೋಗೋದು ಬ್ಯಾಡ.

ಮೋನಿ — ಬೂಡಾಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಗಾಸಿ ಆಗಬಾರದು ಅಂದರೆ ನೀ ಉಣ್ಣೋದು ಯಾವ ಹರಪಿನ ಉಣಿಸನ್ನು? ಹೋಗಲಿ, ಈಗ ಲಾರ ಹತ್ತಿಲಿ ಕುಂತಿರು. ನಾ ಇತ್ತಾಗ ನೋಡಿಕೊತೀನಿ. (ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಮೊಲೈ — ಇಲ್ಲಿ ಕುಂತುಕೊ (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂರಿಸಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭುಜದಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು. ಅವನು ಅವಳ ಕುರುಳನ್ನು ತೀಡಿ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡುತ್ತ.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಇದು ಎಂತಾ ಹಸುಳೆ ನೀನು ಮೊಲೈ!

ಮೊಲೈ — ಯಾಕೆ? ಏನಮಾಡಿದೀ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ನೀ ಏನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡೋಲ್ಲ. ಅಂತ ಎಳೇಮನಸು ನಿನ್ನದು. ಸಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುಡುಗೇರು ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅದೇನೇನೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿರತಾರೆ.

ಮೊಲೈ — ಹಂಗಾರೆ ನಾ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಳು ಅಂತೀಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಬಾಳ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಳು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ಮೊಲ್ಲೆ — ನನ್ನ ಒಂದಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗತೀಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಅದೇ ಹಂಗಂತ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲೇ!

ಮೊಲ್ಲೆ — ನಾ ಕಾಕನ ಕೇಳತೀನಿ.
(ಮೋನಿ ಮರೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತ)

ಮೋನಿ — ಅವ್ವಯ್ಯಾ, ಇದು ಯಾರೊ ಬಂದರೆ.
(ರಣಧೀರನು ಒಂದು ಮರದ ಮರೆಯಿಂದ ಬರುವನು.
ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು.)

ರಣಧೀರ — (ಮಾಚ್ ತಮ್ಮಗೌಡ ಬರುವರು) ಯಾರು ಇವರು? (ಎಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೇಳುವನು.)

ತಮ್ಮ — (ಅವನಿಗೆ) ಈ ಹೆಣ್ಣು ನಮ್ಮ ಕಾಕನ ಮಗಳು. ಇವರು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕ.

ರಣಧೀರ — ಇವರ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದ್ದಹಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ. ಇವನನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಡಿಸೋಣ. (ಎಂದು ಇವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನಿಗೆ) ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ಯಾರು?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ನಾ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ದೇವಣ್ಣನವರ ಮಗ.
(ಈ ವೇಳೆಗೆ ಶಿಂಗಾಜಿಟ್ಟ ಬಂದು ಅರಸನ ಹಿಂದೆ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ರಣಧೀರ — ಇಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಿರೋನೋ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಹೌದು.

ರಣಧೀರ — ಈ ಹೆಣ್ಣು ಕಾಕನ ಮಗಳು?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಹೌದು.

ರಣಧೀರ — ಇದೇನು ಊರಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಎದ್ದು ಇವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಸ ಆಡುತ್ತಾ ಇದೀಯ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಈ ಮಾತು ಕೇಳೋಕೆ ನೀವು ಯಾರು?

ರಣಧೀರ — ಈ ಮಾತು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ರಣಧೀರ— ಯಾರಿಗಾದರೆ ಹೇಳಬೇಕು? ನಮ್ಮನ್ನು ಮೈಸೂರರಸರು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ— ಇರಬಹುದು, ಇರಬಹುದು. ಈ ಮಾತು ಕೇಳು ಅಂತ ಅವರು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ರಣಧೀರ— ತಮ್ಮಗೌಡ, ಹೆಗ್ಗಡೇನ ಕರಿ. ಮಗ ಮಾಡುತ್ತಿರೋ ಕೆಲಸ ನೋಡಲಿ.

(ತಮ್ಮಗೌಡ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯನ್ನು ಕರೆತರುವನು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನು ಮೊಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಸರಿದು ತಂಡೆ ಬಂದಾಗ)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ— ಅಪ್ಪಾಜಿ ನೀವಿಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಾ? (ಎಂದು ಹೋಗಿ ಅವನ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಹೆಗ್ಗಡೆ— ಅಪ್ಪಾ ಚಂದಾಗಿದೀಯಾ, ಇವರ ದಯದಿಂದ ನಾನಿನ್ನ ಸೋಡಬಹುದಾಯಿತು. (ಎಂದು ರಣಧೀರನನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.)

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ— ಕೈಮುಗಿದೆ, ಸನ್ನಿಡಿಯ.

ಹೆಗ್ಗಡೆ— ಕರಣೀಕರು ಎಲ್ಲಿ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ— ಗುಡಲಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ರಣಧೀರ— ಈಗಲಾದರೂ ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ— ಅದು ಇದು ಬೇರೆ ಮಾತು.

ರಣಧೀರ— ಗೌಡ, ಕಾಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹು, ಅರಸರ ಕಡೆಯವರು ಬಂದಿದಾರೆ ಅಂತ.

ಗೌಡ— ಅಪ್ಪಣೆ (ಎಂದು ಮೋನನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುವನು.)

ರಣಧೀರ— ಏನು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ, ನಿಮ್ಮಾ ಕಾಕನಾ ಜಗಳ ಹರಿಸೋಣ ಅಂತ ನಾವು ಒಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಕಾಕನ ಮಗಳನ್ನು ಕಳವು ಮಾಡೋದರಲ್ಲದಾಸಲ್ಲ!

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ— ಏನಿದು ಒಡೆಯಾ, ಕಳವು ಗಿಳವು ಅಂತ ತುಟಿವಾರಿದ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾ ಇದೀರ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ರಣಧೀರ — ತುಟಿವಿಾರಿದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರೋದು ನೀವು. ನಾವು ಅರಸರ ಕಡೆ ಮನುಷ್ಯರು, ಇದ ಹೇಳಬಹುದು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಈ ಹೆಣ್ಣು ಕಳವು ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ಅಂತ ಸಮ್ಮವ್ವಾಜಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವಳಪ್ಪ ಕಾಕ ಹೇಳಬಹುದು. ತುದೀ ವಿಾರಿದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದೇನೋ? ಅಪ್ಪ ಅವ್ವಾಜಿ ಹೇಳಬಹುದು, ನಾಡರಸರು ಹೇಳಬಹುದು, ಅನ್ನೋ ಮಾತನ್ನು ದಾರಿಲಿ ಹೋಗತಾ ಹೋಗತಾ ದೊಡ್ಡವ ರನ್ನೋರೆಲ್ಲ ಹೇಳಬಾರದು.

ರಣಧೀರ — ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ. ಹೆಣ್ಣಿನಪ್ಪ, ನಿಮ್ಮವ್ವಾಜಿ, ಇವರೇ ಹೇಳಲಿ. ಏನು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ?

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಅದರ ಮಾತು ಆಮೇಲೆ ಆಡಬಹುದು. ಈಗ ಇವರ ಆ ಕಾಕನ್ನು ಕರೆಸಿ ತಾವು ಬಂದಿರೋ ಮಾತು ನೋಡಿದರೆ ಇದ್ದೀತು.

ರಣಧೀರ — ಓಹೋ ನೀವೂ ಹೀಗೇ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ. ಒಳ್ಳೇದು ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಪ್ಪ ಒರಲಿ.

(ಕಾಚ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಗೌಡ, ಕರಣೇಕ.)

ಕಾಚ — (ತಮ್ಮಗೌಡನಿಗೆ) ಅರಸರು ಬರೋಕಾಗಲ್ಲ ಅಂದರೆ? ಹೋಗಲಿ ಕಡೇಕೆ ಯಾರನಾದರೂ ಕಳುವಿದರಲ್ಲ. ಒಳಿತಾತು. ನೀ ಒರಲೂ ಇಲ್ಲ ಸುದ್ದೀಸೂ ಇಲ್ಲ, ಅಂತ ನಾ ನೆನ್ನೆ ಒಂದು ಓಲೆ ಬರದು ಕಳುವಿದೆನೇ.

ತಮ್ಮ — ಅದೂ ದಾರಿಲಿ ಸಂದತು. ಅವರ ಮಂದಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿವಿ. (ರಣಧೀರನು ಮುಖವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಕಾಚ — ಸರ್ರೆ. (ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶಿಂಗಾಜಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಓಹೋ, ನಮ್ಮ ಜಿಟ್ಟಿಗಳು. ಕೈಮುಗಿದಿ, ಜಿಟ್ಟಿ ದಣೆಗಳೆ. ಯಾರು ಬಂದಿರೋರು?

ಶಿಂಗ — ನೋಡು (ಎಂದು ರಣಧೀರನನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.)

ಕಾಚ — (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ರಾಜನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬಿಚ್ಚಿ) ಆರಸರ ಕಡಿಂದ ಯಾರೋ ಬಂದಿದಾರೆ ಅಂದರು. ನನ್ನ ದೇವರು ಒಂದರು ಅಂತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲೇ! ನನ್ನೊಡೆಯಾ, ನನ್ನ ಕಾಕ, ಬಂದಿರಾ, ನನ್ನ ಬದುಕಿಸೋಕ? (ಎಂದು ರಣಧೀರನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುವನು.)

ರಣಧೀರ — ಕಾಚಾ ಕಾಚಾ, ಏಳು. ನೀನೇ ಏನೋ ಕಾಕ? ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಗೌಡ ಹೇಳಿದಾಗ ಹಾಗಂತಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡೆವು. ಆದರೂ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ಅಂತ ನೋಡಲಿಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬಂದೆವು. ಏಳು ನಿಲ್ಲು. (ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸುವನು.)

ಕಾಚ — ಏನ, ತಮ್ಮಗೌಡ, ಅರಸರು ಒಂದದಾರೆ ಅನ್ನದೀರ, ಯಾರೋ ಬಂದರು ಅಂದ್ಯೆ? ದೇವರ ಪಾದ ಸಮ್ಮ ಹಾಡೀಗೆ ಬಿಳಿದಾ ಈ ಹೊತ್ತ, ಬಾನಲ್ಲಿ ಗುಡ ಇಲ್ಲ, ಚಾವಡಿ ಮುಂದೆ ತೋರಣ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂಗಾತೆ! ಹಿಂಗಾತೆ! ಗೌಡ, ಬಾ ಇತ್ತ. ಅರಸರೇ ಬಂದದಾರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು. ನಿನ್ನ ಮಂದಿರ ಕಷ್ಟ ಹರೀತನ್ನು ಇನ್ನು. ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಗುಡಿ ತೋರಣ ಕಟ್ಟು, ಗುಡಿ ತೋರಣ ಕಟ್ಟು. (ಗೌಡನು ರಾಜನಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಹೋಗುವನು.) ಕಾಚನ ಮಾತ ಕೇಳಿ ನೀವು ಒಂದೇ ಬಂದಿರಾ ನನ್ನೊಡೆಯಾ!

ಹೆಗ್ಗಡೆ — (ಈ ವೇಳೆಗೆ ಇವನು ರಾಜನನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು) ಮಹಾಪ್ರಭು ಕೈಮುಗಿದೆ (ಎಂದು ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅರಸನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವರು.)

ರಣಧೀರ — (ಕಾಚನಿಗೆ) ತಮ್ಮಗೌಡ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅಂದೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ನೀನು ನಮ್ಮ ಬೇವ ಉಳಿಸಿದೋನು ಕಾಚ. ಅದ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕಾಚ — ದೇವರು ಉಳಿಸಿದನಾತು ದೇವರ ಬೇವಾಸ, ನಾಡಿನ ತಾತೀನ, ಉಳಿಸಬಹುದು ಎನ ಈ ಹುಳುವಂತ ಮನುಸ?

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ರಣಧೀರ— ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಾ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳಿ, ಇವ ನಮ್ಮ ಕಾದದ್ದನ್ನು ?
- ಹೆಗ್ಗಡೆ— ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು.
- ರಣಧೀರ— ನಾಗ ಎಂತ ನಮ್ಮ ಆನೆ. ಅದರಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಕೂತಿರಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎಸೋ ಹುಚ್ಚು ತಿರುಗಿತು. ಅದು ಓಡೋಕೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿತು. ಮಾವುತ ಎನೇನೋ ಮಾಡಿದ. ಅದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಕಾಚ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೋ ಇದ್ದವನು ನೋಡಿದ. ಆನೆ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ. ಅದೇನೋ ಒಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಸಿಂಹ ಗರ್ಜಿಸಿದಹಾಗೆ, ಆ ಸದ್ದುಮಾಡಿದ. ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಆನೆ ತಟ್ಟನೆ ನಿಂತಿತು. ಇವ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಆ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾಲೇ ಅದರ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಾನ ನಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಲು ಮಾಡಿದ. ಅದರಮೇಲೆ ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ನಾವು ಕೆಳಕ್ಕೆ ದುಮುಕಿದೆವು. ಆ ನೇಳೆಗೆ ನಾಗನ ಕಾಲಿಗೆ ತೊಡರುಹಾಕಿದರು, ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕಾಚ ಓಡಿಬಂದು ಆ ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಈ ದಿವಸ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಕರಣೀಕ— ಕಾಚ ಅಂದು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸದಿಂದ ಇಂದು ನಮಗೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಂದರ್ಶನದ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸಿತು.
- ರಣಧೀರ— ತಾವು ಕರಣೀಕರೋ ?
- ಕರಣೀಕ— ಹೌದು ಮಹಾಪ್ರಭು.
- ರಣಧೀರ— ನೀವು ಕಾಚನಿಗೆ ನಿನ್ನೆ ಒಂದು ಓಲೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರಂತೆ.
- ಕರಣೀಕ— ಹೌದು ಮಹಾಪ್ರಭು.
- ರಣಧೀರ— ಇಲ್ಲಿ ರಾಯಸದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿ ಹೇಳಬೇಕು.
- ಕರಣೀಕ— ಮಹಾಪ್ರಭು. (ಎಂದು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುವನು.)
- ರಣಧೀರ— (ಅವನ ಕೈಗೆ ಓಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು) ಓದಿ; ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಲಿ; ಒಕ್ಕಣೆ ಮುಂತಾದ್ದು ಹೇಗಿದೆ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಕರಣೀಕ — ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಪ್ರಭುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ರಣಧೀರ — ನಾಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ, ಕರಣೀಕರೆ, ಓದಿ ಹೇಳಿ.

ಕರಣೀಕ — (ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.)

“ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಿಮೂರ ನಾಡರಸರು ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಭು ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರ ದಿವ್ಯ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಾಳು ಕಾಕನಕೋಟಿ ಕುರುಬರ ಹಾಡಿಯ ಕಾಕ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಕಾಚ ಮಾಡುವ ಶಿರಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಪೂರ್ವಕ ವಿಚ್ಛಪ್ತಿ. ಆದಾಗಿ,

ಈಗ ಎಂಟು ದಿವಸದ ಹಿಂದೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳಿಗೂ ಉಂಟಾಗಿರುವ ವಿವಾದವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಚೆಗೆ ಈ ವಿವಾದ ನಮ್ಮ ಎರಡು ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಬಗ್ಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಬರಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಒಳಿಯಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅಡಿಯಾಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಾದ ಈ ಕಡೆ ಬಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಲೇಶ ವಾದರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮತ್ತೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂತೀ ಶಿರಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಪೂರ್ವಕ ವಿಚ್ಛಪ್ತಿ.”

(ಕಾಚನು ಕರಣೀಕನನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

ರಣಧೀರ — ನೀ ಬೇಡ ಅಂದರೂ ನಾವು ಬಂದಹಾಗಾಯಿತು, ಕಾಕ.

ಕಾಚ — ನಾ ಬೇಡ ಅಂತ ಬರೀರಿ ಅನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕರಣೀಕರು ಎಂತ ಆವುಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ!

ಕಾಕನಕೋಟೆ

ರಣಧೀರ — ಏನು ಕರಣೀಕರೆ, ಅವನೊಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನೀವೊಂದು ಬರೆದಿರಾ?

ಕರಣೀಕ — ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಏನೋ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಬೇರೆ ಬರೆದೇ ಸಿಜ. ಹೆಗ್ಗಡೇ ಕಾಕನ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಅರಸರು ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬರಬೇಕು ಅಂತ ಹಾಗೆ ಬರೆದೆ.

ಗೌಡ — ಕರಣೀಕರು ನಿನ್ನ ಕಳುವೋ ಮುಂದೆ ಕಾಗದ ಓದಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಬಂದೇ ಬರಬೇಕು, ಬರದಿದ್ದರಾಗೋಲ್ಲ ಅಂತ ಬರದಿನ್ನು ಅಂತ ಓದಿದರೆ!

ರಣಧೀರ — ಹಾಗೆ ಓದಿದರೇನು?

ಶಿಂಗ — ಒಂದಿರುತಾ ಒಂದೋದನ್ನು ಕರಣೀಕರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೆ?

ಕರಣೀಕ — ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ನಾವು ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದು ಅಂತಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸರಳುತ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಬೇರೆ ಸೆರೆಯಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ, ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಆಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೋಣ ಅನ್ನೋ ದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮನೆ ಉಳಸೋಕೆ ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದಹಾಗೆ ನಾನು ಸತ್ಯದ ವ್ರತ ಹಿಡಿದಿರೋದು ಏನು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ? ನನಗೆ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟವರು ಒದುಕಲಿ, ನಾನು ಸುಳ್ಳನಾದರೆ ಆದೆ, ಅಂದೆ. ಇಷ್ಟು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಅದ್ದು.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಕರಣೀಕರು ದಿಟವಂತರು. ಈ ಕಾಗದದ ಮಾತು ನಾಕಾಣೆ. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇವರನ್ನು ಸೆರೆತಂದಾಗ ನೀವೇನಾರ ಓಡಿಹೋದರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಗನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಅಂದರು. ನೀವು ಓಡಿಹೋಗಿ ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳಿ, ನನ್ನ ಇವರೇನೂ ಮಾಡೋಲ್ಲ, ಹಂಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ, ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಇವರು ಹೋಗೋಲ್ಲ ಅಂದರು. ತಾವು ಓಡಿಹೋಗಿ ನನಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥ ಅಂದರು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ

- ಶಿಂಗ— ಹಾಗಾದರೆ ಕರಣೀಕರು ಬರೇ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.
- ಕರಣೀಕ— ಅರಸರ ಹಿಂದೆ ಕಾವಲಾದೋರು ನೀವು ಬರೇ ಸತ್ಯವಂತ ರಾದೀರಿ ನಾಯಕರೆ ಬೋಕೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಹತ್ತು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.
- (ಗೌಡನು ಎರಡು ಮಕ್ಕರಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವು ಹಣ್ಣನ್ನು ತರುವನು.)
- ಕಾಚ— ಹೋಗು, ಒಂದು ಮಂಕರಿ ಅವರ ಕಾಲಿಗಿಟ್ಟುಬಾ. (ಗೌಡನು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವನು.) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಬಂದದ್ದು ದೇವರು ಬಂದಪಾಗಾಯಿತು. ಬಂದಾರು ಅಂತ ಒಂದು ವಾರ ಹಣ್ಣು ಹೂವು ಇಟ್ಟಿದ್ದಿವಿ, ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಬರೋದು ತಿಳೀಲ್ಲ. ಹಿಂಗೆ ಬರುಗೈಯಾಗಿದೀವಿ. ಹೂವಿಲ್ಲ ಹಣ್ಣಿಲ್ಲ, ಎಲವ್ವಾ ಮೊಲೆ ಬಾ ಇತ್ತು (ಮೊಲೆ ಇವನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಳು.) ಇದೋ ಇದು ಒಂದು ನಂದು ಅಂತ ಅದೆ. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೋ ಬೇಕು. (ಎಂದು ಮೊಲೆಯನ್ನು ದೊರೆಯ ಕಾಲಿನಮೇಲೆ ಹಾಕುವನು. ಮೊಲೆ ಎದ್ದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು)
- ಮೊಲೆ— ಅಪ್ಪಾಬಿ ನಾ ಒಲ್ಲಿ, ನಾ ಒಲ್ಲಿ, ನಾ ಒಲ್ಲಿ.
- ಕಾಚ— ಯಾಕಲೇ ಮಕ್ಕೇ? ಅರಸರ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯೋಕೆ ಒಲ್ಲಿ ಒಲ್ಲಿ ಅಂತಿ?
- ಮೋನ— ಅರಸರ ಕಾಲಲ್ಲ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಕ್ಕನ ಕಾಲಹಿಡಿ ಅನ್ನು.
- ಕಾಚ— ಯಾತರದ ಇವಳ ಮಾತು? ಕೂಡಾಳಿ ಹೆಣ್ಣಿನದು?
- ರಣಧೀರ— ತಡಿ, ಕಾಚ. ಆತುರ ಪಡಬೇಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದುಕೊ. ನಾವು ಬೆಳಗಾಗ ಇತ್ತು ಬಂದಾಗ ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದರು. ನೋಡಿದೆವು. ಈ ಮಗು ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಗನನ್ನ ಮದುವೆ ಯಾಗೋಕೆ ಒಪ್ಪುತಾಳಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮದುವೆ ಯಾಗೋದಾದರೆ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಿಮಗೆ ಇದು ಇಷ್ಟವೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ಕುಲದವರು ಒಪ್ಪಬೇಕೆ? ಏನು ಕರಣೀಕರೆ?

ಕರಣೀಕ — ಇಂಥ ಸಂಬಂಧ ಅದದ್ದು ಹಿಂದೆ ಉಂಟು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಕುಲ. ಇವರು ಊರುಗಳಲ್ಲಿದ್ದೂ, ಇವರು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿದ್ದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅನ್ನೋಹಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಆಗಬೇಕು ಅಂದರೆ ಸಂಬಂಧ ಆಗಬಹುದು.

ರಣಧೀರ — ಏನು ಕಾಚ ?

ಕಾಚ — ನಾ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕೊಡಲ್ಲ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗೆ.

ರಣಧೀರ — ನೀ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇವಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾಕು. ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಡ. ಈ ಮಗು ನಮ್ಮ ಮಗಳಹಾಗೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡೋಣ. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ವಿವಾದವೂ ಇದರಿಂದ ತೀರಿತು.

ಕಾಚ — ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ.

ಮೋನಿ — ಮೊಲ್ಲೇ, ನನ ಮೊಲ್ಲೇ (ಎಂದು ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಳು).

ಶಿಂಗಾ — ಎಲ್ಲರನೂ ಕೇಳಿ ಆಯಿತು, ಹುಡುಗನ್ನ ಹುಡುಗೀನ್ನೇ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ರಣಧೀರ — ಏನವ್ವಾ ಮೊಲ್ಲೆ, ನೀನು ಇವರನ್ನ ಮದುವೆ ಆದೀಯಾ? (ಅವಳು ಏನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ನಗುತ್ತ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಳು.) ಇದು ನೋಡು, ಶಿಂಗಾ, ಹೆಣ್ಣೆಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ. ಅಕೊ ನೋಡು, ಹಾಗೆ ನಿಂತರೆ ಆಗುತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಅರ್ಥ.

ಶಿಂಗಾ — ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಚಾರವೆ?

ರಣಧೀರ — (ನಕ್ಕು) ನಮ್ಮ ಮಾನ ಕಳೆಯುತ್ತೀಯೇನೋ ಎಲ್ಲರೆದುರಿಗೆ? (ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನಿಗೆ) ನೀವು ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನ ಮದುವೆ ಯಾಗುತ್ತೀರಾಯ್ಯ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಅಪ್ಪಣೆ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ.

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ರಣಧೀರ — ನೀವು ಯಾರು ಕೇಳೋಕೆ ಅಂತ ಆಗ ಕೇಳಿದಹಾಗೆ ಕೇಳು
ವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ?

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ — ಅರಸರಂದಿದ್ದರೆ ಆಗಲೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ.

ರಣಧೀರ — ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡತಾರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೇ ಮಕ್ಕಳು.
ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ, ಈ ಮದುವೆ ನಾಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ. ಇಲ್ಲಿಂದ
ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿ.
ಈ ಹಾಡುಗಳ ಸೀಮೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ್ದು ಅಂತ
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಾಚ ಕಾಕ ಅಂತ
ಇರಲಿ.

ಕಾಚ — ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನನಗೆ ಕಾಕತನ ಬ್ಯಾಡ. ಇವರೆಲ್ಲ ನನ್ನ
ಕಾಕ ಕಾಕ ಅಂದರು. ನಾ ಕಾಕ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಆದಾನೆ
ಅಂದಿ. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಈ ಮಂದಿಗೆ ನೀವೇ ಕಾಕ. ನಾ ಕಾಕ
ನಾಗಿ ಇವರನ್ನ ಏನು ಕಾದುಕೊಂಡೇನು? ನೀವು ಇದಕ್ಕೆ
ಕಾಕನಾಗಿರಬೇಕು.

ರಣಧೀರ — ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಸೀಮೆಯನ್ನ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿ
ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳ ಗಂಡ ಹೆಗ್ಗಡೆಯಾಗಿರಲಿ,
ಅವಳು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ. ಇದರ ಕಂದಾಯ ಸಂದಾಯ ಇನ್ನು
ಮುಂದೆ ನಾವೇ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರು. ತಿಳೀತೇ
ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ?

ಹೆಗ್ಗಡೆ — ತಿಳೀತು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಕರಣೀಕರೆ ತಿಳುಕೊಳ್ಳಿ.

ಕರಣೀಕ — ತಿಳಿದೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳೆ.

ರಣಧೀರ — ಈ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಾಕನಕೋಟಿ ಎಂದು
ಕರೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈಗ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಪಾಲೆಯ ಇರುವಕಡೆ
ಒಂದು ಕೋಟಿ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು ಕಾಚ.

ಕಾಚ — ನನ್ನೊಡೆಯ ದಣಿಗಳು ಕಾಕನಾಗಿರಲಾಗಿ ಕೋಟಿ ಯಾಕೆ
ಬೇಕು? ಅಲ್ಲದೀರ ಹಿರಿಯರು ಅಂದಿದಾರೆ ಕಾಡು ನಾಡಾಗ

ಕಾಳನಕೋಟೆ

ಬೇಡ ನಾಡು ಬಯಲಾಗಬೇಡ ಅಂತ. ಕಾಡುದೇವರು ಒಲಿದಿರೋಮಂದಿ ಊರ ಕಟ್ಟಿತಿವೆ ಅನಬಾರದಂತೆ.

ರಣಧೀರ — ಹಾಗೆ?

ಕಾಚ — ಏನು ಗೌಡಣ್ಣ?

ಗೌಡ — ಹೌದು ನನ್ನ ದೇವರೆ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಳು ಕಾಡಾಗೆ ನಡೀತಿರಲೀಕೆ ಹರಿದಾರೀಲಿರೋ ಆನೆ ಕಂಪು ಮೂಗಿಗೆ ತಿಳಿತದೆ. ತರಗಿನೊಳಗೆ ತೆಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರೋ ಸರಪಾ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜಿಂಕೆ ಹಿಂದೆ ನಡಿಯೋ ಹುಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಸಪ್ಪಳ ಕೊಂಬಿನ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳತದೆ. ಜೇನ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋಗತಿದ್ರೆ ನೋಣ ಬಂದು ದಾರೀ ತೋರತದೆ. ಊರು ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿವೆ, ಇದೊಂದೂ ಆಗಲ್ಲ.

ರಣಧೀರ — ಶಿಂಗಾ, ಈ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನ ಕೇಳಿದೆಯಾ?

ಶಿಂಗಾ — ಕೇಳಿದೆ ಮಹಾಪ್ರಭು. ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ ಅನ್ನೋರಿಗೆ ಇದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಬದುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಕಾಚ — ಗೋಡೇಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೋಟೆ ಏಸುದಿನ ತಡೆದಾತು ನನ್ನೊಡೆಯ? ಈ ಕಾಡಿಗೆ ಕೋಟೆ ನಮ್ಮ ದಣೀ ಹೆಸರು.

ರಣಧೀರ — ಶಿಂಗ ಇವನ ಮಾತು ಸ್ವಲ್ಪ ನಮ್ಮ ಕಬ್ಬದಯ್ಯನ ಮಾತಿನ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಅಲ್ಲವೆ?

ಶಿಂಗಾ — ಹೌದು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಇವನೂ ಅದೇಜಾತಿ ಮನುಷ್ಯ. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಾ ಬರುತಾಲೂ ಇದ್ದ. ಇಂತವರ ಮಾತೆಲ್ಲ ಒಂದೇರೀತಿ.

ರಣಧೀರ — ಒಂದೇರೀತಿ ಅಂದರೆ?

ಶಿಂಗಾ — ಕೇಳೋಹೊತ್ತಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತದೆ; ಮೂರುಪಾಲು ನಿಜವಲ್ಲ.

ರಣಧೀರ — ಅಷ್ಟೇ ಅಂತೀಯಾ?

ಶಿಂಗಾ — ಅಷ್ಟೇ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ರಟ್ಟೀಲಿ ಬಲ ಇಲ್ಲದೋನು ರಾಮ ನಾಮ ಹೇಳಿ ಜಟ್ಟಿ ಆಗತಾನೆಯೇ ಪ್ರಭುವೆ?

ಕಾಕನಕೋಟಿ

ರಣಧೀರ— ಅದು ನಿಜ. ಅಂದರೆ ಇವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಬೇರೆ ಮಾತು ಎಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೇದು ಕಾಚ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಲಿ.

ಕಾಚ— ಅಪ್ಪಣೆ ನನ್ನೊಡೆಯ.

ರಣಧೀರ— ನಡೆಯಿರಿ, ಇನ್ನು ಹೋಗೋಣ. ಈ ಮದುವೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ.

ಕಾಚ— ಅಪ್ಪಣೆ ನನ್ನೊಡೆಯ. ನನ್ನ ದೇವರು ಬಂದಾರು ಅಂತ ಒಂದು ಪದ ಮಾಡಿಸಿವ್ವಿ. ಆಗಬಹುದಂದರೆ ಅದನ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಕುಣೀತೀವಿ.

ರಣಧೀರ— ಆಗಬಹುದು.

(ಕಾಚ ಹಾಡುವನು. ಉಳಿದವರು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುವರು.)

ಗೆಲ್ಲೋ ರಣಧೀರ
ಗೆಲ್ಲೋ ಕಂಠೀರವ;
ಗೆಲು ನರಸರಾಜ
ಹಗೆಗಳಿಗೆ ಭೈರವ.

ಗೆಲ್ಲು ಮೈಸೂರೊಡೆಯ
ಗೆಲ್ಲು ನಮ್ಮರಸ;
ಆಳೀ ಬಾಳೀ
ನೂರೊಂದು ವರುಸ.

ಬಹುಕಾಲ ಆಳಲಿ
ನಮ್ಮ ನಾಡೊಡೆಯ;
ಹರಡಿ ಹೆಚ್ಚಲಿ ನೆರಳು
ಅವನ ಬಿಳಿಕೊಡೆಯ.

ಕಾಳನಶೋಟಿ

ಕಾಯೋ ಮಾದೇಶ
ಕಾಯಿ ನಮ್ಮ ದೊರೆಯ ;
ಹರಿಸು ನಾಡಲಿ ಕೃಪೆಯ
ಇನಿಹಾಲ ತೊರೆಯ.

ಗೆಲ್ಲೋ ಗೆಲ್ಲೋ
ಗೆಲ್ಲೋ ಗೆಲ್ಲೋ
ಗೆಲ್ಲೋ ಗೆಲ್ಲೋ
ಗೆಲ್ಲೋ ಗೆಲ್ಲೋ.

(ತರೆ ಬೀಳುವುದು.)

—

